

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI: MOHÁCSY LAJOS SZÁZADOS

Szerkesztőség és kiadóhivatal BUDAPEST, I. KER., BŐSZÖRMÉNYI-ÚT 21	Megjelenik minden hó 1-én és 15-én	Előfizetési ára: Egész évre 12 pengő, félévre 6 pengő	Telefon: 1-501-90	Postatakarékpénztári csekk számla: 25.342
--	--	---	----------------------	---

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Jó munkát!

A magyar cserkészlet most ünnepelte negyedszázados jubileumát. Szerényen ünnepeltek cserkészeink, de ezt már megszoktuk náluk, hiszen a szerénység, névtelenség, a jeltelen önfeláldozás legelsőrendű erényeik és kötelességeik közé tartozik.

Sokra, nagyra értékeljük a cserkészletet. Nemzet- és embernevelő hatása óriási. Azok érezhetik ezt igazán, akik a maguk gyermekkorának cserkészletlen tükrében látják a mai nemzedék cserkészletét. A régiak csak a gondokkal terhelt szülők és a jelesekkel-szekundákkal bajlódó tanárok körében mozoghattak s ha pedig kiszabadultak ebből a körből, akkor a gyermektűz féktelenül tombolt nádasban-erdőben, avagy az úgynevezett városi grundokon kinél-kinél abban az irányban, amint éppen egyénisége és szerencsés vagy kevésbé szerencsés körülményei vitték-sodorták.

A cserkészlet megteremtői jöttek rá, hogy a szülőknél és az iskolapedagógián felül valami más is kell még a gyermeknek és serdülőnek. Olyan élénk képzelet, olyan tüzeleven lendület lobog a gyermekben és serdülőben, hogy helyes irányba vezetésére az otthon és az iskolapad — nagy általánosságban beszélve — nem elegendő. Így született meg ez a nagyszerű mozgalom s népszerűsége rohamosan izmosodott meg az egész világon.

Böles dolog volt, hogy nemzetünk akkori vezetői is megérezték a mozgalom értékét, horderejét és megnyitották előtte a magyar sorompókat. Böles dolog volt ez a részükről, de az már hálára és méltató emlékezésre kötelező, amennyi lelkesedéssel, fáradhatatlansággal tanárok, tanítók és mások a gondolatot megvalósították. Aki csak egyszer is közelebbről belenézett a cserkészletbe, látja ennek a mozgalomnak tömérdek nehezét és rendkívüli értékeit. Ismerjük a tan-pedagógusok nehéz munkáját s nem tartozunk semmiképpen azok közé a tájékozatlanok közé, akik azt mondják, hogy a tanító és tanár éli a legvirágosabb életet, mert nyaranta hosszú vakációja van. Elismerjük, hogy a tanítás egyike a legnehezebb munkának, a cserkészpedagógus munkája azonban még ezen felül is nehéz. Számára nem az a főfeladat, hogy a tanulmányi előhaladás aránylag gépiesebb, könnyebb ellenőrzését vigye, hanem a gyermek lelkét és jel-

lemét kell megkeresnie, megfogja és aztán a kezében tartva kiformálnia azzá, amit a cserkészlet tőle követel. Le kell nyesegetnie a gyermek lelkéről azokat a vadhajtasokat, amelyek az otthon sietős-verejtékes légkörében és az iskolában nem mindig bujnak elő, de a cserkészlet szejátos légkörében nem maradhatnak rejtve.

Nagy munkát, szép munkát végeznek cserkészvezetőink, minden elismerést megérdemelnek. S mi nem győzzük eléggé biztatni a még bizonytalanokodó, sőt bizalmatlankodó szülőket: ne sajnálják a garast a cserkészruhától, ne tekintsék a cserkészletborozást haszontalan csavargásnak, ne kicsinyeljék le ezt a mozgalmat, hanem adják oda szívesen fiaikat s leányaikat, mert ott tanítják meg őket a legügyesebb eszközökkel az élet legszébb és legfőbb titkára: hogyan kell kötelességet szívesen, meggyőződéssel, sőt boldogan s ha kell, önfeláldozással teljesíteni s aki erre az embert gyermekkorában megtanítja, iróttálló ajándékot ad a kezébe. Ha a gyermek jellemében titkolt, zárt felületek vannak, a cserkészlet sorra kinyitogatja azokat. Ha hiányzik a gyermekből a született érzék a közösség iránt, a cserkészlet ráneveli. Ha alattomos, önző vonások bujkálnak a gyermekben, a cserkészlet kinyesegeti belőle anélkül, hogy a gyermek észrevenné s öntudatlanul alakul át egészen más egyéniséggé.

Nagyon helyes a cserkészletnek az az alapelve, hogy nem kényszeríti körébe a gyermeket, hanem kitüntetésképpen emeli magához. Az már külön művészet dolga, hogy éppen azokban ébresztik fel ezt a vágyakozást, akik leginkább rászorulnak erre a különleges nevelésre. Ebben a szülő nagy segítségére lehet a cserkészletvezetőnek, ellenben mindent elronthat azzal, ha otthon a gyermek a cserkészlet-ről nem elismerő, hanem közömbös vagy éppen gáncsoló véleményeket hall. Az ilyen gyermeknek aztán igazán kár az árvalányhajás kalapot a fejébe nyomni, mert otthonról hozza a bizalmatlanságot s csak árt az ügynek, ha a többit is elkedvetleníti. Mi esendőrök tudjuk, mennyi baj van a leventemozgalom körül s azt is tudjuk, hogy a lakosság azzal egy kalap alá veszi sokszor a cserkészletet. Érdemes lenne itt egy kis felvilágosító munkát végezni, persze nem a leventék rovására, de mindenesetre legalább a cserkészlet javára.

Arra kell törekedni, hogy minden szülő adjon szívesen cserkésznek gyermekét. Eltekintve attól, hogy a számunkra annyira életfontosságú katonajellem gyökerét ott kapja meg a gyermek, felvértezzük őt arra is, hogy az életküzdelmekben tisztábban, keményebben állja meg a helyét.

Törvényszéki orvostani ismeretek.

írta: Dr. BEÖTHY KONRÁD, egyetemi magántanár, törvényszéki orvos (Pécs).

(V. közlemény.)

Az egyes testrészek sérülései.

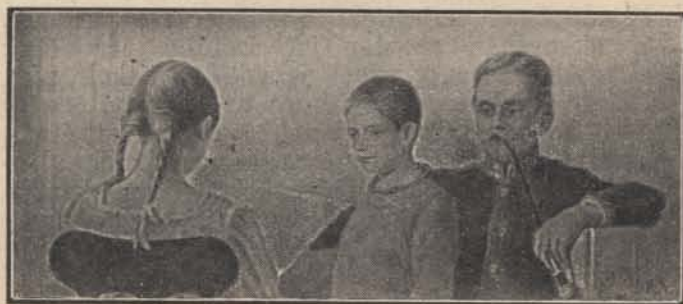
A sérülések testen való elhelyezkedésének fontossága van már csak azért is, mert részben a tünetek, másrészt pedig a gyógyulásnak az előrelátható tartama, de a sérülésnek a következménye is, valamint a cselekvőképesség, stb. mind-mind érdekelheti a csendőrt.

A fej sérülései.

Az ember teste ellen intézett támadásoknak a zömét azok a sérülések teszik, melyek a fejet illetik. Ennek az oka az, hogy a fej nagyon könnyen elérhető a támadások számára, és mindenki, a laikusok is tudják azt, hogy a fejen ejtett sérülések olyanok, hogy vagy halált okoznak, vagy azonnal cselekvőképtelenné tehetik a megtámadottat, mert a fejen olyan életfontos szervek vannak, amelyeknek a sérülései után az illető nagyon komolyan és hirtelen megbetegedhetik, ha ugyan nem hal meg azonnal. Ebből, a fejnek általában könnyen előídezhető, egyben nagyon súlyos tünetekkel járó sérüléseiből szűrődött le nyilván az a tapasztalat és buzdítás is, hogy „csak a fejét, hogy ne sántuljon.“

Ha mi a fej sérüléséről beszélünk, akkor annak két helyen való elhelyezését kell szem előtt tartanunk: a fejnek, a csontos koponyának, és az agynak, majd a fejen látható szerveknek a sérülését, de sokkal fontosabb ennél az, hogy a koponyának a tartalma sérülhet meg. Mert: amíg az arc lágy részeinek, a bőrnek, izomnak, vagy az idegnek a sérülésénél, vagy a fejbőrnek akármilyen úton előídeztetett sérülésénél, a szemnek, fogaknak, stb. sérülésénél a gyógytartam, — ha ahhoz fertőzés nem társul, legfeljebb 20 napon túli, és legfeljebb maradandó következményekkel jár, de aztán többet az embert munkájában nem akadályozza: addig a koponyatartalomnak, az agynak a sérülése mindig nagyon komoly dolog, amit soha könnyelműen felfogni nem szabad. Isten már úgy rendezte el, hogy az embernek az agya, ahol az embert az állattól megkülönböztető legfontosabb működés, a gondolkodás, szabad elhatározás születik: mindig védve legyen s ezért zárta azt egy csontos, zárt, rugalmas tokba: az agykoponyába. Ezenfelül még ellátta azt „olajjal“ is, úgy hogy az agy a test megrázkódtatásainál nem szenved nagyon könnyen kárt, hiszen az agyvíz felfogja a megrázkódtatásokat s így lehetővé teszi azt, hogy még olyan súlyos sérülések dacára is a központi idegrendszer védve maradhat. Éppen ezért nem is a külső, hanem a belső károsodások fontosak és érdekelnek bennünket elsősorban.

Ha a koponyatartalom is sérül, akkor a koponyasérülésnek a kimenetele és lefolyása is aszerint iga-

Emlék.

írta: MADOS GYÖRGY.

Lélekűdítő dolog az, ha az embernek akad egy-egy felhőtlen félórája, amikor a gyermekkor emlékeinek napfényében sütkérezhetik. Mint a tó vizének égszínkének tükréből az aranyhalak, úgy villannak elő ilyenkor a múltból a régen elfelejtettnek hitt emberarcok. Előbukkannak ifjúkorunk naiv, de kedves ábrándjai, boldog vagy boldogtalan kis szerelmek, hősi kalandvágyak és sok-sok csillogó gyöngyszeme annak a kagylónak, amely gyermekkorunkat és ifjúságunkat zárja magába. Így, egy felhőtlen félórában villant fel gyermekkori emlékeim közül a napokban a Czirják bácsi arca, Czirják bácsi... Czirják bácsi... a boldogsághoz úgy látszik nem kell sok, mert íme, én bevallom, boldog vagyok, hogy ez a szálfatermetű, romantikus emberalak elő villant az emlékezetemben. Mert úgy előttem, mint gyermekkori pajtásaim előtt romantikus emberalaknak és rettenthetetlen hősnek tűnt fel egykoron Czirják bácsi, akit eszményképünknek tekintettünk és olyanok akartunk az életben

lenni, amilyenek őt képzeltük, sőt amilyenek tartottuk is.

Czirják bácsi egy alföldi városban csendőrvolt. Járásőrmesteri rangban parancsnokolt a legényei fölött. Tisztán, világosan magam előtt látom most is a kemény arcvonalat, a szuronyhegyként villanó bátor tekintetét és szinte hallom az idők távolán át a hangját, amely mindig olyan erélyes volt, mintha acél zengene benne és látom a mozdulatait, amelyek olyan határozottak voltak, mint a vezényszóra vállra kapott fegyverek zörrenése.

Az emlékek apró mozaikdarabjaiból rajzolódik most elém ennek az érdekes csendőrnek a belső lelki és külső emberi alakja. De mélységesen emberinek látom benne most azt, ami akkor, csodálkozó gyermekszemmel romantikusan hősinek láttam pajtásaimmal együtt. S meghajtom fejemet a Czirják bácsi szép emléke előtt, mert akárhogy nézem is őt, mindenféleképpen javára billen az emlékezés kritikájának mérlege.

Tavaszi volt. A község széles utcáin már kilombosodtak az öreg nyárfák s alkonyatkor a parasztszekerek fáradt zörgéssel gördültek haza a mezőkről. Mi, gyermekek, ott labdázgattunk a szolgabírói hivatal előtt. Egyszer, naplemente táján arra sétált a község főjegyzője. Az egyik hivatali szoba ablakán kihajolt a főszolgabíró és odaszólt a főjegyzőnek:

— Gyula kérlek, volt nálad ma délelőtt Czirják?

A főjegyző elmosolyodott:

— Igen — mondta, — de tudod, nincs annak most se éjjele, se nappala, mindig a cigányaival bajlódik.

zodik, hogy az agyon milyen elváltozások léptek fel.

A koponyasérülés után fellépő első tünetek jelentősége nagyon nagy, hiszen az, amikor arról van szó, hogy valaki, aki koponyasérülést szenvedett el, — cselekvőképes maradhatott-e vagy sem, képes volt-e jönni-menni, mozogni, bizonyos cselekedeteket véghezvinni, vagy azonnal össze kellett-e esnie, öntudatlannak lennie, vagy meg kellett-e azonnal halnia: mind érdekli a csendőrt is.

És ami ennél még fontosabb: a koponyasérülések után egy egészen sajátos elváltozás maradhat vissza, amely egy idő múlva talán elmúlik, talán nem: ez pedig az, hogy a koponyasérültek bizonyos száma a sérülés elszívódása után nem emlékezik a sérülés elszívódására, nem emlékezik a sérülést közvetlenül megelőző eseményekre, vagy a sérülés követő eseményekre. Mi adódik ebből egészen önként? Az, hogy a kikérdezések alkalmával elmondja a sérült, hogy kérem én nem emlékszem sem erre, sem arra az eseményre: akkor a kikérdező csendőr előtt, aki nincs tisztában azzal, hogy vannak ilyen emlékeztetkiesések: a sérültnek ez a valóságon alapuló bemozdása, hogy t. i. nem emlékszik: rosszakarató tagadásnak tűnhetik fel. De akárhogyan is faggatják az ilyen sérülteket, soha abból a tiszta igazságot kihámozni nem lehet majd, mert hiszen valóban nem emlékszik az eseményekre. Tudni kell tehát, hogy ha erélyes hangon való unszólásra a sérült vall, akkor vallomása vagy hallomása, vagy félelmében inkább a fantázia szüleménye, mint át-

élt s tudatosan észlelt esemény. Mit sem ér tehát ezeknek a vallomása. Egy idő múlva aztán az emlékezés lassan visszatérhet.

Ha egy koponyasérüléssel kapcsolatban annak tartalma, az agy is megsérül, úgy a közvetlenül a sérülés után fellépő tüneteknek a természete és foka attól függ, hogy az ember agyának melyik részlete s milyen fokban sérült. Az ember agya kormányozza az egész embert, minthogy az érzékszervek az agyban vannak, minthogy az egyes pályák, amelyek az agy parancsait közvetítik s minthogy az ember testének legtávolabbi pontjairól is az agyba haladnak bizonyos pályák, — mint ahogyan a pusztán keresztülhúzó sűrűnypóznák drótjai is végeredményben a központban térnek meg — aszerint mi a sérülések után beszélhetünk kiesési tünetekről (az előbb említett tünetek is az emlékezésnek a kieséseiből származnak) vagy pedig izgalmi jelenségekről s ha most ehhez még az úgynevezett agyrázódás tünetei is csatlakoznak, vagy pedig az agygyomlás tünetei: akkor az a sajátos magaviselete a sérültnek nagyon is érthető. Sajnos, ezeket a tüneteket csak szakember, az orvos észlelheti kétséget kizáró módon.

Attól függően, hogy vajjon az egész agy, vagy pedig csak az agynak egy körülírt része sérül, a tünetek különbözőek; utóbbi esetben is nagyon súlyos tünetek léphetnek fel, ha fontos, úgynevezett agyi központokat és a mozgató pályákat éri a sérülések. Általában az agynak, mint egy egésznek a

Pajtásaimmal összekaptuk a felriadt tekintetünket. Előttem is, előttük is szörnyű rejtélyként lobbant fel a főjegyzőnek ez a kijelentése... Czirják bácsi a cigányokkal bajlódik! Valami bonyolult rémdrámát, titokzatos büntényt, izgalmas nyomozást képeltünk hirtelen e kijelentés hátterébe s már magunk előtt láttuk Czirják bácsit, amint a határban, az erdők bozótos mélyén, a félelmetesen zúgó körösparti nádasok közt, vagy a tengerifáblák beláthatatlan rengetegében lobogó sörényű lován üldözi csendőrei élén a vad cigányokat. A cigányok puskával védekeznek, de... Czirják bácsi nem használja a fegyverét. Nem bizony, ő nem használja a fegyverét, mert ő élve akarja elfogni a gonosztevőket. Czirják bácsi nem ismeri a félelmet, ő hős, kemény, kérlelhetetlen, de nemcsak a gonosztevőkkel szemben, hanem önmagával szemben is. És már szóttuk is az események köré a fantasztikusabbnál fantasztikusabb legendákat.

Pedig hát ekkor nem rablás, nem gyilkosság vagy más miegyéb ilyen ok miatt bajlódott Czirják bácsi a cigányokkal. Egészen más dologról volt ott szó. De ezt majd később árulom el, mert az igazi okot én is később tudtam meg, hosszú-hosszú évek múlva.

Egyszer meg az történt, hogy egy őszi reggelen futótűzként szaladt szét a hír a városban, hogy az öreg Kerekes Bényt meggyilkolták. Kerekes Bényt, a gazdag kötélverőt. Szívem feldobbant a rémülettől, de remegni is kezdett az eljövendő nagy események izgalmától. Mit fog most csinálni Czirják bácsi? Félóra sem telt el, két pajtásommal, Karap Zsigával meg Domján Ferkóval már lihegve rohantunk a Kerekes Béni háza felé. Látni, látni Czirják bácsit, amint ott a helyszínen megkézdi a

nyomozást, amint parancsokat ad a csendőreinek, látni az arcát, hallani a hangját és lesni, várni a nyomozás eredményét.

A ház elé érkezve, a nyitott ablak előtt Karap Zsiga tüstént lábujjhegyre ágaskodott:

— Én látom, látom, Czirják bácsit is, az öreg Kerekest is — pihegte kipirosodva, diadalmasan.

— Én is látom — sügtam a Zsiga válla fölé ágaskodva.

— Én is — mondta riadtan Domján Ferkó, — az öreg Kerekes a padlón fekszik, jaj, csupa vér, az arca is, az inge is, csupa vér.

Tovább lelelkedtünk aztán, de a fejünket most már minduntalan le-lekaptuk. Nem a holttest borzalmas látványától féltünk, hanem a Czirják bácsi pillantásaitól riadoztunk. A helyszínt kémlelgette Czirják bácsi és zord hangon magyarázta feltevéseit csendőreinek s közben az elmélyült gondolati munkának olyan szigorúságát tükrözte a tekintete, hogy láttára a vér meghűlt bennünk. Szepegni kezdtünk. Nem mertünk többé lábujjhegyre ágaskodni sem. Elsomfordáltunk a ház elől. De a szívünket dagasztotta a büszkeség. Mert mi láttuk, mert mi láthattuk Czirják bácsit, ott a helyszínen láthattuk, amint nyomozott.

Estefelé Karap Zsiga rohant hozzám:

— Czirják bácsi elfogta a gyilkost! — pihegte elfülő hangon, diadalmas izgalommal, mert a Czirják bácsi diadalát egy kicsit mindjárt a magáénak is érezte, — most fogta el az imént, Bikás Józsi volt a gyilkos, tudod, aki a nagymalomban van, az a marhanagy ember, ki eccerre három zsák búzát visz fel a malom harmadik emeletére, az, aki tavaly a cirkuszban birkózott, tudod, az a káromkodós. Egymaga fogta el Czirják bácsi... a szőlős-

sérülése fontosabb, mint az agy körülírt részének a sérülése. Pi. a koponya szúrt sebénél a késpenge bennmaradhat az agyban, s egy ideig ninesen semmiféle tünet, mint ahogyan előfordul az is, hogy a fejre mért csapás következtében az ember összeesik, azonban aránylag rövid idő alatt magához tér, s vagy ninesen többé semmi jele az agyműködés megzavarásának, vagy csak később lépnek fel olyanok. Az ilyen utólagos sérülési tünetek hosszabb-rövidebb idő múlva léphetnek fel, különösen koponyatörés után, amiért is a sérültek a sérülések után akár nehezebb munkát is végezhetnek, verekedésekben résztvehetnek, tovább ihatnak, stb. Ezt abból lehet magyarázni, hogy a kezdeti tünetek csakhamar elmúlnak, a koponyaürebe történő vérzés elmarad, vagy pedig lassanként fejlődik ki, mint az a keményburki vevőér repedésénél lenni szokott.

Hogy valóban el lehet viselni az agyvelőnek körülírt sérülését, erre egy elmebetegnek az esetét említem meg, aki a következő módon kísérlet megöngyilkosságot: 1. a jobb füle megett 12 cm mélyen egy vastag drótot fúrt a koponyájába, 2. vasszőget vert a fejébe, de egyik sem okozott nála komolyabb tünetet, 3. az első sérülésből ismét egy drótot fúrt a fejébe, amely a koponya belfelületén egészen az ellenkező oldalig hatolt előre, aminek az eredménye volt egy féloldali bénulás, amely 14 nap után eltűnt. Végül néhány hónapra morfiummal mérgezte meg magát. Boncolásnál az agy jobb tekéjében egymás mellett egy 5 cm hosszú drótot és egy befűzött tűt lehetett találni a jobboldali homloklebenyben, majd egy másik, 6 cm hosszú darab drótot és egy hosszú,

fejnélküli szeget. Ismeretes dolog, hogy még az olyan lősérülések sem okoznak azonnal halált, amelyek az agyon hatolnak keresztül. Az ilyen módon sérültek nemesak, hogy még egy ideig éhetnek, hanem még összerendezett cselekedeteket is végzevhetnek, mint abban az esetben, ahol egy fiatal ember a jobb halántékába lőtt, de még öntudata megmaradt, a revolvért helyére vitte, lefeküdt egy díványra, mindent észrevett maga körül, pedig valamivel később már nem tudott mozogni és nem tudott beszélni sem. A golyó a bal homloklebenyben begyógyult s évek múlva lesüllyedt, anélkül, hogy különösebb tüneteket mutatott volna fel a fiatal ember.

Minket különösen az agyarázkódás és az agynyomás érdekel. Az agyarázkódás tünetei: *azonnali öntudatlanság*, amiért is a sérült elesik, nem mozdul s úgy fekszik ott, mintha meghalt volna, *érve-rese lassúvá válik, szabálytalan, kihagyó lélegzést mutat*, ha szeméhez erős fényvel közeledünk, akkor azt látjuk, hogy a szembogara vagy egyáltalán nem szűkül, vagy csak nagyon renyhén, *hiányzik minden reflexe*, amit legjobban úgy tudunk észlelni, ha a sérült szemének a szaruhártyához érintünk valamit, akkor a védekező pislogás kimarad, *bőre pedig halvány*. Emellett még azonnal a sérülés elszenvedése után legtöbbször *hányás* is történik, a göresős összehúzódások ritkák.

Az öntudatlanságnak az időtartama: percek-tőnapokig. Nagyon fontos jel az elszenvedett öntudatlanságra az, hogy a sérültnél olyan emlékeztetमारad vissza, amelyről már előbb szólottam, neve-

kerti csószházban bukkant rá... a többi csendőr a szőlősorok közt hajszolta, mert a csósz odairányította őket... a csósz is benne van... azt is tudod, hogy Bikás Józsi disznóölökéssel védekezett, de Czirják bácsi kivágta a kezéből, aztán ráugrott, leteperte és a Bikás kezén már rajta is volt a lánc.

Lángot vetett bennem is a büszke öröm, de azért a teljes bizonyosság kedvéért megkérdeztem Zsigától:

— Honnan tudod, hogy elfogta?

— Most beszélte édesapám édesanyámnak, osztán ugyanígy beszélte — válaszolta táncolva.

— De az is biztos, hogy egymagában fogta el? — kérdeztem, mert rettegtem még a gondolatától is annak, hogy esetleg kiderüljön, hogy Czirják bácsinak a gyilkos elfogásában valaki más is segített volna.

Zsiga csodálkozva kapta rám a tekintetét:

— Hogy honnan tudom... honnan tudom, hogy egymagában fogta el — ismételte hebegve, — hát... hát, Czirják bácsi csak egymagában foghatja el a gyilkost... csak... csak egymagában... mást ő nem enged oda... nem... nem.

Ez az érv hatott. És most már én is szentül hittem, hogy Czirják bácsinak nincs szüksége segítségre, azt hittem, hogy Czirják bácsi egymagában fogja el a gyilkost, nem tűr meg az elfogás pillanatában maga körül senkit, mert olyan ő, mint az oroszlán, amelyről azt tanultuk, hogy mikor a prédáját üldözi, még az ártatlan kis madárra is ráordít, hogy elriassza az útjából.

... Ettől a nagy sikertől kezdve még jobban csodáltuk Czirják bácsit. De a szívünknek valami titkos rejtekén félelmet is éreztünk vele szemben.

Mindig csak a jéghideg, kérlelhetetlen, zord tekintetét láttuk magunk előtt. A kakastoll árnyékában arcának szigorú vonalai a belső lelki világát eltakarták gyermekszemünk elől. Csak a csendőrt láttuk benne. Valami előttünk ismeretlen hatalom szuronyos katonáját. De azért elsősorban mindig a — hőst.

Őszre járt az idő. A nagyvakáció sugaras napjait felváltották az októberi fellegetől színtelenné fakult napok. Hűvös eső esapkodta az arcunkat. Borúsak voltak az utcák. Estefelé fázósan golyóztunk a Domján Ferkóék házának utcai eresze alatt.

Karap Zsiga egyszer, golyózás közben hirtelen felkapta a fejét. Tekintete az országútra meredt, amelyet már didergetően ölelt magához az őszei homály.

— Odanézzetek! — kiáltott fel Zsiga és előre mutatott.

Tekintetünket mi is a homályba fúrtuk. Parasztszekér közeledett. Egy öregember hajtotta a lovat. Mögötte a szekéren egy kicsi parasztleány kucorgott a széna tetején. Jól láttuk. Sirt. Szípigott. Reszketett. Vézna kis testét vékony gúnya fedte s a haja szörnyen csapzott volt.

Karap Zsiga nagyon figyelte s egyszerre csak felrezzent:

— Csendőrök kísérik, lovascsendőrök — mondta ijedt csodálkozással.

— Czirják bácsi! — szaladt ki a számon a szó.

— Gyerünk! — kapott a kezem után Domján Ferkó és már húzott maga után.

Mentünk. Kísértük az esthomályban a szomorú menetet.

zetesen az, hogy nem emlékszik vissza a sérülésre s a sérülést megelőző időkre. Most már az a nagyon érdekes kép alakulhat ki, hogy ez az emlékezetzavar visszafelé terjedhet akár a sérülést megelőző néhány napra is s egészen különlegesen hangzik az, hogy az illető kérdéseket azt mondja, hogy nem emlékszik semmire sem. Hihetetlennek hangzik, hiszen akkor, amikor hazulról elindult, még nem ivott bort, még nem szenvedett el semmiféle sérülést sem; most már az a csendőr, aki nem tudja, hogy az agyrázkódás után ilyen sajátságos elméleti kiesések vannak: azt nagyon tudja bosszantani a sérültnek az az állítása, hogy nem emlékszik semmire sem. Most már: ezek az emlékezetzavarok lehetnek maradandók vagy állandóak, illetve átmenetiek. Ha az emlékezetzavar eltűnik lassanként, akkor a sérültnek azok az események jutnak eszébe legkésőbb, amelyek a sérülést közvetlenül megelőzték.

Sajnos, hely hiánya miatt nem mehetünk bele annak a tárgyalásába, hogy az agyrázkódást mi okozza, de nekünk nem is az a célunk, hogy ezt megismerjük, hanem azt az állapotot ismerjük meg, amit *agyrázkódás*-nak nevezünk. Ha most már boncolásra kerül a sor, akkor azt látjuk, hogy az agyrázkódás úgy is ölhet, hogy a világon nem látunk semmiféle elváltozást az agyon. Azonban mégis leggyakrabban apró, de szabad szemmel nagyon jól látható vérzéseket láthatunk az agynak a külső, ú. n. kéreg-állományában. Leggyakoribb helye ezeknek a vérzéseknek, — mert hiszen nemcsak az agy állománya zúzódik, hanem oda apró vérzés is történik — a homloklebeny, a halántéklebeny és a nyakszirti lebeny-

nek az alsó, illetve hátsó része; szabadszemmel nézve az agyzúzódás kék vagy lila, rendszerint csoportosan egymás mellett fekvő puha területek, amelyek tűszúrásnyiak, rajzszegfejniyek. Ha ezek a sérülések nem vezetnek a sérült halálához, akkor ezeket a zúzott területeket, mint sárga foltokat megtalálhatjuk egy későbbi boncolásnál is, amennyiben a vérfesték ott helyben megfestette az agy állományát. Lásd az 1. sz. ábrát.

Régi agyrázkódás és zúzódás nyoma: a bal sarokban fent vérkristályok görcsövi képe.

Az agynak a zúzódása csak ritkán van ottan, ahol az erőszakos behatás történt, hanem sokkal

A községháza előtt megállott a kocsis. Czirják bácsi leugrott a lováról s mi csak annyit láthatunk, hogy a kicsi leányt leemeli a kocsiról és kézenfogva bevezeti a községháza kapuján.

Csend lett. Mi előttünk titok maradt, hogy mi bűne lehetett annak a szipogó, kicsi parasztlánynak. Talán tengerit lopott... gyenge tengerit, talán...

Töprengtünk. Gondolkoztunk. Nem találtuk nyitját a rejtelmes dolognak. Hosszú évek mulva tudtam meg az igazi okot, éppen úgy, mint azt, hogy miért bajlódott Czirják bácsi a cigányokkal.

Telt-múlt az idő. Szálltak az évek. Én elkerültem a városba, ahol a gimnázium padjai közt szóttem tovább az álmokat. Az élet álmaikat. Akkor még azt hittem, hogy álmom az élet. Czirják bácsi is elkerült onnan. Áthelyezték egy erdélyi városkába. Eltelt vagy tizenöt esztendő, talán több is. Én már Pestről ruccantam haza egy-két napra látogatóba. Egy tikkasztó nyári napon ott sétálgattam szülővárosom utcáin. Az ódon malom mögött, egy nyílegyenes utca akácsoái alatt ödöngtem. Szembe jött velem egy daliás termetű, finoman öltözött öregúr. A szépszál alakjára finom ruha feszült, ezüstösre őszült fejét kékszalagos szalmakalap fedte, az ujjai közt agancsfogantyús botot forgatott s nagyon jól hallottam, hogy valami vidám melódiát füttyörszített.

Néztem, néztem s a szemem egyre tágabba meredt. Ijedt, de mégis boldog szívdobbanással ismertem fel Czirják bácsit. Zsakettben... szalmakalappal... pedig ő az... igen, ő az — erősítgettem a felismerés hitét magamban s ma sem tudom

magyarázatát adni, hogy miért, miért nem, de utána fordultam. Kísérni kezdtem. Követtem lop-pal, mint az árnyék. Lelkembem kisütött a nap. Gyermekkorom romantikus emlékei sugárzottak fel bennem. Czirják bácsi!... Czirják bácsi!...

Egy léckerítéses ház ajtaján fordult be az öreg. Megálltam. Figyeltem. Befelé leselkedtem a kerítés rácsai közt. Czirják bácsi lassú léptekkel előjött a házból. Az üvegverandán egy-egy pillantást vetett a cserepes virágokra, aztán kisétált a kertbe. Csak úgy otthonosan, ingujjban járkált a tulipánok, árvácskák, muskátlik tarka virágágyai közt. A rózsalugas előtt megállott. Felnézett a közeli fára, majd a szomszédos háztetőre. És már szálltak is a lába elé a verebek, cinegék és galambok. És a Czirják bácsi keményvonalú arca felmosolygott a ragyogó napfényben.

Czirják bácsi kenyérmorzsát szórt a madaraknak... Percek mulva egy magasnövésű, arany-szőke hajú leány lépett ki a verandáról. Könnyű, lilaselyem ruha redőzött a karesű termetén. Oda ment Czirják bácsihoz, aki gyöngéden megsímogatta a fejét.

Gondolkozni kezdtem. Nem tudtam mire vélni a dolgot. Hazasiettem. Otthon mindjárt elujságoltam anyámnak felfedezésemet.

— Igen, nyugdíjban van az öreg — mondta anyám, — hazaköltözött, megvette azt a kis házat s most a virágaival babrálgat. Nagyon szereti a virágokat.

Leplezett álmélkodással, firtató hangon beszéltem tovább:

— Nemcsak hogy a virágokat szereti, de még mosolyogni is tud — mondtam kissé felkacagva, —

gyakrabban az agynak az ellenkező oldalán. Ezt nevezzük mi *ellencsapódásos agyzúzódásnak*. Ez az ellencsapódásos agyzúzódás mutatja, hogy a sértő eszköz behatására az egész agy valóban szenvedett el rúzódást s éppen ezt nevezzük mi, törvényszéki orvosok az agyrázkodás kétségtelen jelének. Egyébként, ha a boncolásnál nem találunk zúzódást az agyon, akkor kénytelenek vagyunk beérni azokkal a tanúvallomásokkal, amik a sérülés elszívése után sérült öntudatlanságáról tesznek említést.

Az agyzúzódás mindig komolyan ítélendő meg, mert hiszen sohasem lehet tudni, hogy mi lesz a következménye s hogy ez a következmény milyen hosszú idő múlva lép fel. Volt már olyan koponyasérülés is, amely után 12, illetve 52 nap múlva állott be az agyvérzés.

Amint tudjuk, az agyrázkodásnak a létrejöttéhez különösképen a tompa erőszakos behatást előidéző tárgyakkal való érintkezés szükséges a legtöbb esetben. Így keletkeznek ezek akkor, ha a fejhez ütődik valamilyen tompa felületű tárgy, de akkor is, ha a fej ütődik valamilyen tompa felületű tárgyhoz (pl. elesésnél, lezuhanásnál, stb.) A fecske, vagy más madár, amelyik annyi száz és száz kilométert tesz meg, hirtelen ablaküvegnek ütődik: holtan hull le. Oka ennek is agyrázkodás.

Van az agyrázkodásnak még egy zavaró hasonlatossága: minthogy verekedések, amelyeknél valaki koponyasérülést szenved el, gyakran kocsmákban, alkohollendületben történnek, nem felesleges, ha rámutatunk arra, hogy milyen a hasonlóság egy súlyos

részegség és az agyrázkodás tünetei között. Ennek aztán a következménye az, hogy a részegséget agyrázkodásnak, az agyrázkodást pedig részegségnek lehet nézni, különösen akkor, ha az egyensúlyában anélkül is megzavart részeg valamilyen gyenge lökést kap, odaesik és nem tud felemelkedni. Ráadásul a mértéktelen mennyiségben élvezett alkohol hatására aztán még hányás is állhat be, tehát a betegség, alkoholos állapot tünetei egyformák az agyrázkodás tüneteivel. Napok múlva fellépő, vagy napokig tartó hányást is tévesen agyrázódásra vezetnek vissza, így pl. has-hártyagyulladás, vagy „vakbélgyulladás” kapcsolatosan. Most már ott van a veszély, hogy akik már hallottak agyrázódásról, azt nagyon könnyen részegségi állapotnak tekintik, különösen, ha a sérült lehellelőnek alkoholszaga is van.

Az agygyomlás főtünetei két csoportra oszthatók.
1. Izgalmi szakra, amely fejfájással, az arc kipirulásával, szűk szembogarakkal, hányással és sajátságos nyugtalansággal, félrebeszéléssel, az érverésnek meglassúbbodásával, 2. bénulásos szakra, amely öntudatlansággal, aluszékonysággal, agybénulásra utaló tünetekkel, horkoló, néha kimaradó lélegzéssel, gyors érveréssel, amely később nagyon könnyen elnyomható, vizeletnek és a székletnek maga alá bocsátásával, majd lélegzési szünettel, legvégül pedig a szív működés megállásával jár együtt.

Fiatalembereket karókkal fejbeverték. Mindkét sérült azonnal elvesztette eszméletét, de egy idő múlva magukhoz térve hazamentek, ahol egyiknek anyja a fejéből megtisztította és ágyba fektette.

hát pedig mi gyermekkorunkban azt hittük, hogy Czirják bácsi nem szokott, de nem is tud mosolyogni. Mi örökké komor, zord embernek képzeltük őt, aki nem tud lehajolni a virágok fölé, aki csak a fürgeteges éjszakában érzi jól magát, amikor a villámok cikázó fényében üldözheti a rabló cigányokat. Hiszen jól emlékszem, amikor egyszer a főjegyző úr is azt mondta róla a főszolgabíró úrnak, hogy nincs Czirjárnak se éjjele, se nappala, mert mindig a cigányaival bajlódik.

Anyám mosolyogva nézett rám:

— Ügyis volt az, csakugyan úgy volt — mondta — sokat bajlódott a kőborcigányokkal. De szeretettel bajlódott velük. Telkeket szerzett nekik a várostól, takaros kis házakat építtetett velük s le akarta telepíteni őket. Valóságos mániája lett, hogy rendes, tisztességes, munkás embereket nevel belőlük. Jobb sorsba akarta emelni őket. Nem rajta múlt, hogy a terve nem sikerült. Egy éjszaka felkerekedett az egész letelepített cigányhad és otthagytott földet, házat, csapat, papot. Hej, de szégyelte is Czirják ezt a kudarcot, mert bizony a polgári körben sokáig heccelték miatta az urak.

— Ejnye, ejnye — gondoltam magamban, — de másképpen képzeltem én gyermekfantáziával ezt a cigányhistoriát. Aztán feleségemmel érdeklődéssel kérdezősködtem anyámtól tovább.

— Egy leányt is láttam náluk az előbb. Csodaszép lány — mondtam kissé túlheviesen, — hát az kicsoda?

Anyám felnevetett:

— Á, az Ilonkát láttad. Gyönyörű teremtés. Tán megtetszett neked?

Kicsit zavarba jöttem ettől a kérdéstől, de a

zavaromat leküzdve, igyekeztem közönyös hangon érdeklődni tovább:

— És hogy került hozzájuk? Hiszen nekik nem volt gyermekük.

— Éppen ezért került hozzájuk — mondta anyám határozott hangon. — Örökbefogadta Czirják. Úgy megszerette ő is, a felesége is azt a kis árvát, mintha a tulajdon édes gyermekük lett volna.

— Dehát kinek a gyermeke volt?

— Valami zselléremberé — válaszolta anyám. — A kis szerencsétlennek meghalt az anyja, az apja meg bánatában világgá ment. Itthagya fedél nélkül, minden nélkül a gyermekét. Nyolcéves lehetett akkor az Ilonka. Napok óta ott ténfergett már éhesen, ázva, fázva az Isten szabad ege alatt, a határban, a tengeritáblák közt, amikor egyszer portyázás közben rátalált Czirják. Megesett a szíve rajta, kocsira tette, hazahozta és örökbefogadta. Igazán nagyon jó nevelést adott neki. Kitünően tanult és mondhatom, igen derék leány lett belőle. Nemrégén a tárkányi jegyző megkérte a kezét. Úgy bizony, menyasszony a szép Czirják Ilonka.

... Szívem az emlékezés furcsa izgalmatól remegni kezdett. Most már megértettem mindent. Ilonka volt az a kiesi leány, aki akkor, másfél évtized előtt, azon a borús, hűvös őszi estén ott szipogott, ott sirdogált vékony ruhácskájában azon a csendes zörgő parasztszekéren. Nem lopott ő gyenge tengerit, ő tőle lopta el a halál azt, akit legjobban szeretett. Az édesanyját.

És most ismertem meg Czirják bácsit igazán. Czirják bácsit, a hőst, a szigorú csendőrt, Czirják bácsit, a — jó embert!

A 25 éves jubileumát ünneplő magyar cserkészet országos díszszemléje a *Kormányzó Úr Ó Főméltósága* előtt április 24-én a budaörsi repülőtéren.

Rövidesen nyugtalanság vett erőt a fiatalemberen, amely olyan nagyfokú volt, hogy ágyából felkelt, de aztán hamar elesett. Vádlott ügyvédje azt a kijelentést tette, hogy a halálos koponyaüri vérzést a fiatalember akkor szenvedte el, amikor az ágyból felkelve, elesett. A tárgyalást vezető bíró kérdésére, hogy lehetséges-e ez, azt feleltem, hogy a halálhoz vezető koponyaüri vérzés már akkor egy idő óta tartott, az a nyugtalanság pedig, amely a sérültet az ágyból való felkelésre készítette, nem volt más, mint a koponyaüri nyomás következtében beálló izgalmi szaknak az egyik kifejezője, tehát megvolt a koponyaüri vérzés akkor, amikor a sérült az ágyból felkelt. Csakhamar aztán beállott az öntudatlanság, — az anyja vallomása szerint — s így kijelentésemet mindenben igazoltnak láttam. A bíróság ezt el is fogadta.

Az agnyomásos halál létrejöttéhez tudnunk kell azt, hogy nem egy azonnali és a legnagyobb fokát elérő agysérülés van jelen, hanem csak egy lassanként fellépő károsodás, amely szabályszerint fokozódik. A halálos kimenetel pedig annak tudható be, hogy ez a vérzés tulajdonképpen idegen test a koponya üregében: már pedig minden idegen test nyomása olyan károsodást jelent az agy vérkeringésében, amely végeredményben halálhoz vezethet.

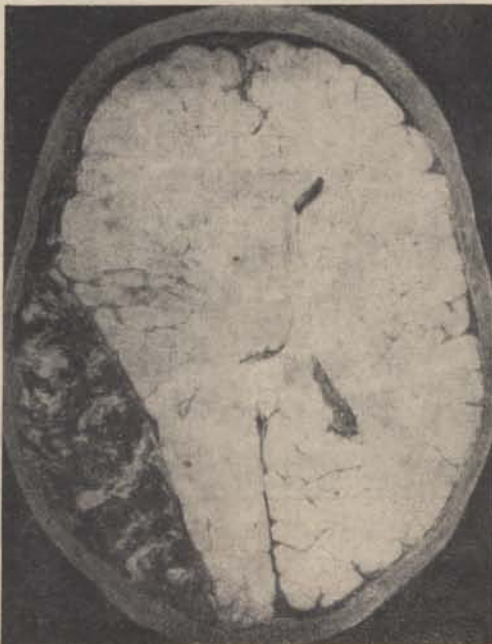
Az agnyomás koponyasérülésekkel olyankor jön

létre, amikor idegen test kerül be a koponyaürbe, különösképpen azonban akkor, amikor a koponyában levő erek sérülése következtében vérömleny keletkezik. Lehet, hogy az azonnal fellép, lehet, hogy csak egy bizonyos ideig tartó tünetmentes idő után.

A koponyaürbe kilépő vértömeg utáni, agnyomásos tünetcsoport annál gyorsabban és kifejezettebben jelentkezik, minél több a kiömlött vér s minél hamarabb ömlik ki. Most már a kiömlött vér a koponyacsontok belfelülete és a keményburok közé, vagy a keményburok alá juthat és pedig leggyakrabban a középső keményburki verőérnek a szakadásából. Ennek a következménye aztán az, hogy az azon oldali agyfélteke lelapul, elszorul, elnyomódik. A kiömlött vér a közepén a legvastagabb, szélei felé elsekélyedik s éppen ezért úgy is nevezik ezt a vérzést: lencsealakú vérzés.

Aki egyszer látott ilyen, halálos agnyomáshoz vezető koponyaüri, lencsealakú vérzést, azt sohasem fogja elfelejteni. Egészen különös, hogy — habár csak lassan fejlődik ki a halálhoz vezető, kiömlött vér mennyisége s hogy azt kórismézni is tudják, mégis azt kell mondanunk, hogy annak megoperálása csak egészen kivételes esetben vezet eredményhez, hanem hogy csaknem minden esetben mégis csak halál a vége.

Különösen érdekes az, hogy ezeknél a koponyaüri vérzéseknél *tünetmentes idő* is van, amely idő alatt — órák vagy több nap is — a sérült összehúzódott cselekedeteket is végezhet, munkáját, útját folytathatja, új sérüléseket szenvedhet el, amely újonnan elszenvedett sérülésre lehetne — tévesen — a később beállott halált vonatkoztatni. Néha ezenkívül még sajátságos, az ittassághoz hasonló izgalmi állapot is lép fel, néha ez hiányzik, de minden esetben megvan a fejfájás, amely később a türethetlenségig fokozódik. Ennek a tünetmentes időnek az oka az, hogy a vérzés megindulásakor kezdetben csak nagyon kevés, azonban minden egyes szív működésével kapcsolatosan mind több és több vér ömlik pl. a koponyacsontok és a keményburok közé, azt onnan leválasztja. Most már: minél szorosabban tapad a keményburok a koponyacsontok belfelületéhez, annál később következik be a kiömlő vérnek halálos meny-

Aggyomás révén halálos koponyaüri vérzés (keményburok feletti, lencsealakú vérzés) tipikus képe.

nyisége. Ezért van az, hogy öregeknél és fiataloknál ez a tünetmentes időszak hosszú szokott lenni s éppen a felnőtt korban, vagy a meglelt korban legrövidebb ez az idő, mert a keményburoknak a tapadása ezeknél enyhe.

A koponyasérüléseknek a legnagyobb részét tompafelületű és tompaélű eszközök okozzák. A sérüléseknek legenyhébb foka a fejtető bőrének véres beszűrődése, majd ezután a fejtető bőrének a sebei. Ha a sértő eszköznek a támadó felülete nem nagyobb, mint 14—16 négyzetcentiméter, akkor rendszerint az úgynevezett *lyuktörések* keletkeznek és pedig ott, ahol az eszköz a koponyacsontokkal érintkezésbe kerül. A lyuktörésnek a formájából a sértő eszköznek közelebbi tulajdonságaira is lehet következtetni. Ha az eszköznek csak egy része hat, akkor tökéletlen lyuktörések keletkeznek; lehet, hogy a koponyacsontok sérülésének egyik része egymással párhuzamos lefutást és lépcsőzetes betörést mutat, amely azért fontos, mert meg lehet határozni a testállást is, amit a támadó a megtámadottal szemben elfoglalt.

(Folytatjuk.)

Ha elfő Május!...

Ha majd a rózsa bimbót bontogat
S a csacska szellő lágyan muzsikál...
Ha elindul a napsugár-fogat
S belőle boldog, szép Május kiszáll:
Bízó lélekkel állok én elé,
Esdő koldusként rávetem szemem
S megkérem halkán, jöjjön el velem...

S ha hajlik szómra, kezét megfogom
S vigyázva, csendben odavezetem,
Ahol a drága hősi hantokon
Kidőlt a fejfa, virág nem terem...
Ahol a multnak fénye megfakult,
Ahol a fű is elszáradt, halott
S az Égből kap csak néha harmatot.

Megkérem Májust, menjen messzire!
A Kárpátoknak járja bérceit
S ahol a holtnak nincsen senkije,
Hiába hívja bús testvéreit:
Ott szórja szét a rózsaszirmokat,
Hogy álmodják a hősi szent porok:
Egy pillanatra ők is boldogok...

Ha majd a rózsa bimbót bontogat
S a csacska szellő lágyan muzsikál,
Ha elindul a napsugár-fogat
S belőle boldog szép Május kiszáll,
Bízó lélekkel állok én elé,
Esdő koldusként rávetem szemem
S megkérem halkán, jöjjön el velem...

S ha hajlik szómra: megfogom kezét,
Oda kísérem el lábujjhegyen,
Ahol egy asszony öt kis gyermekét
Neveli kinnal, száraz kenyeren...
És elkísérem százezer felé,
Hogy lássa a sok küzködő anyát,
Kiket az Élet kancsukája vág.

Megkérem Májust, ne menjen tovább!
Rózsái ezért itt is hintse szét,
Hiszen ők mind, mind elnyílt orgonák,
Akkinek szívük megfeszítették,
Mert sok hideg szív nem tudja, mi az:
Kínok konyháján enni kenyeret
S csitítgatni sok éhes gyermeket.

Ha majd te, rózsa, bimbót bontogatsz
S te csacska szellő lágyan muzsikálsz:
Ha nap-kocsidba vígan befogatsz
Szép Májusom, — s e két helyen kiszállsz:
Temérdek rózsád s minden aranyad
Terítsd a hősök szent pora fölébe
S a jajból élő bús anyák ölébe!

Ó kedves Május, tedd ezt, tedd nekem!
A hősök sírján és anyák ölében
A legszebb rózsád mind, mind ott legyen!

Móra László.

A tettes az elkövetés előtt és után.

írta: TOLDI ÁRPÁD őrnagy.

(Befejező közlemény.)

III. Az elkövetéshez a tettesnek vagy nincs szüksége *előkészületre*, mint ahogy ezt a hirtelen-fogant s nyomban végrehajtott, alkalomadta bűneselekményeknél és a benfentes tetteseknél láttuk; vagy pedig csak akkor tudja végrehajtani tettét, ha előbb bizonyos szükséges előkészületeket megtett. E két eshetőségnek megfelelően tegye a nyomozó tárgyilagos, okszerű vizsgálat tárgyává az előkészület kérdését. Tudnia kell, hogy a helyes feltevésekkel felderített előkészületek a nyomozásnak értékes adatokat, sőt bizonyítékokat is szolgáltatnak; de hasonlóan értékes az a megállapítás is, hogy előkészület nincs. A tett végrehajtási módja és a létesített eredmény mindig utal többé-kevésbé az előkészületekre, de megmondja azt is, ha ilyenről nem lehet szó. Ez utóbbi esettel, vagyis az előkészületek hiányával itt nem foglalkozom, mert ez a már megbeszélte „alkalom” kérdéséhez tartozik. Most arra fogok rámutatni, hogy az előkészületekben hogyan ismerhetünk rá a keresett tettesre. Hogy mit kell előkészületnek tekinteni, célszerűen így határozhatom meg: a tettes tevékenységének összes mozzanatait az elhatározástól a végrehajtás közvetlen megkezdéséig. Tehát a tettesnek olyan ténykedéseit kell az előkészületekhez számítanunk, melyeket az elkövetés előtt a könnyebb és biztosabb véghezvitel, saját büntetlenségének és a cselekményből származó haszonnak biztosítása érdekében végez. De olyan körülmények is ide tartoznak, melyek az előkészületi teendőkkel kapcsolatban jelentkeznek, ezzel együttjárnak, bár ilyeneknek azért nem tekinthetők. A helyszínre való utazás pl. előkészület, de nem kevésbé fontos a nyomozó számára az is, hogy a tettes kikkel utazott, kik láthatták, kik beszélhettek vele stb.? Ezeket, az előkészületeket kísérő körülményeket az elkövetési mód és az eredmény nem árulja el, de midőn az előkészületeket kutatjuk, nem szabad ezekről megfeledkezni, mert nem egyszer éppen ilyen kísérő körülmény megállapítása árulja el a tettet s bizonyítja magát az előkészületet is. Példák. A járőr ismeretlen tettes után kutatva megkérdezi az éjjeliőrt, látott-e éjjel után a községben valakit? Az éjjeliőr megemlégett négy embert. A járőr utánanézett ezeknek s kisért, hogy az egyik gyanúsítható a tettel: Vagy: Egy trafikos nő személyleírást adott egy férfiről, aki nála este cigarettát és gyufát vásárolt. Kiderült, hogy ez volt a tettes. Vagy: Egy vendéglőben billiárdozott este két fiatalember. A járőr ezen az adaton elindulva a tetteseket találta meg. E példákban látjuk, hogy sem az, hogy az éjjeliőr látott valakit, sem a cigarettás és gyufavásárlás, sem a billiárdozás nem tartozik a szorosan vett előkészületekhez, mégis döntő fontosságú adatok a nyomozásra nézve.

Tulajdonképpen ez is az *egyik nyitja* annak, hogy az előkészületekben rátalálhatunk az ismeretlen tettesre: feltételezzük, hogy — ha az elkövetésnél a tettet nem is láthatta senki — az előkészületek idejéből esetleg tudhat róla vagy bűnségéről valaki olyan adattal szolgálni, amely árulója lehet. Ehhez a módszerhez akkor folyamodunk, mikor az elköve-

tés módjából, a létesített eredményből és a helyszíni adatokból felismerjük bár bizonyos előkészület vagy a tettes magatartását sejtető előzmény fennforgását, de ebben nem találunk közvetlen utalást egy bizonyos meghatározható tettesre. Példa. Elloptak éjjel az istállóból egy lovat. Látjuk nyomban, ehhez nélkülözhetetlen volt a helyszíni viszonyok előzetes megismerése: tehát a tettesnek elő kellett készülnie a lopáshoz. De ki lehet a tettes? Ezt a helyszíni állapotot nem árulja el. Csak annyit mond, hogy a tettes az, aki tudta: hogyan, mikor lehet az istállóhoz jutni, hogy ott ember nem tartózkodik; hogy hol áll a kiszemelt ló, milyen természetű és hogyan lehet elvezetni az udvarról; hogy kutya van-e és hogy viselkedik, stb. Az tehát a tettes, aki a helyszínen vagy közelében annak kikémlelése végett megjelent. Ez a kikémlelés minden valószínűség szerint nappal történt s a tettesnek azt is meg kellett állapítania, hogy a gazda mikor tér nyugovóra s hol alszik. Ez az előkészület bizonyos időt vett igénybe, mely alatt — feltehető — a tettet valaki láthatta. A nyomozónak tehát azt kell kutatnia, hogy ki, milyen címen, mikor fordult meg a helyszínen, annak környékén s egyáltalán a községben, akiről feltehető, hogy ő a tettes; ki láthatta, ki beszélhetett vele, ki ismerheti, ki tud személyleírást adni róla; ki ismeri jogos címen a helyszíni viszonyokat, akiről feltehető, részese a tetteknek (pl. hozzátartozó, volt cseléd) stb.? Ilyen, a tettes ténykedései folytán létesülő és másoktól beszerezhető adatokat azután a nyomozónak nyugodt tárgyilagossággal, türelemmel kell sorra vennie és az ismert selejtező eljárással (elbírálással) megrostálnia és értékelnie.

A *másik út* ahhoz, hogy az előkészületek alapján a tettesre találjunk, akkor kínálkozik, ha olyan előkészületeket ismerünk fel az elkövetésből s a helyszíni állapotból, amelyek közvetlenül egy bizonyos tettesre utalnak, vagy a nyomozásnak a tettet illetően határozott irányt mutatnak. Példák. Egy társaskör helyiségében pokolgép robbant. A nyomozás megállapította, hogy a bomba a fűtőtestet védő rács mögött volt elhelyezve és két szerelő tegnap javította a fűtőtestet. Más olyan idegen, aki gyanúsítható lehetett volna, a helyiségben nem fordult meg. A valószínű tettesek tehát a szerelők. Vagy: Betörték éjjel egy bankba. Megfúrták és kifosztották az egyik pénzszekrényt. A járőr az épület melletti utcában friss forduló, várakozó és elfutó gépkocsi-nyomokat talált. Feltevés: a rablók a gépkocsit használhatták. Az előkészületek tehát azt mondják, hogy az lehet a tettes, aki saját, bérelt vagy lopott gépkocsin az éjjel ott járt. Vagy: A tett színhelyén maradt egy szekere. A falusi bognár műhelyéből hiányzott egy. A bognár felismerte, hogy az övé volt a helyszínen. A tettes tehát a bognár fejszáját vette magához. Azok között kell keresni a tettet, akik a bognár szekercéjéhez valamiképpen hozzájuthattak. Vagy: Gépírással írt és kézi sokszorosító eljárással készült lázító röpiratokat terjesztettek. A szakértői vizsgálat a betűkön jellegzetes sajátosságokat fedez fel és felismeri a használt sokszorosító készüléket. A papiros is alkalmas lehet az azonosításra. Milyen előkészületek utal az a cselekmény? Írógépet, sokszorosító készüléket, festéket és papírost kellett beszerezni; meg kellett fogalmazni, legépelni és lehúzni a szöveget és ki kellett osztani a terjesztőknek a

röplapokat. Eme előkészületek felderítése útján a tettesre találhatunk: a röplap és a tekintetbejövő írógépek azonosítása során, a sokszorosító készüléket vásárlók selejtezése, a festék és papiros származásának megállapítása révén.

Miután rámutattam az előkészületek és az ezekkel kapcsolatban jelentkező egyéb körülmények (előzmények) jelentőségére, összefoglalom most, hogy általában milyen előkészületekkel számolhatunk és mennyiben vezethetnek rá ezek a tettesre. Ilyenek lehetnek:

társ és segéd keresése, alkalmazása;
tájékozódás, érdeklődés, helyszínmegismerés;
alkalom kivárása és előkészítése, akadály elhárítása;

eszközök beszerzése, elkészítése;
előintézkedés a haszon és a menekülés biztosítására.

A tettes szükség szerint *társakat* vagy *bűnsegédeket* keres, hogy terfbevett cselekményét könnyebben végrehajthassa. Ha a nyomozónak sikerül az elkövetés módjából következtetve rájönni, hogy több tettesről vagy bűnsegédről lehet szó, a nyomozás munkája már e pusztán megállapítás következtében is könnyebbé válik. Egyetlen gyanúsítottat mindenestre nehezebb felkutatni, mint pl. három közül valamelyiket megtalálni. *Több tettesre* (bűnsegédre) *következtethetünk*:

ha a cselekmény természeténél fogva olyan, hogy többen szokták végrehajtani; pl. pénzhamisítás, zsebmetés, bankrablás, állami és társadalmi rend felforgatására irányuló bűncselekmény;

ha a helyszínen több különböző ujj- vagy lábnyom van;

ha személyek vagy tárgyak ellen olyan erőszakot követnek el, amit egy ember nem hajthatott végre;

ha a helyszínre való bejutás segítség nélkül nem képzelhető el, pl. ajtót valaki nyitva hagyja, ablakot belülről nyitottak ki, kulcsot átadtak, magas kerítésen, ablakon való bemászás stb.;

ha a cselekmény végrehajtása hosszabb időt vett igénybe s a tettes olyan helyen dolgozott, ahol meglephetők volna;

ha a tettes munkája zajjal járt, amire esetleg arra járók figyelmesek lehettek volna;

ha olyan mennyiségű zsákmányt vittek el, amit egy ember nem bírt el;

ha ember élete elleni bűncselekményeknél a sértetten különböző fegyvertől származó sérülések vannak;

ha a helyszínen feltört záratok más-más eszközzel feszítették fel;

ha a helyszínen hagyott tárgyak arra mutatnak, hogy nem egy embertől származnak; pl. fehér és zöld gyufa, különböző cigarettavég, pipahamu és cigarettavég stb.;

ha egyéb nyomok egymástól eltérőek; pl. különböző ürülek, eltérő vérnyom, kétféle hajszál stb.;

ha a helyszínen ettek, ittak és az ehhez használt eszközök s a maradékok több emberre utalnak; pl. több pohárból ittak, több egyforma evőeszközt használtak, ugyanaz az ételmaradékok több tányérban stb.;

ha a helyszínen olyan járómű nyoma maradt, amelyet felügyelet nélkül nem igen hagyhattak.

Ha egy cselekményt többen követtek el, feltételezhetjük, hogy előkészületeket is közösen végeztek. Az indíték és az alkalom kutatása után sorra vesszük, kik lehetnek bűntársak helybeliek közül, vagy máshonnan jöhettek-e; hol fordultak meg, hogyan juthattak a helyszínre, ki láthatta őket együtt (az összebeszélésnél, eszközök beszerzésénél, a helyszínrejövet, vendéglőben, háznál, utcán, a helyszín közelében stb.)? Azzal is számoljunk azonban mindig, hogy csak az egyiket láthatták a tettesek közül; ez gyakori eset lehet! Példa: A bűnsegéd kémlelte ki valami ürüggyel a helyszínt, vele találkozott valaki, de a tettesről semmit sem tud. Vagy: Pénzhamisító banda egyik tagja fémekeket vásárolt. Csak erre vonatkozóan sikerült adatokat szerezni.

A nyomozó számolhat azzal is, hogy a tettest esetleg azok árulják el, akit társként (segédként) akart megszerezni. Példák: Bejelentette egy lakatossegéd, hogy N. N. a múlt héten rá akarta beszélni, hogy együtt törjenek be abba a bankba, ahol tegnap a kasszaátvitel történt. Egy eseléd közölte a járőrrel, hogy már régebben azt kívánta tőle egy ismerőse, hogy gazdájánál a magtárajtót hagyja nyitva. Már nem szolgál ott, de most, hogy a lopásról hallott, elmondja. Olyan esetek is fordulnak elő, hogy az előkészület tanui csak akkor jönnek rá, hogy majdnem bűnözőkkel kerültek össze, amikor az elkövetett bűntényről értesültek. Példák: Egy gépkocsivezető jelentkezett, hogy két férfi tegnap este fel akarta fogadni, hogy vigye őket abba a faluba, ahol éjjel a kastélyba betörték. Elkövetett gyilkosság után bejelentette egy nő, hogy valaki, aki előtte most gyanús, tegnap arra kérte, mondja mindenkinek, hogy az éjjelt nála töltötte. Az természetesen nem volna elég, ha a nyomozó csak várna az ilyen bejelentésekre. Helyesen akkor cselekszik, ha — számolva ilyen eshetőségekkel — puhatol minden irányban. Segítségére lehet a nyomozati bejelentés útján a sajtó, de a közhírrététel útján való felszólítás is, hogy esetleges tanuk jelentkezzenek. A puhatolás alapja az elkövetés körülményeinek, a tettesek előkészületeinek megállapítása, a nyomozó személyi ismeretei s mások bemondása.

A tettes az elkövetés előtt igyekszik tisztábajönni az elkövetés lehetőségeivel és a várható haszonnal; ezért *tájékozódik* és *érdeklődik*. Tapasztalat szerint erre a legkülönbözőbb módot választja: alkalmat keres, hogy beszédbe elegyedhessen kiszemelt áldozatával; megfigyeli, mikor, hol szokott tartózkodni; csatlakozik hozzá kocsmában, úton, vasúton, megismerkedik áldozatának ismerőseivel, hozzátartozójával, eselédjével és e révén tájékozódik; érdeklődik valami ürüggyel a szomszédoknál, felajánlja esetleg szolgálatait, segítségét, hogy bizalmába férközhessen; valami mesével rokonszenvet, részvétet ébreszt maga iránt stb. Példa: A tettes együtt jött áldozatával beszélgetve az országúton. Elbűsűzött tőle. Majd elébe került és kirabolta. Vagy: A tettes megismerkedett sértettel a kocsmában. Megtudta, hogy pénzét hol tartja és kirabolta. Vagy: A tettes a szomszédnál érdeklődött, hogy sértett mikor jön haza, mert fontos beszélőnivalója van vele. Megtudta, hogy csak másnap. Éjjel kirabolta. Vagy: A eseléd elmondotta ismerősének, hogy gazdája éjjel földvásárlás végett elutazik. A vasútramenet a gazdát kirabolták. Érdekessége

miatt megemlítem, hogy már olyan eset is előfordult, hogy a tettes tettének következményeit illetően tájékozódott előre: büntető törvénykönyvet kért kölcsön és abban tanulmányozta szándékolt tettének büntetőjogi vonatkozásait. A megfelelő lapnál fogpiszkálót felejtett a könyvben. Megtörtént már az is, hogy hasonló okból ügyvédet keresett fel a tettes az elkövetés előtt.

A nyomozás úgy hasznosíthatja az elmondottakat, hogy a nyomozó maga is tökéletesen tájékozódik a sértett viszonyai felől és keresi azokat, akiknek alkalmuk volt hasonló tájékozódást szerezni, esetleg tudott tényeket továbbadni. Ilyenkor azokon induljon el, akik rendes úton, természetes jogcímen is tudhattak a sértett viszonyairól (hozzátartozók, cseléd, bennfentesek stb.) és azután menjen tovább az alkalmi ismerősökre. Az életben lévő

sértett is elősegítheti szakszerű irányítás mellett a nyomozó munkáját. Ő maga ugyanis csak ritkán találja meg a kapcsolatot pl. valami „kedves” ismerős és kiraboltatása között. Hozzá tartozókat — ha maguk nem gyanúsíthatók — hasonlóan vehetünk segítségül, mert lehet, hogy tudnak valamit, amire mi rávezethetjük őket és feltehető az is, hogy akaratlanul is az ő révükön szerezhették tájékozódást a tettes.

A tettes tervezett cselekménye *színhelyét megismerheti*: 1. azon a címen, hogy ott lakik, ott lakott vagy oda bejáratos; 2. a helyszínt ismerőket kikérdezi; 3. ő maga kikémleli; 4. mással kikémlelteti. Ismeretlen tettes keresésénél a nyomozó mindig vesse fel a helyszínismeret kérdését. Ezt olyan sorrendben is teheti, ahogy éppen felsoroltam. A helyszíni állapotról következtetve vizsgálja, hogy az el-

A Kormányzó Úr Ó Főméltósága igen hosszú, különösen kötelességű és kiválóan érdemes szolgálatainak elismeréséül: Kovács Áron (I. ker.) alhadnagy (1) a magyar arany érdemkeresztet, Kosztolányi István (VII. ker.) (3) és Lovasi István (II. ker.) (5) alhadnagyoknak a magyar ezüst érdemkeresztet, különleges szolgálati beosztásban teljesített igen hosszú, különösen kötelességű és kiválóan eredményes szolgálatainak elismeréséül: Varga Kálmán (I. ker.) (7) alhadnagy a magyar ezüst érdemkeresztet és hosszú, kötelességű és érdemes szolgálatainak elismeréséül: Ligeti Alajos (V. ker.) (4) és Szilvási Gyula (VII. ker.) (2) alhadnagyoknak a magyar ezüst érdemérmét, Csaba Ákos (I. ker.) alhadnagy (6) a magyar bronz érdemérmét adományozta.

követéshez milyen mértékű helyszínerismeretre volt szükség. Általános helyszínerismeretet igen sokan szerezhettek: azt kell tehát különösen nézni, hogy volt-e a bűncselekmény által érintett helyszíni állapotban olyan részlet, amit csak kevesen ismerhettek? Ha ilyenre talál, könnyebbé válik a munkája, mert szűkebb lesz az a kör, amelyben a tettest keresheti. Viszont, ha azt látja, hogy a tettes hiába dűlt fel mindent, a helyszínen mégsem találta meg a keresett dolgot, ebből megint arra kell következtetnie, hogy a tettesnek csak felületes helyszínerismerete lehetett: tehát most azokat zárjuk ki, akik tudtak a dolgok hollétéről. Példák: Egy gazdálkodó eladott sertéseinek árát, 800 pengőt, szekrényében lógó kabátja zsebébe tette. Másnap kiment a mezőre dolgozni. Délben felesége értesítette, hogy amíg ő fejt, az ablakot betörték és ellopták a pénzt. Mivel a járőr megállapította, hogy a pénz helyéről csak az asszony tudott, feltette, hogy csak ő, vagy az lehet a tettes, akinek ő elmondotta. Az első feltevés helyesnek bizonyult. Vagy: Megöltek egy magányosan lakó nőt. A tettes mindent felforgatott, mégis csak a helyszínelő járőr találta meg a szekrényben elrejtett 5000 pengőt. Következtetés: a tettes tudta, hogy a nőnek van sok pénze, de nem tudta, hol tartja; minden valószínűség szerint bejáratos volt, de nem annyira bennfentes, hogy a sértett pénzének helyét is elárulta volna neki. Vagy: Betörték egy ékszerüzletbe, a tetten és a mennyezeten keresztül a kötélen leereszkedve, többszáz darab ékszert elloptak. A helyszínelő megállapította, hogy a padlásról csapóajtón keresztül is le lehetett volna menni az üzletbe, mert az ajtó nyitva is volt. Következtetés: felületes helyszíni ismeret, izgatott, idegen tettes, valószínűleg kezdő bűnöző.

Látjuk, hogy az elkövetés módjából megállapítható helyszínerismeret utal az ismeretlen tettesre. Hozzá tartozókra, bennfentesekre akkor gondolunk, ha úgy látszik, hogy idegennek nem igen volt módja és alkalma megtudni a különleges viszonyokat, ha gyanúbevehető idegen meg sem fordult a helyszínen és ha a bennfentesek különben sem állnak gyanú felett. Ugyanekkor fel kell tételeznünk azonban azt az eshetőséget is, hogy egy bennfentes-től pontosan értesülhetett valami idegen és ő a tettes. Különös figyelem ilyenkor az elbocsátott alkalmazottakra! Menjünk messze, esetleg évekig is vissza! A szomszédokat és a volt szomszédokat is tegyük vizsgálat tárgyává. A hozzátartozók, esetleg a sértett titkolt viszonyait és kapcsolatait is célszerű ilyenkor tapintatosan felderíteni.

Ha az előbbi lehetőségek kizárhatók, akkor vesszük a másik két esetet: a *tettes maga, vagy részére más kémlelte ki a helyszínt*. Ez történhet kívülről (általánosságban), vagy belülről, vagy ha szabad térről, terepről van szó, az ottani szemrevételezéssel. Kívülről kikémlelhette a helyszínt, aki ott járt a ház körül, a szomszédban, vagy egyéb olyan helyen, ahonnan ez lehetséges. Ez leginkább egyszerűbb falusi belsőségeknél, tanyáknál fordul elő; főként ólak, istálló, magtár, udvar, stb. kikémlelése. Van azonban olyan eset is, midőn a helyszíni maga elárulja, hogy őrizetlen. Ki van írva pl. „Nem vagyok itthon“, „június 10-ig N. N. helyettesít“, „betegnél vagyok“ stb., vagy lezárt, csendes a háztáj, semmi mozgás, becsukott ablakok, világot este nem gyujtanak. Ezt a tettes esetleg

napokon keresztül is megfigyeli, vagy ha hamarabb akar bizonyosságot szerezni, hogy ott zavartalanul „dolgozhatik“, valami ürüggyel a szomszédhoz fordul felvilágosításért.

Lakóházat s hasonló helyiséget, kivált, ha nagyobb, magasabb vagy emeletes, csak belülről lehet közvetlenül kikémlelni, vagy bennfentes útján lehet megismerni. Megtörtént ugyan már az is, hogy a szomszédban lakást bérelt a tettes, s így készíttette elő a bűntényt. A közvetlen kikémlelés rendszerint valami ürüggyel történik. Megjelenik a házban valami érdeklődő, koldus, ügynök, álhatósági közeg, szerelő, közsörüs, stb. és felhasználja ezt az alkalmat, hogy szétnézzen, esetleg kulcsot lemintázzon. A háziaknak ez az ember nem szokott gyanúsniak tűnni és ezért nem is gondolnak rá a bűncselekmény után sem. Erre a nyomozónak kell felhívni a háziak figyelmét és hosszabb időre visszamenően kell firtatni az ott megfordultakat. Példák: Megöltek egy öregasszonyt a lakásában. Selejtező eljárással sorra vette a nyomozás az akkori és már elköltözött lakókat is. Az elköltözöttek között egy szabómester személyében megtalálták a tettest. Kiraboltak délután egy emeleti lakást, amelyből a lakó csak pár órája volt távol. Az elbocsátott inasa volt a tettes. — Villában történt betörés tettesei a volt eseléd és cinkosai voltak. — Elloptak az istállóból két lovat. A helyszínt egy kártyavető cigányasszony kémlelte ki; ezúton találtak rá a tettesre.

A tapasztalat különben rengeteg ilyen esetet ismer. De figyelembe kell venni azokat is, akik jogos címen fordultak meg a helyszínen. Példa: Egy község háza pénztárát feltörték. A tettesek azok a villanyszerelők voltak, akik nemrégiben ott dolgoztak. — Padlástolvajok voltak azok, akik azt a tetőt előzően javították. — A tej-, hús-, árukihordók és hasonló címen megfordulók között is nem egyszer akadnak kémlelők vagy tettesek. A nyomozás szempontjából azért is jelentős tudni, hogy ki mikor és mennyire ismerhette meg a helyszíni viszonyokat, mert lehetséges, hogy ez csak mint kémlelő, a tettes részére dolgozott: az ilyen megállapítás tehát közvetve a tetteshez vezet. A tettest legtöbbször nem láthatta senki, a kémlelő pedig „ártatlanul“ nem akar tudni semmiről. Ezt tartsa szem előtt a nyomozó és ne hagyja magát félrevezetni! A kémlelő persze nem fogja magát és a tettest elárulni; hiába kérdezzük. De keressünk kerülő úton a kapcsolatukra vonatkozó adatokat: puhatolás messze visszamenőleg, besúgó, megfigyelés, meglepő kutatás, motozás, alibi-igazolás eredményre vezethetnek.

A tettes sokszor nem hajtja azonnal végre a tettet, amikor azt elhatározta, vagy amikor már hozzá is akart fogni, hanem lehetőleg a *legjobb alkalomra vár*. Ez alatt is elárulhatja magát, mert az ólálkodás, ácsorgás, ismételt visszatérés, betérés egy pohár borra, vagy cigarettavásárlás stb. mind alkalmas arra, hogy többen megláthassák és meg is figyelhessék: tehát akadhat valaki, aki emlékszik rá. De magának a sértettnek is feltűnhetik egy ilyen gyanusan viselkedő ember. A nyomozásnak ezzel tehát szintén számolnia kell. Közbe is jöhet valami, ami miatt a tettes kénytelen elodázni a végrehajtást; de lehet, hogy azért tétovázik, mert nincs elég bátorsága hozzáfogni. Példa. Egy trafikosnő merénylője a nap folyamán többször visszatért levelezőlap-vásárlás

ürügyével, míg végre egyszer csak megtámadta. Az életben maradt sértett jól emlékezett rá. — Egy gazdát meggyilkoltak este az utcán. Az ismeretlen tettes nyomára az vezetett, hogy az áldozat már említette hozzátartozóinak, hogy ismételtén találkozott esténként N. legénnyel, aki mintha ő utána lesett volna. Egy útonálló merénylet tettesére az vezetett rá, hogy nyilván tévedésből előzően mást is szólított, aki felismerte és emlékezett rá. Egy katonát bement éjjel a községházára, de találkozott éppen az éjjeliőrrel. Azt mondta neki, hogy éppen őt keresi, mert érdeklődni akar nála. Reggelre egyik íróasztalt kirabolták. A tettes a katona volt.

Ha nem kínálkozik a kellő alkalom, a tettes gondoskodik ilyenről. Elcsalja, félrevezeti kiszemelt áldozatát, eltávolít felesleges személyeket, elhárít akadályokat vagy csapdát állít. Ezek mind áruló előkészületek, amelyekre okszerűen és szerencsésen visszakövetkeztetve a tetteshez juthatunk. Példák. Eltűnt egy gazda s holtan találták a faluvégén. A járőr az előzmények után kutatva megtudta, hogy N. N. az egyik korcsmában leitatta. Ez ölte is meg. Egy orvost távoli beteghez vittek. Mire visszatért, lakását kirabolták. A tettes cinkostársa az volt, aki az orvost a beteghez vitte. Az egyedül otthon lévő cselédet egy ismerőse bálba vitte. Mire haza tért, a lakást kifosztva találta. Kiderült, hogy kísérője a betörők cinkosa volt. Rablógyilkosság színhelyére a tettes az ablakon keresztül jutott be a lakásba. Kiderült, hogy a cseléd az ablakot előre nyitva hagyta. Egy nő feljelentést tett, hogy egy úrral sétálván, megtámadták őket, a férfit leszúrták, neki sikerült elfutnia. Kiderült, hogy a nő a tettesek cinkosa volt.

A tettes előkészületeihez tartozik a szükséges *eszközök beszerzése* is. Valahonnan kerít megfelelő eszközt: sajátját használja, vásárol, kölcsönkér vagy lop; az is gyakori, hogy készítetteti vagy maga készíti el. A használt eszköz úgy válhat árulójává, hogy a helyszínen hagyja, vagy a nyomozó visszamaradt nyomokból felismeri és kutatja annak eredetét. Lehet, hogy az otthagytott eszköz bizonyos mesterségre utal, vagy arra, aki készítette; esetleg tanuk vagy a tulajdonos felismerheti. A nyomok alapján a nyomozó megtalálhatja az eszközt a tettesnél vagy máshol. Magakészítette eszközök készítésének szerszámai, nyomai, hulladékai, maradékai megtalálhatók ott, ahol az eszközt csinálták. Példák. A tettes a menyegző kibontása után új manillakötélen ereszkedett le az ékszerüzletbe. A kötelet otthagya. A járőr megállapította, hogy a községben ilyen kötelet nem árúsítanak, a szomszéd városban azonban a kötél révén a helyes nyomra talált. Fiókokat feszített fel a tettes. A feszítés nyomai ágynesző ollóra vallottak. Ez a nyom egy kertészlegényhez vezetett; ő volt a tettes. Kerékpárnyomok maradtak a helyszínen. A járőr talált egy kovácssegédet, aki a kérdéses napon kölcsönadta kerékpárját egy barátjának. A tettes ez volt. Egy jegyzőt lelőttek. Testében vágott ólomdarabok voltak. A gyanúsítottnál megtalálták az ólmot, amiből a lövedékdarabokat vágta. Frissen vágott husáng maradt a helyszínen. A járőr megtalálta a fát, amelyről vágták és ez úton a tettest is. Bombamerénylet tettesére egy műhelyben talált alkatrészek és hulladékok vezettek rá.

A cselekményből származó *haszon biztosítására*

és felhasználására is tehet a tettes előkészületeket. Bár a tett eredménye ilyenekre közvetlenül nem utal, mégis célszerűen cselekszik a nyomozó, ha ezt is feltevés tárgyává teszi és ügyesen puhatol az éppen adódó eshetőségek alapján, mert lehet, hogy a tetteshez jut. Különösen feltehető, hogy orgazdával már előre megegyezett a tettes s a zsákmányt azonnal oda viszi. Figyelemmel kell kísérni a gyanúsítható személyek hozzátartozóit s barátait, mert lehet, hogy az elrejtésre vagy értékesítésre ezekkel társult. A bűnügyi tapasztalat már sok hasonló esetről tud. Példák. A tettes fizetési ígéretet tett már jóval az elkövetett rablás előtt. Ékszereket ígért a tettes egy nőismerősének, aki ezt a nyomozónak besúgta, mert nem kapta meg az ajándékot. Ez az adat vezetett rá a tettesre. Nagyobb mennyiségű gabonát loptak. A járőr megtudta, hogy valaki gabonát ajánlott eladásra még a lopás előtt, akinek gabonája nem volt. Ez úton talált rá a tettesre. Több ezüsttárgyat loptak egy villából. A járőr azonnal utánanézett egy ezüstművesnél. Megtalálta a lopott holmit, melyet nagyrészt már beolvastott.

A hatóság üldözése előli *menekülés biztosításának* előkészületei is lehetnek a tettes árulójává. Ilyenek: alibitanuk keresése, alibi előkészítése, betegség színlelés, útlelváltás, szállítóeszköz felfogadása és előkészítése, összecsomagolás, színlelt elutazás stb. Maga az elkövetés ilyenre egyáltalán nem enged következtetni, de ha már más adatok alapján van gyanúsítottunk (esetleg több), akkor célszerű utánanézni ezeknek az előkészületeknek is. Lehet az is, hogy a közönség köréből jutnak hozzánk ilyen irányú bejelentések. Példák. A tettes betegséget színlelve lefeküdt, orvost hívott. Majd felkelt s az ablakon át távozva rablógyilkosságot követett el. Ezután visszafeküdt. — A tettes este több tanu állítása szerint elutazott. A közeli állomáson azonban leszállt s autón visszatérve, betört egy ékszerészhez.

A tettesnek az elkövetést megelőző magatartását tárgyalva, meg kell még említenem a nála esetleg jelentkező *lelki hatásokat* is, melyek izgalom, nyugtalanság, elkeseredés, fenyegetődzés, elszólás, ivás stb. formájában nyilvánulhatnak meg. Az elkövetés módja ezek közül legfeljebb azt árulhatja el, hogy a tettes kapkodva, izgatottan végezte munkáját. Ha egyébként nem volt ok a nagy sietésre, ez kezdő bűnözőre enged következtetni, vagy legalább is olyanra, akinek ilyen „nagy esete” még nem volt. Megeshetik az is, hogy a helyszínen pálinka- vagy borszag marad vissza. Ez mindenesetre olyan adat, amelyen érdemes elindulni: aki ivott, valószínűleg nem egyedül volt s ivás közben könnyen el is szólhatta magát. Utána kell tehát nézni! Ha már vannak, akiket gyanúsíthatunk, akkor kutassuk fel azokat a tanukat is, akik a tettet megelőző lelkiállapotukra vonatkozólag felvilágosíthatnak.

Ezzel összefoglaltam mindazt, amit az elkövetés előtti magatartásból az ismeretlen tettes felkutatásánál a nyomozás javára hasznosíthatunk: használjuk fel belőle, ami éppen célszerűnek látszik. Ne essünk szükségtelenül aprólékos túlzásokba, de viszont ragadjunk meg minden eshetőséget, ha más-kép nem jutunk előre.

A tettes az *elkövetés utáni* magatartásával is elárulhatja magát. Ezzel részletesen nem foglalkozom, mert — amint már említettem — erre vonatkozóan

vassuk, hogy a magántulajdon tilalmát eddig tévesen magyarították. Azt mondják, hogy nemkívánatos túlzásba mentek ezen a téren. Odáig jutottak, hogy már a fésű, meg a pipa sem magántulajdon. Semmi. Hiába az emberi szorgalom, az emberi tehetség, mert jutalma nem lehet. Minden mindenkié, tehát semmi senkié. Valami megfoghatatlan elméleti célért verejtékeznek az emberek s a tömérdek verejték áldás nélkül enyészik bele a nyomasztó orosz levegőbe. Se ház, se föld, se takarékkönyvecske nem koronázhatja a munkát. A tömeg dolgozik inaszakadásig és tengeti az életét rongyruhában, koplalva és nem tudja, miért dolgozik, kinek és miért küzd, egyáltalában minek és miért él? A gyermek nem lehet folytatása a szülő életének, hanem csak az eljövendő munkaalany, apró kis munkaállat, akinek a sorsáért nem érdemes küzdeni, hiszen úgysem lehet más, szebb és jobb, mint a szülőé volt. Nincs gyarapodás, nincs életeredmény, nincsen az öregkor gyümölcseivel megkoronázott életút, nincs különbség jó és rossz, törekvő és munkátalan, takarékos és tékozló között. Nincs egyetlen kizárólagos fogkefe, nincs különbség a megmunkált és gazbafulladt földek között, nincs egyéni életfelfogás, nincsenek vágyak és remények, soha és semmiben nincs győzelem, nem lehet a sorsot szebbé tenni, nem lehet és nem érdemes többet akarni, többet próbálni, ugyan minek és miért bármit is kockáztatni, ha az eredmény minden vonalon mindig ez: nincs magántulajdon, nincs egyén, nincs ember, csak valami elmélet van, ami legázol minden emberi vonást az emberek életében. Világos, hogy nyílegyenes út ez az ember számára az állat közömbösségéhez és elsatnyulásához, le egészen abba a mélységbe, ahol már nem lehet emberi életakarát, hanem csupán állati egykedvűség, tompaság, robot és abrakropogtatás, mint minden „szépnek“ és „jónak“ csimborasszója.

Ez a mai orosz élet. És erre mondja most már a szovjetsajtó is, hogy ez így nem jól van. Hogy ők annak idején nem így értették a magántulajdon tilalmát. Hogy hát magántulajdon van, hogyve lenne és így kerülgetik a kérdést, mint macska a forró kását.

A helyzet pillanatnyilag Oroszországban az, hogy az emberi munka értékének papíron újra becsületet próbálnak teremteni s ha egyszer az orosz nép a szabad emberi élet ízét újra megkóstolja, akkor nemcsak papíron, hanem a valóságban is megszerzi magának az önmaga életéhez azt a jussot, ami az embert mindenütt megilleti. Még a déltengeri vad szigetlakót is, aki szabadon él az Isten napja alatt és fejbeveri a másikat, ha lusta volt felmászni a fára kókuszdióért, de enni mégis akar belőle. Ugyanis itt van az ősi igazság s ezt az alapvonást az emberből nem fogja eltüntetni senki soha.

Albánia parlamentje üdvözölte Magyarországot, mert királynőt adott hazájának. Tehát királynő lett egy magyar leányból. Nem nagyhatalom királynője, de a nemzet, amely királynőnek fogadta, semmivel sem értékeli magát kevesebbre, mint amire bármelyik nagynemzet jogot tart. S a korona fénye akkor is királyi fény, ha nem Londonban, hanem Tiranában áll a trón.

A jelekből ítélve, ezt a királynői koronát nem az ügynevezett államérendek, hanem két ember von-

zalmának a találkozása tette a magyar leány fejére. Ezt a frigyet nem a diplomácia konyháin főzték, hanem a szívekben született. Albánia nem nagy ország s a mi mostani földünk is kicsiny: ugyan, mit adhatnánk egymásnak? Távolesünk egymástól s ami a mi számunkra élet-halálkérdés, az nekik talán egészen ismeretlen és idegen, de éppen úgy lehet a fordítottja is. Igazán nem néztük meg a nemzetközi telekkönyvet és bizonyára ők sem nézték, mielőtt a házasság elhatároztatott. Nem számítottuk, hogy a királyi frigy a két nemzet kapcsolataiban mi hasznót hozhat erre és mit a másik oldalra. Megfigyelhettük, hogy a királyi házasságkötés híryanagában nyoma sincs a haszonkeresésnek, mértegelésnek. Az egész magyar közvélemény örül egy magyar leány boldogságának, amiben a királynői korona fénye külön boldogságot — és sokszor bizony terhet s boldogtalanságot is — jelent, de ebben az örömben a spekulációnak, kalkulálásnak nyomát sem találni. S ami a legszebb: ezt nálunk mindenki természetesnek találja.

A magyar lovagiasság, gavalléria csakugyan nem üres szóbeszéd. A kufárszellem mindig idegen volt számunkra, mi évszázadokon át bőkezűen mértük a magyar vért és búzát mindenkinek, aki a magyar lovagiasságnál keresett menedéket. Ez nemzeti vonásunk s ha ma minden csepp magyar vére és minden szem magyar búzára jobban kell is vigyáznunk, mint a bőség régi korszakaiban, azért gavallérok még mindig tudunk lenni, amikor egy leánytestvérünk királynői koronáját nem üzleti szerződésekkel, hanem virágcsokorral és szíves üdvözléssel köszöntjük.

Okos-e, célszerű-e ez a gavalléria, azon lehet vitatkozni. Mi azt hisszük, hogy mint minden nemes vonásnak, ennek is meg kell legyen a jutalma, de ha nem, akkor sem kívánunk más nemzeti lelkiületet, mert ha valami szép, becsületes, nemes és fel-emelő, akkor annak ügyis megvan az értéke — jutalma, ha készpénzre soha sem váltható. Magyar szeretettel és tisztelettel köszöntjük hát Albánia királynőjét s cserébe nem kérünk tőle semmi egyebet, csupán azt, hogy Ő se feledje soha magyar véreit. S ha új népe körében a tisztelet mellett a szeretetet is kívívja magának, abból nekünk is jut egy-egy távoli sugár, aminél több ennek a bolondos, melegszívű magyar népnek talán nem is kell..

Bacillusgazdát fogtak az egyik vásáron. Bacillusgazdát, akinek nem lenne szabad élelmiszert árulnia, de mit neki a tilalom és mit neki lelkiismeret! Most valami ezer embert kell injekciókkal szurkálni, hogy elejét vegyék tömeges megbetegedésnek. Egyetlen ember lelkiismeretlensége ezeket dönthet betegségbe, pusztulásba.

Sajnos, nincs rá törvény és az emberiség elveivel talán nehezen is volna összeegyeztető, hogy az ilyen tifusz-bacillusgazdákat elkülönítsék az egészséges társadalomtól. Nem lehet, mert egyik-másik egész életén, évtizedeken át hurcolja magában a baktériumot anélkül, hogy neki magának ártana, másra azonban fertőző. Nem lehet egész életre embereket, akik végre is önhíódjukon kívül lettek ilyen gazdákká, kiközösíteni, lepratelepekre száműzni. Rendben van, de akkor vigyázzanak ők. Csakhogy nem mind és nem mindig vigyáznak.

Gondatlanul járnak-kelnek és aggodalom nélkül fertőzik embertársaikat.

Eszünkbe jut erről a másik bacillusgazda: a titkos politikai bacillusgazda. Neki nem árt ez a politikai baktérium, hiszen ő ebből él. Neki ez a fertőzöttség a kenyere, mestersége, egyebekben legtöbbször semmi lelki közöössége nincs a bacillusával. Abból él, hogy minél több embert megfertőzzön. Egy ember tized, százat és akár ezret is, ha nincs, aki gátat szabjon neki. Gyűlöletet szít minden ellen, ami van. Odaigéri a tejutat is az égről, csak robbanthasson. Se temploma, se kutya, se bokra ezen a magyar földön, neki nincs veszténivalója. Neki az kell, hogy mindenki belebetegedjék a bacillusába s következzen az ő igazi életeleme: az özőnvíz.

Ezek ellen a bacillusgazdák ellen már van törvény. Számukra már vannak elkülönítő helyek, csak csendőr legyen, aki odaviszi őket. Ne tőrjünk egyet sem a körletünkben. Most kell itthon a legnagyobb rend és fegyelem, mert minden nap történhetik valami, ami a nemzet teljes erőfeszítését fogja megkövetelni. Ilyen időkben nincs helye odakint a politikai bacillusgazdának. Ha neki van rá szimata, hogy éppen ilyen feszült időkben dolgozik legserényebben, nekünk is legyen szimatunk és gondunk arra, hogy kiemeljük a sokat küzködő, de élni akaró magyar embertömegekből.

Érdekesen ír a „Petit Bleu“ című francia ujság a csehekről. Azt mondja, hogy ha a francia nemzet el akarja kerülni a háborút, akkor szét kell zúzni Csehszlovákiát. Ezt a politikai, néprajzi és földrajzi szörnyszülöttet el kell söpörni, hidegvérrel! Ennek az államnak az eltüntetése kikerülhetetlen szükségesség, ami úgys bekövetkezik akár békés, akár háborús úton. Legtermészetesebb, hogy a magyarok vissza akarnak térni hazájukhoz s hogy a szlovákok is visszavágyanak a szentkoronához. Nekünk franciáknak kell a békeszerződésben érthetetlen igazságtalansággal sújtott Magyarországot kiengesztelnünk, ez a rokonszenves nép igazán rászolgált a kártalanításra. Erkölcsileg nincs semmi akadály Csehszlovákia szétdarabolásának, a csehek vezérei annakidején ugyanezt tették a monarchiával s hozzá vad bosszúvágyból. Minden tévedésért a cseheknek kell a hátukat tartaniok, minden okunk megvan rá, hogy a béke érdekében Csehszlovákiát hidegen feláldozzuk.

Mi magyarok sem fogalmazhattuk volna meg szebben s igazabban azt, ami a cseheket megilleti. Derék francia munka, annyi bizonyos. És a többi francia ujság sem titkolja, hogy egyetlen katonájuk sem fogja Csehszlovákiáért vérét ontani. Persze azt tudjuk, hogy egyelőre hiába várunk olyan francia kormányt, amelyik hirtelenében Csehszlovákiát leollózza Európa térképéről. Tisztában vagyunk a dolgok nehezeivel, de azt már senki sem tilthatja meg, hogy az idézett francia ujságcekkben szívből gyönyörködünk. Mert mégis csak francia földön, francia tollból és franciák számára írták ezeket a sorokat, amelyenkről csak egy-két éve is mert volna magyar ember álmodozni? Isten malmai lassan örölnék...

Egy internált emlékiratai.

írta: ROVÁS ROVÓ.

(2-ik közlemény.)

El akarta cserélni a csendőregyenruhát a szuzterköténnyel, pofozta az ócska csizmákat szorgalmasan, s ha valakinek újat csinált, akkor is megmutatta, hogy Szabó János májszter urat nem a kotló költötte. Azonban nem úgy volt a sorsa megírva, hogy ezzel töltse el a hátralevő életét. Történt ugyanis hogy az Úr 1919. esztendejében, aratás felé, mikor már a románok voltak az urak a Szabó falujában is, a májszter úr műhelyében egy hölgy jelent meg, akinek a prétorral, aki a románoknál valami szolgabíróféle, valami összeköttetése volt. A hölgyről nem látszott le messziről az úri nevelés és Szabó mesternél két pár cipőt rendelt. A mértékvetel alkalmával véletlenül majdnem a combja tövéig húzta fel a ruháját és a májszter úrra pazarul mosolygott. Mikor pedig Szabó mindezek dacára a cipő árát kérni merészelkedett, a prétor kommunistának minősítette és internáltatta. Így lett ő a Seidemann-tábor lakója.

Egy alkalommal Szabó valamilyen címen a tábor gyengélkedőszobájában tanyázott, épp akkor, mikor egy szintén internált orvos rejtélyes módon szabadlábra került. Ez egy receptekönyvet ott felejtett, aminek Szabó azonnal pártját fogta. A tábor katonarovosa csak két-három napban jött be egyszer, s látván, hogy a gyengélkedőszobán Szabó rejtélyes arccal tesz-vesz, s receptekönyve is van, valami orvosnak nézte, és mint előbb a másik orvosra, rá is rábízta a tábor egészségügyi szolgálatát, amit azután Szabó két szanitéccal közmegeledésre látott el.

Az egyik román katona az őrségből rühes volt, s már a Szabó elődje is kezelte, bár nem túlzásba vitt lelkiismeretességgel, s ez most Szabón követelőzött, hogy gyógyítsa. Szabó a receptekönyvet nem merte használni, mert félt, hogy ha receptet ír, úgy jár, mint a számár az oroszlanbörben. Eszébe jutott azonban, hogy az apja rühes lovait a kuruzsló kapadományfózet levéllel gyógyította. Ezzel gyógyította tehát ő is a románt. Egy hét múlva a románt megkötözve vitték a tébolydába. Hogy ezt milyen gyógykezelés előzte meg, azt soha nem firtatta senki. Volt ezenkívül egy másik páciense is, egy elesapott nagyszájú pénzügyőri vigyázó, aki valamelyik alföldi városban a munkástanács elnöke volt. Ennek a nyakán tályog nőtt, amit Szabó doktor úr a két szanitéccal annak rendje és módja szerint megoperált penecillus-késsel, azután a sebet bekente valamilyen kenőccsel, amit a gyógyszeres szekrényben talált. A szerencsétlen flótás másnap reggel kámpece volt. Eltemették. Nyugodjon békével. Mindamellet Szabó belátta, hogy ha még tovább is orvosodik, a kácsort semmi módon nem fogja elkerülni. Ezért, mikor az egyik román ezredes részére, kinek a táborral valami kapcsolata volt, szolgát kerestek, Szabó hűtlenül magunkra hagyott bennünket és kiment az ezredeshez tisztiszolgának. Később megtudtuk, hogy mikor az ezredes valami hivatalos ügyben elutazott, Szabó magára vette a ruháját, kísétált az állomásra és meg sem állott Debrecenig, felhasználva útközben azt, amit a román tisztiek egymásközi érintkezéséből pár hét alatt látott. A vonaton külön fülkében utazott, ellenőrizte, hogy a vonatot kísérő katonák hogyan teljesítik a szolgálatukat s ezekből párat tisztességesen

Ki tudja?

Honnan ered a bolgár szőlő bűvésze?

felképelt. Kiskapuson és Tövisen ebédet vitetett magának a fülkébe, amiért szintén pofonokkal fizetett, s ezeket a felszolgáló román katonának nyújtotta át azzal, hogy a pörkölt kozmás, a sör pedig meleg, s ha ő leszáll, így lesz, meg úgy lesz. Mivel pedig a tányérját is kinyalta, senki sem mert kételkedni benne, hogy valódi románnal van dolga s a vendéglős sem merte az ebéd árát kérni. Mikor kiszabadultunk, már vígan viselte a tollas kalapot ismét. Valahol Mátészalka körül ment nyugdíjba.

VI.

Tolmácskodás.

Egyik augusztusi reggelen egyik internált, aki a nagyváradi négyes honvédeknel volt hivatásos őrmester, megszólított:

— Földi! Ninesen-e kedved tolmácsnak lenni?

— Tudtommal a magyaron kívül nem beszélek semmi más nyelven úgy, hogy tolmácsolni tudnék.

— Cseppet se búsulj azon! A románok rakatják ki a pestiekkel a vasúti kocsikból az ántánt-államoktól kapott és Magyarországon lopott dolgokat, s mert nem értik egymást, ezeknek kell tolmács. Ha nem fogjuk érteni, amit a román mond, mutatja. Ha pedig az internált nem érti, amit mi fogunk mondani, szintén mutatjuk. Ne felejtjük el: ötven leu pirul a zsebemben szégyelletesen, pedig a tegnapi nap nagyon gyenge volt. A többit megtudod odakint. Gyereünk!

Vele és két más hivatásos őrmesterrel megindultunk az értünk küldött román előtt és vége-hossza nélküli kaeskringós mellékutcaikon egy katonai raktárba érkeztünk. Útközben az őr Domnu Prisonernek (fogoly úr), titulált bennünket és minden kocsmá előtt megkért, bár sikertelenül, hogy fizessünk neki egy kis cujkát. A cujka valami vodkaféle pálinka, amit szilvából főznek, de nem tisztálnak ki. A román medvelővő puskával kísért bennünket, ami kötéldarabon csüngött a vállán, s a puskán méteres gyíklező piroslott. A raktár deszkakerítéssel volt körülvéve és rengeteg ember nyüzsgött az udvarán, magyar foglyok. Az őr egy szerzsent elé kísért bennünket, aki rögtön be is osztott egy-egy káplárhoz, azzal, hogy tolmácsok vagyunk. Azonban senki sem szólt hozzánk a tengerhosszú napon egy árva szót sem.

A raktár udvarába vasúti sínek vezettek, ezeken állottak a vasúti kocsik, köztük olyanok, amelyek a Magyarországról lopott holmikkal voltak megrakva. Másokban Franciaországból jött katonaruhák, megint másokban Angliából jött ruhaneműk, különösen sokzsebes, tarkabarka flanelingek voltak. Voltak továbbá kocsik megrakva amerikai húskonzervekkel és minden mással, amire csak katonaságnak szüksége lehet. Körülbelül 200 főnyi fogoly volt ott, akiket a románok ide-oda taszigáltak, s mutogatták nekik, hogy a vasúti kocsikban a bálákat emeljük a vállukra, azután vigyék utánuk. Aki azután egyszer megfordult, már tudta, mit kell csinálni. Rólunk, tolmácsokról megfélemlítettek, s ide-oda lödörögtek az udvaron és a raktárakban.

Déltájban feltűnt nekem, hogy a foglyok is, a román őrok is, de az én váradi emberem is, szemmel láthatóan mind meghiztak. A váradi emberem egyébként jött-ment egyik raktárból a másikba, mint a szücsü. Én az udvaron bandzsalogtam, mikor rá-

talált és karonfogva, teljes otthoniassággal bevezetett egyik raktárba.

— Ja, barátom, — szólt —, nemcsak azért van itt az ember, hogy a napot lopja, hanem hogy lásson egy kis hasznot is. — Majd egy állvány mögé vezetett és biztatott:

— Lökd le csak magadról az ócska ruhádat!

— De mi lesz, ha meglát az oláh? — aggódtam.

— Semmi sem lesz, mert ő maga is lop, különben is azért vagyunk itt, hogy lopjunk, amit csak tudunk, mert nekem fejenkint 10 leut kell beszednem tőletek s ami értéket azonfelül tudsz lopni, az a tied. Különben is nincs itt semmi nyilvántartás, semmi ellenőrzés, hogy ki mit rak, mit nem rak ide be, nem tudja azt a jó Istenen kívül senki. — Most a közbe odaérkezett őrhöz fordult:

— Frátye, add ide csak a puskádat egy kicsit! — Az odaadta és a váradi magyar egy köteg tarka flanelinget piszkált le vele az állvány tetejéről.

— Vegyél csak magadra belőle egy párat! — biztatott bajtársiasan, s én, mivel láttam, hogy a román őr hozzájárul, fel is vettem kettőt. Mikor a harmadikat akartam magamra venni, az őr megfogta a kezemet és amennyire meg tudtam érteni, hadarva valami olyasfélét beszélt hozzám, hogy az ingekből ne vegyek többet magamra, bár vehetek, ha kedvem tartja, amennyit akarok, mert hála a Domnyezónak, van elég, miután Románia legyőzte a félvilágot és most mindenki hordja ide, amije csak van, mindamellest, ha sok ing lesz rajtam, mást, értékesebbet nem tudok felvenni nevezetesen nadrágokat, kabátokat és köpenyegeket.

— Muncám, domnu strázsa! — hálálkodtam az oláhnak, de az állványok közül egy köteg tarka lábravalóval előkerült váradi magyar oláhhul megdorgált, hogy egy olyan művelt embernek, mint a mi örünk, ne olyan parasztosan köszönjem meg a jóakarátát, mint az árgyelánok (erdélyiek), hanem úgy, amint az egy ilyen művelt férfit megillet, vagyis: Merszi!

A román egészen meghatódott, a váradi pedig ravaszul hunyorgatott felém. A vége az lett, hogy felvettem magamra két inget, két lábravalót, egy hatalmas méretű, háromtalpú amerikai bakancsot, abba belehúztam öt-öt pár kapcát, egy szűk khaki nadrágot, egy bő kék vasutas pantallót, erre egy bő vászonpantallót, egy khaki zubbonyt (Franciaországból jött), rá kék vasutaszubbonyt, vászonzubbonyt, végül a tetejébe egy ulánusmentét. A zsebeket és az ülepeket váradi komám kisebb konzervekkel tömte ki, a két hónom alá pedig két kétkilós amerikai húskonzerv került. Ugyanígy, meg még ugyabban kiagyasztalta a másik két társunkat és jómagát is. Bár azt állította, hogy mi a leggyengébben agyusztáltak közül valók vagyunk, s egy oláh legalább háromnyit felvett, én majd megfőttem, a víz esurgott rólam, az arecom kiveresedett, kapkodtam a levegő után és azt hittem, rögtön megüt a guta. Kimentem a raktárból társaimmal együtt az udvar hátuljára, ahol ember-

Ki tudta?

Ninesenek biztosan megjelölhető adatok a mérges gombák könnyű felismerésére, azt azonban tudni kell, hogy egyes fajták határozottan mérgező hatásúak. Ilyenek a galócák, ördögfinóru, a galamb- és dög-gomba. Aszott, öreg, férges gombák különben is mérgező hatásúak.

magasságú mindenféle bürök, bodza és bojtortán nőtt, s abban a hitben, hogy úgy talán jobban bírom a hőséget, lehasaltam a gaz közé és tátoztam, mint a hízott liba. Az udvaron nem is nagyon mertünk mutatkozni, kivéve a váradi, mert egyrészt nem tudunk rendesen lépkedni, csak mint a szalmaember, amit a gyerekek csinálnak egymás ijesztgetésére, másrészt pedig féltünk, hogy ha meglát valamelyik oláh, holtra ijed. Óvtuk mi ezeket a derék embereket...

— Istenem, mi is lesz most énvelem, — sóhajtottam, — az biztos, hogy én így a Seidemann-lágerbe soha haza nem érek.

Közben észrevettük, hogy a gaz túlsó széle felé gyalogút van és azon román katonák fürgén jönnek-mennek. Lehasalva, láttuk, hogy dacára a nagy melegnek, mindnyájan köpenyt viselnek. A köpeny alatt egy-egy puskát vittek, s azt a kerítés alá kapart lyukon kinyújtották, mire a lyukon egy kéz leues bankókat nyújtott be s azt frátyék a keblükbe rejtették. Mint később megtudtam, valami kommunista társaság vásárolta az oláh katonáktól a puskákat, akik a Magyarországról hozott puskákat a raktárba szállítás közben alaposan megdézsmálták.

— Jó Isten! Mi lesz itt, ha ez kiderül! — Kitémolyogtam a bürök közül, hogy ne is lássam. Átkoztam magamat és a váradi, hogy miért is nem bírtam én a többi közt a lágerben maradni. Bementem a raktárba a váradi megkeresni. Az éppen egy katonával alkudott. Ugyanis még egy ötkilós amerikai húskonzervet akart a raktárból kivinni, de már nem talált a testén olyan helyet, ahol valamennyire is eltakarhatta volna. Ezért arra hivatkozva, hogy ő szegény fogoly, rábeszélte a románt, hogy a konzervet tegye a gunárba.

— Egy ilyen csomó jó húst Isten ellen való, szentségtörő vétek volna itthagyni. De látod, nálam meglátják, mert már nincs mivel ezt is letakarnom. De nálad ki is merné a gunárban megnézni. Majd a kapun kívül ideadod. — A román a konzervet betette a gunárba és kimentünk az udvarra a többihez. Ott az őrmester nagy lármázva éppen sorakozót csinált és az úgy-ahogy összeállított társaságot éppen motozta. Az volt a csudálatraméltó, hogy úgy az őrmester, mint minden egyes ember olyan vastag volt, mintha meg lett volna hízlalva, a sok ruhában alig bírt lépni, mindenkinek a sapka és kalapok kivételével új ruha volt és a motozás mégis eredménytelen maradt. Pedig de mérgeesen szóno-kolt:

— Annyit mondok, hé, bűdös bolsevikiek, hogy aki netalán mégis annyira megfélemedezett volna magáról, hogy valamit ellopott, még most sem késő, lépjen ki és tegye le, mert a Domnyező legyen irgalmas annak, akinél én meglegem! — De nem lelta meg senkinél, volt annyi esze. Így nagy ügyvel-bajjal, lármával, kiabálással elindultunk. Négyünet az az ör, aki reggel odakisért, különválasztott és úriasan lépkedve megindultunk a Seidemann-láger felé.

Midőn már körülbelül egy kilométernyit ti-pegtünk félig megfőzve, a román egy kisebb mellék-utcába térített be bennünket és ott bementünk egy rozoga ház udvarára, ahol már sok zsidó és cigány várt bennünket, nemkülönben gyanus kinézésű oláhok. Ezek a váradi komát és az őrt ismerősként

üdvözölték, azután megkezdődött a vásár. Egy öltöny alsóruhát és a vasútasruhát hagytam magamon, a többi a rögtönzött vásárban eladtam. Kaptam érte összesen valami 60 leut. Ugyanígy tett az ör is. Most a váradi összeszedett mindegyikünktől az őrmester részére tíz-tíz leut, az ör részére pedig egy-egy leut. Az őrmester részét a váradi, mint mondta, másnap fogja elvinni. Ezután egy koresmába mentünk, ahol az ör mint bolsevikieket mutatott be bennünket. Kevés idő alatt sötéthajlamú emberek vettek körül bennünket, akiknek a váradi hajmeresztő dolgokat hazudott magyarországi viselt dolgainkról, olyanokat, hogy ha azok igazak lettek volna, a legjobban befűtött pokolban sem tehattük volna jóvá soha. Azok pedig pörköltet rendeltek nekünk, utána pedig bort itattak velünk, mérges ízű szivarokkal kínáltak és némelyik a bűdös szájával szinte csokolgatni akart bennünket, ezt azonban csak a váradi engedte meg.

(Folytatjuk.)

CSENDŐR LEXIKON.

27. Kérdés. *A járőr bizalmi úton megtudja, hogy valakinek engedély nélkül tartott, elrejtett lőfegyvere van. Az ör a lőfegyver előkerítése végett házkutatásra kér felhívást a közigazgatási hatóságtól, de a hatóság a felhívás kiadását megtagadja. Mit tegyen az ör? Adhat-e a hatóság fegyvertartási engedélyt katonai lőfegyverre?*

Válasz. A fegyvertartást és fegyverviselést szabályozó 9862/M. E. 1920. számú rendelet 9. §. 2. bekezdése értelmében jogtalanul birtokolt vagy elrejtett lőfegyverek felkutatása végett házkutatást csak a rendőri hatóság (főszolgabíró) és csak alapos gyanú esetében rendelhet el. Hogy mit kell itt alapos gyanún érteni, azt a hatóság maga állapítja meg esetenként. Lehet, hogy az a hatóság, amelytől az ör a házkutatás elrendelésére felhívást kért, a bizalmi úton szerzett értesülést nem tartotta elégnek az alapos gyanú indoklására és ezért tagadta meg a felhívás kiadását. Ha tekintetbe vesszük, hogy valóban történnék néha haragból, bosszúból eredő alaptalan besugások, a főszolgabíró óvatosságát meg lehet érteni, különösen akkor, ha az örskörletben vagy a járásban már fordult is elő olyan eset, hogy a bizalmas értesülés alaptalannak bizonyult és az elrendelt házkutatás eredménytelen maradt. Másrészt azonban elrejtett fegyverekről más módon, mint besugó révén nem igen lehet tudomást szerezni, különösen, ha a birtokosa sohasem szokta elővenni. Ha azonban az elrejtett fegyvert valaki akár a birtokosnál, akár pedig a rejtékhelyén látta, a gyanút elég alaposnak lehet tekinteni ahhoz, hogy előkerítésére a házkutatás elrendeltessék. Ezt a körülményt tehát a felhívást kérő jelentésben meg kell említeni.

Ha azonban a hatóság a házkutatást nem rendeli el, a csendőr azt saját kezdeményezéséből nem tarthatja meg. A Szt. 70. §-a ugyanis a csendőrt csak büntetlen vagy szabadságvesztéssel büntetendő vétségen történt tettenkapás esetében jogosítja fel a házkutatás önálló megtartására; a kérdezett esetben e feltételek egyike sem forog fenn, mert az engedély nélkül való fegyvertartás csak kihágás és tettenkapás sem történt.

Ha a csendőrnek nincs felhívása házkutatásra, igyekezzék pontosan megtudni, hol őrzi a gyanúsított az engedély nélkül tartott lőfegyvert. Ha ezt megtudta, szólítsa fel a gyanúsítottat, hogy az illető rejtékhelyet a csendőrnek mu-

tassa meg. A csendőrnek ezt az eljárását nem lehet házkutatásnak tekinteni, ha a gyanúsított a rejtekhely megmutatására önként vállalkozik. Ha azonban a csendőr nem ismeri pontosan a fegyver rejtekhelyét, azt a gyanúsított lakásában felhívás nélkül keresnie nem szabad.

A fentebb hivatkozott rendelet 6. §-a szerint fegyvertartási vagy fegyverviselési engedély csak olyan löfegyverre állítható ki, amelynek a kérelmező jogos tulajdonosa vagy jogos birtokosa, amit az engedély kérése alkalmával igazolni köteles. Miután minden katonai löfegyver a kincstár tulajdona, magánzemélynek jogos tulajdona nem lehet, katonai löfegyver tartására elvileg nem lehet engedélyt adni. Ez azonban a csendőrt ne foglalkoztassa; a kiadott engedélyekért a hatóság felelős, az a csendőr bírálathoz tárgyává nem teheti. Alkalmilag felhívhatja ugyan a hatóság figyelmét arra a körülményre, hogy az engedély katonai kincstári löfegyverre van kiállítva, de ha a hatóság az engedélyt továbbra is hatályban hagyja, a csendőr vegye tudomásul és ahhoz alkalmazkodjék s tegyen jelentést a szárnyparancsnoksághoz.

28. Kérdés. *A Szut. 288. pont utolsó bekezdése szerint rendes szolgálatban a pihenőnek egyik napról a másikra nem szabad áttérjednie; ettől csak kivételes esetben szabad eltérni. Mit tegyen a járőr, ha pl. 20 órákor érkezett a pihenő helyére, 22 óráig a községet leportyázta és egyéb tennivalója nincsen. Megkezdheti-e 22 órákor a nagypihenőjét, vagy csak 0 órákor.*

Válasz. A Szut. azért tiltja meg a pihenőnek egyik napról a másikra áttérjedését, mert kívánatosnak tartja, hogy a szolgálatban álló járőrök az éjszakának vagy az első, vagy a második felét örökös töltésnek. A közbiztonságra káros volna annak a rendszerré válása, hogy a járőrök következetesen, mindig az éjjel körüli órákban pihenjenek; ez annak a téves nézetnek az elterjedésére volna alkalmas, hogy az éjszaka a csendőr számára is mindig a pihenés idejét jelenti.

A tilalmat azonban nem kell olyannak tekinteni, amelyet soha, semmi körülmények között nem szabad megszegni. Mint mondtuk, a Szut. az egyik napról a másikra áttérjedő pihenőnek csak a rendszerré válását kívánja meggátolni, de nem akarja ezt minden esetben, kivétel nélkül megtiltani, mert jól tudja, hogy ilyen tilalommal a szolgálat vezénylését nehezítené. Ha ugyanis az őrsparancsnoknak a szolgálatot vezénylésre alkalmával a szolgálati érdekek mellett arra is állandóan ügyelni kellene, hogy a járőr nagypihenője ne terjedjen át egyik napról a másikra, nem vezényelheti ki a járőrt akkor, amikor szükségesnek látja, hanem csak olyan időben, hogy a járőr nagypihenőjét vagy éjjel előtt, vagy pedig éjjel után tudja majd megtartani. Előfordulhat tehát, hogy az őrsparancsnok a lényeget, a szolgálat érdekét alárendeli a kisebbik érdeknek (nagypihenő), ami nyilvánvalóan helytelen volna. Ha tehát a szolgálat érdeke azt követeli, hogy a járőr pl. 20 órákor érkezék meg abba a községbe, ahol a nagypihenője elő van írva, az őrsparancsnok nyugodtan előírhatja így a szolgálatot akkor is, ha tudja, hogy a járőr — mondjuk: kétórányi tennivalójának elvégzése után — a pihenőt 22 órákor fogja megkezdeni és másnap 4 órákor befejezni. A szolgálatnak ilyen előírása csak akkor volna hiba, ha rendszeresen ismétlődnek, esetleg kimondottan azzal a szándékkal, hogy a járőr már 22 órára pihenőhöz jusson.

Ugyanez áll a járőrre is. Megtörténik, hogy a járőr a pihenő szempontjából akkor is túlkorán érkezik a pihenő helyére, ha az őrsparancsnok a szolgálatot nem így írta is elő (pl. a járőrnek nyomozása vagy egyéb tennivalója akadt és emiatt késett). Ilyen esetben a járőr, ha a községet szabályszerűen leportyázta és ha nincsen semmi egyéb tennivalója, megkezdheti a nagypihenőt akkor is, ha az a következő napra áttérjed, mert az ilyen esetet kivételesnek lehet tekinteni. Indokolásul beírható a szolgálati lapba pl.: „A járőr nyomozás miatt késett, azért kezdte meg a pihenőt 22 órákor”. Vagy: „A járőr azért kezdte meg a nagypihenőt 23 órákor, mert holnap 5–6 óráig leest szándékozik tartani.” Vagy: „A nagypihenő azért terjedt át 2-ára, mert a járőr 2-án 8 órára X. községbe akar érkezni.” Vagy: „A nagypihenőt azért kellett 1-én 21 órától 2-án 3 óráig megtartani, mert a járőr a tennivalóit a nagypihenő helyén 1-én 21 órára befejezte.” Vagy: „A nagypihenőt a járőr azért kezdte meg 22 órákor, mert holnap 1/5 órákor a személyvonatnál vasúti ügyeleti szolgálatot akar teljesíteni.” stb.

A nagypihenő megkezdésének idejét, valamint a fentiek szerint esetleg szükséges indokolást mindig a nagypihenő megkezdése alkalmával, nem pedig utólag, annak befejezése után kell a szolgálati lapba bevezetni. Ha az őrsparancsnok

a járőrt nagypihenő közben ellenőrzi, arról is meg kell győződni, hogy a pihenő kezdete, valamint a fentiek szerinti esetleges indokolás a szolgálati lapba be van-e vezetve?

29. Kérdés. *Milyen törvényes rendelkezések állnak fenn a sztrájkra vonatkozóan?*

Válasz. Nemesak az ipari tevékenységnek, de az egész országnak kárával járhat a munkásság csoportos munkabeszűntetése, vagy — amint idegen szóval nevezni szokták — sztrájkja, különösen, ha a sok munkáskéz parancsoló gazdasági szükség nélkül, vagy éppen csak politikai erőszak végett rakja le a kereső munka eszközeit. A lelkiismeretlen izgatás, amely a munkásokat erre sok helyütt reábirja, károsítja a magyar ipart, esorbát út a nemzet közvagyonán és nélkülözést ró magára a munkásságra is.

Téves volna azonban az orvoslást a sztrájk megtiltásában vagy éppen törvényes megtorlásában keresni. A szerződéssel elvállalt munkát teljesíteni kell, de mindenki szabadon határozhatja el, hogy bizonyos feltételek mellett munkát vállaljon-e; senki nem kényszeríthető olyan munka elvállalására, amelynek feltételeit nem találja kielégítőnek. A nagyipar viszonyai mellett ez a jog a munkás számára csak úgy ültethet testet, ha a munkavállalás megtagadását társainak minél nagyobb számával egyetértően határozza el; a munka feltételeinek módosítására irányuló ilyen összebeszélés a mai gazdasági életnek jogos és törvényes eszköze, amelytől a munkást megfosztani annyi lenne, mint megfosztani őt a védelem eszközétől a munkaadóval szemben. Az ipartörvény érvénytelenségét nyilvánítja ugyan az ilyen összebeszéléseket, de ezzel nem a sztrájkot kívánja megtiltani, hanem csak azt az elvet juttatja kifejezésre, hogy a munkabeszűntetés minden egyes munkás szabad elhatározásának legyen a kifolyása, hogy a munkabeszűntetésre senki se legyen kényszeríthető s hogy minden munkás, társainak elhatározásától függetlenül is munkába léphessen akármikor, amikor azt a maga szempontjából jónak látja.

Ez a törvény mai felfogása a sztrájkjal szemben. Büntetőtörvényeink a sztrájkot nem büntetik, abból indulva ki, hogy a munkasereje mindenkinek egyéni tulajdona, amellyel tetszése szerint rendelkezhetik. Halgatólag elismeri a törvény a munkásnak azt a jogát, hogy magának jobb bért, jobb életviszonyokat harcoljon ki a munkaadótól, de mindig csak törvényes keretek között, a törvény által nem tiltott módon és eszközökkel. Az államhatalom feladata, hogy meggátolja a munkába állani vonakodó munkások minden olyan ténykedését, amely akár a munkaadó, akár a dolgozni kívánó munkások személyi- és vagyonbiztonsága ellen irányul, őket a szabad elhatározásukban korlátozza vagy pedig a közrendet megzavarja.

Minél rendezettebbek egy állam szociális viszonyai, annál kevésbé van szükség a munkásoknak és a munkaadóknak egymás elleni harcára és arra, hogy e harcban az önkényes erőszak eszközei érvényesüljenek. Olaszországban például az állam vette a kezébe a munkaadók és munkások érdekei felett az örökösést s ezért a sztrájkot (és az ú. n. munkáskizárást) mint a termelést károsan befolyásoló, szükségtelen eszközt, tiltja és bünteti.

Nálunk, mint említettük, a sztrájk egymagában nem büntetendő esemény. De azért vannak törvényeink, amelyek a sztrájkot, helyesebben a sztrájkjal kapcsolatban rendszerint elkövetni szokott eseményeket büntetés alá helyezik. A büntetés azonban ilyen esetben sem a munkabeszűntetés megtorlását, hanem a közrendnek, a mások munkaszabadságának, a munkaadó személyi jogainak stb. a védelmét szolgálja.

A sztrájkra vonatkozó törvényes rendelkezések nincsenek egybefoglalva, hanem különböző törvényekben elszórva találhatók. Ezeket a rendelkezéseket összegyűjtöttük és az alábbiakban összefoglalva ismertetjük, hogy a csendőr szükség esetén együtt találja és helyesen alkalmazni tudja.

1. Ha a sztrájkoló azért, hogy személyeken vagy dolgokon erőszakot kövessenek el, valakinek lakába, üzleti helyiségébe vagy bekerített birtokába csoportosan *betörnek*, a csoport minden tagja a Btk. 175. §-ába ütköző magánosok elleni erőszak büntetést követi el. (Ha ugyanezt nyílt helyen követik el, a büntetés a 176. §. szerint súlyosabb.)

2. Aki egyedül vagy többedmagával (de nem csoportban) a munkabér felemelése végett munkaadó vagy munkás ellen *erőszakot követ el*, azt szóval vagy tettel bántalmazza, vagy erőszakkal fenyegeti, a Btk. 177. §. 1. bekezdésébe ütköző magánosok elleni erőszak vétsége miatt felel.

3. *Csoportosulás* gyárák, műhelyek vagy olyan helyiségek előtt, ahol munkások dolgoznak, vagy pedig a munka-

adó, munkavezető lakása vagy tartózkodási helye előtt avégett, hogy a munka megkezdését vagy folytatását megakadályozzák vagy pedig a munkásokat a munka elhagyására bírják: a Btk. 177. §. 2. bekezdésébe ütköző magánosok elleni erőszak vétsége (feltéve, hogy a tettesek az ilyen célból és helyen való csoportosuláson kívül egyéb büntetendő cselekményt nem követtek el).

A 177. §-ban foglalt bűncselekményeket háború idején súlyosabb büntetés alá helyezi az 1912: LXIII. t.-c. 20. §-a.

4. **Közhivatalnokok** sztrájkját a Btk. 481. §-a a hivatali kötelesség megtagadásának büntetvévé minősíti és három évig terjedhető börtönnel bünteti.

5. **Vasúti alkalmazottaknak** sztrájkban való részvétele szolgálati vétség, amely azonnali elbocsátással büntetendő (1914: XVII. t.-c. 33. §.).

6. **Összebeszélések**, amelyekkel a munkások, illetőleg a segédek arra törekzenek, hogy közös munkaszüneteltetés által a munkaadókat magasabb bér megadására kényszerítsék s általában tőlük jobb munkafeltételeket csikarjanak ki, az 1884: XVII. t.-c. 162. §-a szerint jogérvénnyel nem bírnak. Aki az ilyen összebeszélések vagy egyezmények létesítése céljából a munkásokat vagy segédeket szabad akaratuk érvényesítésében fenyegetés vagy tetteles bántalmazás által akadályozza vagy akadályozni törekszik, — feltéve, hogy súlyosabb büntetendő cselekmény (Pl. Btk. 175., 176. vagy 177. §.) nem forog fenn — kihágást követ el és 600 pengőig terjedhető pénzbüntetéssel és 30 napig terjedhető elzárással büntetendő. (Ez a rendelkezés csak az ipari munkásokra és iparossegédekre vonatkozik, a mezőgazdasági munkásokra nem. Az utóbbiakra az alább 8. és 9. pont alatt foglalt rendelkezések mértékadóak.)

7. Az a **nyomdai alkalmazott**, aki a neki átadott közlemény vagy hirdetés kiszedését vagy az ezzel összefüggő egyéb tennivalóit másokkal való előzetes összebeszélés alapján megtagadja, vagy aki másokat ezekben a tennivalókban másokkal való előzetes összebeszélés alapján erőszakkal vagy fenyegetéssel meggátol vagy meggátolni törekszik, vétséget követ el és 15 napig terjedhető fogházzal büntetendő (1914: XIV. t.-c. 24. §.).

8. Nem szabad közös munkaszüneteltetésre irányuló összebeszélések, egyezmények létesítése, terjesztése vagy foganatosítása céljából **mezőgazdasági munkásokat**, napszámosokat vagy cselédeket szabad akaratuk érvényesítésében akadályozni vagy ilyen akadályozásra törekedni. Nem szabad továbbá ilyen összebeszélések, egyezmények létesítése, terjesztése vagy foganatosítása céljából a szerződött munkások között álhíreket terjeszteni, pénzt gyűjteni, a szerződött munkásokkal összefüggést tartani, ilyen összefüggésben részt venni, vagy erre a célra helyiséget átengedni. Ezek a cselekmények az 1898: II. t.-c. 65. §-ába ütköző kihágást képeznek és a közigazgatási (rendőri) hatóság által 60 napig terjedhető elzárással büntetendő.

9. Ugyancsak a **mezőgazdasági munkásokkal** kapcsolatos rendelkezés a következő: Nem szabad a gazdasági munkásokat vagy napszámosokat arra ösztönözni, hogy ne szerezzenek munkásigazolványt, a szerződéskötésnél a megszabott alak-szerűségektől tartózkodjanak (pl. a szerződést ne írják alá), a bármely módon létrejött szerződést ne teljesítsék. A cselekmény az 1898: II. t.-c. 66. §-ába ütköző, 60 napig terjedhető elzárással büntetendő kihágás. Ugyanezt a kihágást követi el, aki az elszereződött vagy szerződésre hajlandó munkást, napszámost, cselédet ezért fenyegeti, szóval vagy tettel bántalmazza, a szerződéshez munkást, napszámost vagy cselédet nyilvánosan feldiesérei vagy annak a javára adományokat gyűjt.

A 8. és 9. pontokban felsorolt kihágásokat ipari munkásokkal szemben, illetőleg ipari munkásokkal kapcsolatban nem lehet elkövetni, hanem csak:

- mezőgazdasági munkásokkal, napszámosokkal és cselédekkel (1898: II. t.-c.);
- vízimunkálatoknál, valamint út- és vasútépítésnél alkalmazott munkásokkal szemben (1899: XLI. t.-c. 31. §.);
- dohánykertészekkel szemben (1900: XXIX. t.-c. 30. §.);
- fatermelésnél, erdei termékek szállításánál, valamint az erdőgazdaság egyéb munkálatainál alkalmazott munkásokkal és napszámosokkal szemben (1900: XXVIII. t.-c. 40. §.);
- eséplőgépvállalkozó által esépléshez felfogadott munkásokkal szemben (1899: XLII. t.-c. 18. §. 1. bek.).

10. Nem szabad az elszereződött vagy elszegődni hajlandó **gazdasági cselédet** azért, mert elszegődött, vagy el akar szegődni, szóval vagy tettel bántalmazni, fenyegetni, az elszegődött cselédeket arra csábítani, hogy elvállalt kötelességeik teljesítésének megtagadásával a gazdát engedmények megadására kényszerítsék. A cselekmény az 1907: XLV. t.-c. 57.

§. 11. pontjába ütköző, 60 napig terjedhető elzárással és 160 pengőig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő kihágás. De ugyanennek a törvénynek 57. §-ába, valamint a 36.542/F. M. 1924. számú földművelésügyi miniszteri rendeletbe ütköző kihágást követi el a gazdasági cseléd is, aki szerződésének teljesítését összebeszélés folytán azzal a szándékkal tagadja meg, hogy a gazdát engedmények megadására kényszerítse. A cseléd büntetése azonban enyhébb, mint a sztrájkra felbujtóé: 10 napig terjedhető elzárás és 40 pengőig terjedhető pénzbüntetés.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Fürdőjegycsalók leleplezése.

Írta: FARKAS MIHÁLY I. tiszthelyettes.

(Nyomozta a balatonalmádi örs, Farkas Mihály I., 2. nyomozó alosztálybeli tiszthelyettes támogatásával.)

A Balatonalmádi Fürdő és Építő R.-T. igazgatósága 1933 augusztus 5-én a balatonalmádi örsön — ismeretlen tettesek ellen — feljelentést tett, hogy a Balatonalmádin, fővenyűrdőjükön a R.-T. kárára, ismeretlen módon, a fürdőjegyekkel visszaélést követnek el. A visszaélések elkövetésével az alkalmazottaikat gyanúsítják.

Az igazgatóság kérte az örsöt, hogy az ügy nyomozására kérjen egy olyan polgári ruhás nyomozót, akit a fővenyűrdőn nem ismernek. A nyomozó a fürdő alkalmazottait vegye „diszkrét” megfigyelés alá és a visszaélést elkövetőket — lehetőleg — leleplezze le.

Az örs az esetet még aznap a székesfehérvári 2. nyomozó alosztályhoz bejelentette és — az igazgatóság kérelmének figyelembevételével — kérte egy polgári ruhás nyomozó kivezénylését. Az ügy nyomozására a 2. nyomozó alosztály 1933 augusztus hó 7-én, polgári ruhában engem vezényelt ki. Eligazításkor azt a parancsot kaptam, hogy a balatonalmádi örsparancsnokkal az érintkezést vegyem fel, de ne az örsön, hanem olyan helyen, ahol rajta kívül a találkozásra más nem szerizhet tudomást. Erre az elővigyázatra azért volt szükség, mert a fürdőigazgatóság minden fővenyűrdői alkalmazottjával szemben bizalmatlan volt, mert nem tudta, hogy közülök kik jöhetnek számításba tettesként.

Balatonalmádiba 7-én, délutáni órákban érkeztem meg, hol az érintkezést az örsparancsnokkal sikerült feltűnés nélkül felvennem. Az örsparancsnok közölte velem, hogy a fürdőigazgatóval is érintkezésbe kell lépnem, mert az állítólagos visszaélésekre vonatkozó gyanuját az igazgató a nyomozóval óhajtja részletesen megbeszélni. A fürdőigazgatóval még azon este érintkezésbe léptem, ki a visszaélésekre vonatkozólag az alábbi gyanujának adott kifejezést:

Dacára annak, hogy a fürdőidény legforgalmasabb időszakáról van szó, — amikor annyi a fürdővendég, hogy alig tudják elhelyezni őket — a vendégek számarányához mérten a bevétel kevés. Feltevése szerint valaki — valószínűleg a jegyellenőrök vagy a kabinosok — valamilyen módon fürdőjegyeket szereznek és azokat ismerőseik révén a községben lakó fürdővendégek között, áron alul, árúsítják. Kijelentette, hogy e feltevését csak pusztán gyanúra alapítja, konkrét adatai nincsenek. Szerinte különösen a jegyellenőröket kellene megfigyelni, mert leginkább rájuk gyanakszik.

A jegyellenőrök szolgálatára vonatkozólag elmondta, hogy ez a feladatuk: a fővenyfürdő bejáratánál kétoldalt felállva a fürdőtelepre belépő vendégek jegyeit oly módon ellenőrzik, hogy a jegyeket elkérik és akinek kabinjegye van, a jegyük egyrészét letépi, a másik részét pedig a vendégnek visszaadják (szelvény nincs a jegyeken). A kabinjegy letépett részét azután, megsemmisítés végett, egy mellettük levő urnába dobják. Azoktól a fürdővendégektől pedig, akik csak fürdő-, illetve belépőjegyet váltottak, — visszaélések elkerülése végett — a jegyellenőrök az egész jegyet kötelesek elvenni és az urnába dobni. Magyarazatként az igazgató megemlítette, hogy ilyen jegyeket leginkább azok a fürdővendégek szoktak vásárolni, akik a fürdőtelepre fürdőruhában mennek le s így kabinra nincsen szükségük. Ugyanis, ha a fürdővendég a bejáratnál a jegyellenőrök ellenőrzésén átmegy, többé ilyen szempontból — kivéve a kabinjeggyel rendelkezőket — ellenőrzés alá nem kerül. A kabinjeggyel rendelkezőknek ezenkívül még a kabinosok előtt is fel kell mutatni a jegyellenőrök által ellenőrzött és visszadott jegyrészt, mert a kabinosok csak a jegyrész felmutatása után adnak kabin. Mikor a fürdővendég a kabin megkapta, utána már neki sincs szüksége a jegyre, mert többé már senki sem ellenőrzi őket. A kabinosok ezeket a jegyeket rendszerint a kabin ajtajára függesztik ki.

E megbeszéléskor az igazgatóval úgy egyeztünk meg, hogy másnap délelőtt a fővenyfürdőn találkozzunk s ott észrevétlenül — a tömegben elvegyülve — a jegyellenőröket és a kabinosokat távolról megmutatja. Másnap 8-án 8 órakor a fővenyfürdőtelepre mentem és ott fürdőruhába öltöztem. Utána kb. egy óra múlva találkoztam az igazgatóval, aki távolról megmutatta, hogy a bejárat ajtó jobb oldalán Remete* László, a baloldalán pedig Kallós János jegyellenőr áll. A kabinosokat — kik mindannyian nők voltak — névszerint nem sorolta fel, csak megmagyarázta, hogy hol kell tartózkodniuk és hogy 8–12-en vannak aszerint, hogy milyen a fürdőtelepen a forgalom.

Kijelentette még az igazgató, hogy előtte úgy a jegyellenőrök, mint a kabinosok gyanusak, éppen ezért a szolgálatom mikénti teljesítésében befolyásolni nem akar. Teljesen reám bízva, hogy a gyanuba jöhető személyek közül kin kezdem a figyelmet.

En úgy határoztam, hogy először a jegyellenőröket veszem figyelés alá, mert az igazgató közléseiből következtetve, leginkább nekik áll módjuk-

Útbaigazítás.

(Reviczky szds. felvétele.)

ban a jegyekhez hozzáférni. Az igazgatótól való elválás után a bejárat előtti földszinti terrazon — a fürdővendégek közé elvegyülve — egy asztalnál foglaltam helyet. Látszólag újságolvasásba merültem, valójában azonban a két jegyellenőrt kezdtem szemügyre venni. Megfigyelésük nem volt könnyű, mert ha túlközel helyezkedtem el hozzájuk, annak a veszélynek voltam kitéve, hogy személyem feltűnik előttük, ha pedig távolabbi helyről figyelem őket, a tömegesen érkező fürdővendégektől nem láthatom, mit művelnek. E délelotti gondom inkább arra irányult, hogy megfelelő helyet biztosítsak magamnak. Találtam is a terrazon egy oszlop mellett megfelelő helyet, hol azután egy asztalhoz ültem és tovább folytattam a látszólagos újság- és könyv-olvasást. Innen már kevesebb veszéllyel és több eredményre való kilátással kezdtem figyelni a jegyellenőröket. 12 óra felé, mikor legnagyobb volt a forgalom a fürdőtelepen — figyelésemnek kezdett az eredménye mutatkozni. Csak egy pillanatnyi ideig láttam, amikor Remete egy vörösszínű fürdőjegyet, amit előzően egy fürdővendégtől vett el, bűvészi ügyességgel jobbkézéből a balkezebe tette át s azután divatos, bő nadrágja zsebébe rejtette. Ezt a műveletet több ízben megismételte. Közben buzgón ellenőrizte a jegyeket és mintha csak mutatni akarta volna, feltűnően rakta az elkezelt egész és darabjegyeket az urnába.

Egyszerre mindkét jegyellenőr kezét nem tudtam megfigyelni és Kallós megfigyelését csak azután kezdtem meg, amikor már láttam, hogy Remete 5–6 ízben rejtett el jegyeket. Kallós óvatosabb volt és megfigyelése is nehezebben ment. Remete ugyanis testével részben eltakarta őt, emiatt nem

* A neveket megváltoztattuk. (Szerk.)

volt jól látható, de 2—3 ízben azért őt is észrevettem, amikor fürdőjegyeket rejtett el a nadrágja zsebében. Kallós még ügyesebben és gyorsabban végezte a jegyelrejtési műveletet, mint Remete. Pílanatig tartott, amíg egyik kezéből — melyben több elszedett jegy volt — a jegyet áttette a másik kezébe s utána a nadrágja zsebébe rejtette.

Az enapi megfigyelés eredményével meg voltam elégedve. A figyelést mindaddig folytattam, amíg tömegesen érkeztek fürdővendégek a fürdőtelepre. Figyelés közben arra is rájöttem, hogy a jegyellenőrök a jegyeket mindig olyankor rejtették el, amikor legnagyobb volt a tolongás a bejárat ajtójánál. Ha kisebb volt a forgalom, nem fordult elő jegyelrejtés. Ennek valószínűleg az volt a magyarázata, hogy a jegyellenőrök tudatában voltak annak, hogy — bármilyen boszorkányos ügyességgel értettek is a jegyelrejtéshez — kis forgalom esetén vagy a közönség, vagy pedig az ellenőrzésre hivatott valamelyik személy: az igazgató vagy a kabinosok valamelyike észreveheti őket és kiteszik magukat a leleplezésnek.

E napon kb. 15 óra tájban a jegyellenőrök szolgálata végetért. A későbbi délutáni gyér forgalomban a jegyellenőrzést felváltva, a kabinosok látták el. Részben ez volt az oka annak, hogy a kabinosok is gyanuba lettek véve.

Remete és Kallós szolgálatuk végeztével hazamentek a lakásukra. Utána elegánsan felöltöztek és a községhez kb. egy km távolságra levő halászcserdába mentek mulatni. Mint „fürdővendég” én is megjelentem itt a mulatóban.

Remetét és Kallóst egy női zenekar társaságában találtam. Mindketten a női zenekar társaságában levő, de hozzájuk nem tartozó nőkkel szórakoztak, közben táncoltak. Szesziesitalokat, ételeket fogyasztottak a nőkkel együtt. Kb. 22 óráig maradtak itt. Az elfogyasztott italok és ételek árát Remete és Kallós fizette ki, ami kb. 8 P-be került. Innen a „Pannonia” mulatóba mentek, hova szintén követtem őket. Azok a nők, akikkel előzően szórakoztak, ide nem követték őket. Itt is szesziesitalokat fogyasztottak és táncoltak éjfélután 2 óráig. Ezután hazamentek. Az itteni szórakozásuk kb. 10 P-be került.

A jegyelrejtés észlelése és költségezésük mindjobban megerősítette bennem azt a gyanút, hogy a fővenyfürdői alkalmazottak közül ők azok, akik a visszaélést elkövetik. Hiányzottak még az ismeretlen társaik, akik révén a jegyeket értékesítik. Állandó figyelésem célja az volt, hogy ezeket megtaláljam. Ez este azonban — állandó figyelésem dacára — nem tudtam megállapítani kilétüket. Azok a nők, akikkel a halászcserdában szórakoztak, talán számításba jöhettek volna, de szinte biztosra vettem, hogy ezeknek jegyeket nem adtak át.

Másnap, 9-én a fővenyfürdőn folytattam a figyelést. Megint a terrazonon helyezkedtem el ugyanúgy, mint az előző napon. Hogy a felfedezés veszélyét csökkentsem, másszínű fürdőruhát vettem fel és sötét, napvédő szemüveget használtam. Figyelésem rövid idő múlva ismét eredménnyel járt. Mikor a fürdővendégek nagyobb tömegben kezdtek a bejárat ajtójánál tolongani, az előző naphoz hasonló módon folytatták a jegyelrejtést. Ez alkalommal még egy érdekes módját figyeltem meg

az elrejtéssel kapcsolatos fogásuknak. (Hiába, a figyelést is lehet tökéletesíteni, mert ezt a fogást már előző napon is alkalmazták, — amint később beismerésük során kiderült — csak én nem vettem észre. Figyelésem nem lehetett állandó és elég éles, bizonyos kis hézagok lehettek benne.)

Ez a fogás abból állott, hogy a kabinjegyes fürdővendégtől náluk maradt kabinjegyrészt nem tették megsemmisítés végett az urnába, hanem maguknál tartották és mikor egy másik kabinjegyes fürdővendég érkezett, attól az egész kabinjegyet elvették és gyorsan egyik kézről a másikba helyezték s eközben kezükkel olyan műveletet végeztek, mintha a jegyet eltépték (kezelték) volna. A valóság azonban az volt, hogy nem tépték el, hanem egészben megtartották maguknak. Mivel azonban a kabinjegyes fürdővendégnek a jegy egy részét vissza kellett adni, úgy oldották meg a kérdést, hogy az előzően kezelt és náluk maradt kabinjegyrészt adták vissza. Ezt persze a fürdővendég nem vette észre, azt hitte, hogy az ő jegyének egy részét kapta vissza. Így azután 2—2 kabinjegyes fürdővendégtől 1—1 kabinjegyet tudtak megszerezni.

A kabinjegyekre ügylátszik azért pályáztak, mert ezeken többet kerestek, mint a fürdőjegyeken. A kabinjegyek ugyanis 1 pengőbe, míg a fürdőjegyek csak 60 fillérbe kerültek. E napon Remete és Kallós becslésem szerint, fejenként 18—20 darab kabin- és fürdőjegyet rejtett el.

Szolgálatuk közben, felváltva néha rövid időre el-el távoztak a bejárat ajtótól, de ez mindig olyankor történt, amikor gyér volt a forgalom, 1—2 percnél tovább azonban sohasem voltak távol. Eleinte azt hittem, hogy talán a bejárat ajtón kívül levő előcsarnokba távoztak trafikot vásárolni, azonban, mint később látni fogjuk, nem a trafikba mentek, hanem a pénztárnokot keresték fel.

Egy ízben Kallós után mentem és láttam, hogy a pénztárnoki fülkébe ment. Ide utána menni veszélyes lett volna, mert e napon már észrevettem, hogy a terrazonon való hosszú otlétem feltűnt nekik és gyanussá váltam előttük, több ízben felém nézettek. Jegyváltás ürügye alatt mégis odamentem a pénztáráblakhoz és kétségtelenül megállapítottam, hogy Kallós és a pénztáros tartózkodik benn. Szerencsémre az ablakon át Kallós nem láthatott meg, mert az ablakon homályos üveg volt. Azon a kis nyíláson, melyen a jegyeket kiadták, csak a pénztárnok láthatott, aki akkor még nem ismert. Innen még Kallós előtt sikerült a terraszra visszajutnom és előbbi figyelőhelyemet elfoglaltam.

Mikor Kallós visszajött a bejárat ajtóhoz, egy harmadik fiatalember is megjelent náluk, — akit már azelőtt is több ízben láttam a társaságukban és suttogni kezdtek vele. A fiatalember utána egy pohár sörrel az asztalomhoz ült és engem kezdett figyelni, hogy én figyelem-e Remetét és Kallóst. Én e szándékát még idejében észrevettem és teljesen közömbös arccal tovább olvastam, néha-néha felnéztem és úgy tettem, mintha a bejárat ajtó felé eső terraszrészben — köztem és a jegyellenőrök között — egy asztalnál ülő nőt néztem volna. Ezt persze olyan feltűnően tettem, hogy az asztalomnál ülő fiatalembernek okvetlen észre kellett vennie. A fiatalember félórai ottartózkodás után eltávozott az asztalomtól és visszament társaihoz. Utána ismét

suttogni kezdtek, hogy miről, azt a köztünk levő távollás miatt nem értettem meg, de abból a körülményből, hogy utána nem nézegettek felém, továbbá, hogy a jegyeket ezután is dugdosták, sejtettem, hogy sikerült félrevezetnem őket, illetve elhítenni velük, hogy nem figyelem őket.

E napon 15 óra tájban a jegyellenőrök szolgálatukat ismét befejezték anélkül, hogy sikerült volna megtudnom azt, hogy a jegyeket kinek a révén és milyen módon értékesítik. A sikertelenség bosszantott, mert éreztem, hogy egy-két napnál tovább — a felfedezés veszélye nélkül — nem figyelhetem őket, még akkor sem, ha a külsőmet ismét megváltoztatom. Halvány sejtésem volt ugyan már, ami Kallós és a pénztáros találkozásával állt összefüggésben, azonban ezt akkor még túlmerész elgondolásnak tartottam. A fürdőigazgató ugyanis a pénztárnok személyét egyáltalán nem említette, mint gyanuba jöhető alkalmazottat.

Remete és Kallós, továbbá az a fiatalember, aki az asztalomhoz ült, ismét a halászeszárdába, majd onnan a Pannonia mulatóba mentek. Hasonló módon szórakoztak, mint az előző napon. Mindkét helyen figyeltem őket, de ismét eredménytelenül.

A harmadik nap a figyelést megint a fővenyűrdőn folytattam, ami az előző napitól csak annyiban különbözött, hogy nem tartózkodtam egyfolytában hosszabb ideig a terrazon. Rövidebb időre eltávoztam onnan, hogy alkalmasabb helyet keressek a figyelésre. Fürödni is el kellett mennem, hogy a jegyellenőrök lássák és higgyék, hogy fürdővendég vagyok. Ezt pedig csak úgy tudtam velük elhítenni, ha úgy viselkedtem, mint ahogy a fürdővendégek szoktak. Ehhez tartozott, hogy a fürdőruhámot be kellett vizesíteni.

E napon, úgy 11 óra tájban észrevettem, hogy Remete bement a terrazon levő vendéglőbe és ott 2 korsó sört rendelt. Az egyiket elfogyasztotta, a másikat pedig magával vitte a pénztárnoki fülkébe. En utána mentem és a kissé nyitva hagyott ajtórezen át láttam, hogy Remete a sört átadta a pénztárnoknak és suttogva beszélgettek. Suttogás közben papírzörgést hallottam, mintha papírokat számoltak volna át. Ekkor érlelődött meg bennem az a gyanu, hogy a jegyellenőrök az elrejtett jegyeket — a pénztárnokkal összejátszva — az ő útján értékesítik. Innen észrevélenül visszamentem a figyelőhelyemre és tovább figyeltem mindaddig, amíg azt láttam, hogy úgy Remete, mint Kallós ismét jegyeket rejtettek el. Mikor erről meggyőződést szereztem, a közelben levő, szolgálatot teljesítő esendőröknek karjellel intettem, hogy a jegyellenőröket vegyék őrizetbe. Előző este ugyanis már az őrsparancsnokkal megbeszéltem, hogy másnap a terrasz közelében járőrök tartózkodjanak és figyeljenek engem. Ha a karomat felemelem, azonnal jelenjenek meg a terrazon és a jegyellenőröket fogják el. Ugyanekkor a fürdőigazgatóval is érintkezésbe léptem és vele is megbeszéltem, hogy ha másnap a jegyellenőrök elfogása bekövetkezik, a további jegyellenőrzésről gondoskodják, hogy a R.-T.-ot károsodás ne érje azáltal, hogy — ellenőrzés hiányában — jegy nélkül menjenek be fürdőzők a telepre. De erre a feltűnés elkerülése végett is szükség volt.

Karjellel egy 2 főből álló járőr a terrazon

nyomban megjelent és Remetét, Kallóst őrizetbe vette. A bejárat ajtótól gyorsan eltávolította őket és az előcsarnokon át a ruhatárba kísérte. Kísérés közben Remete egy papírgombóccá összedort fürdőjegyet az előcsarnokban a padlóra ejtett. Ekkor kénytelen voltam kilétemet felfedni, mert a járőr tagjai a gyors eltávolítással voltak elfoglalva és nem vették észre, hogy Remete ilyen módon igyekszik megszabadulni a súlyos bizonyítékot szolgáltató fürdőjegytől, mint bűnjeltől. Mint a későbbi nyomozás során kiderült, Remeténél az eldobott jegyen kívül akkor több jegy nem is volt. Ha sikerül neki ettől az egy jegytől észrevélenül megszabadulni, bűnösségének bebizonyítása — tagadás esetén — nehézségekbe ütközött volna.

A ruhatárban a járőr felszólította őket, hogy az elrejtett jegyeket adják elő. Erre mindketten kijelentették, hogy náluk semmiféle jegy nincsen mert ők jegyeket nem rejtettek el. Erre én szemükbe mondtam, hogy nincs semmi értelme a tagadásuknak, mert én láttam még azt is, hogy melyik zsebukébe rejtették a jegyeket. Erre a kijelentésemre láthatóan megszeppentek, de azért tovább tagadtak. Mivel a járőr nevezetteket már előzően a Szut. 310. pont d) alpontja alapján őrizetbe vette, a személymotoszás mindkettőnél, ugyancsak a Szut. 439. pont második bekezdése alapján jogos volt. A személymotoszás azonban csak Kallósnál vezetett eredményre. Nála a járőr 24 darab különböző, kabin- és fürdőjegyet talált. Remete a hozzá intézett azon kérdésekre, hogy az aznap elrejtett jegyeket hová tette, megtört, — mert látta társa bukását — s beismerte, hogy kb. 18 darabot Binder Béla jegypénztárnoknak adott át, akkor, amikor egy korsó sört vitt be hozzá. A további kérdésekre elmondották még azt is, hogy a jegyeket Binder pénztárnok felbujtására rejtették el és azokat az ő útján értékesítették. A jegyekért kapott pénzen megosztottak.

A jegyellenőrök beismerése után a járőr Binder pénztárnokot is őrizetbe vette és mindhármukat a község házára kísérte. Pótlásukról a fürdőigazgató nyomban gondoskodott és a jegypénztárnál ő maga azonnal rovancsolást tartott. A rovancsolás eredménye 29 pengő 12 fillér pénztári többlet és 7 darab olyan fürdőjegy volt, amit Remete vitt vissza a pénztárba. Ez abból a körülményből derült ki, hogy a tömbökbe fűzött jegyek folyószámokkal voltak ellátva és abból megállapítható volt, hogy a tömbön kívül levő 7 darab fürdőjegy folyószámai jóval alacsonyabbak voltak, mint az őrizetbevétel alkalmával a tömbökből eladásra került jegyek számai, tehát ezt a 7 darab jegyet már jóval korábban el kellett a pénztárnoknak adni, mint az őrizetbevétel előtt utóljára eladott, tömbből letépett jegyet. De az a körülmény is, hogy a 7 darab fürdőjegy folyószámai nem egymás után következők voltak, bizonyítja, hogy összegyűjtött jegyek voltak. Ezenkívül a gyűrődés is látszott a jegyeken, ami amellet szolt, hogy már előzően kézben voltak.

A Remete által e napon bevitt többi jegyet — a pénztárnok a későbbi beismerése szerint — a rovancsolás előtt már eladta. A 29 pengő 12 fillér egyrésze részben ebből, részben pedig régebben eladott jegyek árából tevődött össze.

A Binderen végzett személymotoszás alkalmával a járőr 140 pengő készpénzt is talált, melynek hol-

szerzését igazolni nem tudta. A gyanúsítottak ki-kérdésük alkalmával a csalások elkövetését és az azokban való részvételt az alábbiak szerint ismerték be:

1. Remete László előadta, hogy 1933 július 16-tól leleplezése napjáig állt a Balatonalmádi Fürdő és Építő R. T. szolgálatában, mint fővenyüfördötelepi jegyellenör. A jegyesalásra Binder pénztárnok és Kallós jegyellenör társa bírta rá, Emlékezete szerint a csalást, illetve a jegyekkel való visszaélést július 25-től, leleplezése napjáig folytatta és neki ebből összesen kb. 120 P haszna volt. Ugyanennyi jutott Binder pénztárnoknak is, mert úgy egyeztek meg, hogy az általa beszoigálatott jegyekért értékük 50%-a őt, a másik 50%-a pedig a pénztárnokot illeti meg. Az ily módon szerzett pénzből 60 pengője még megvan, a többit részben ruhára, részben szórakozásra költötte el. A jegyesalás elkövetését egyébként úgy ismerte be, mint ahogy azt a figyelemem eredményénél tárgyaltam.

Elmondotta még azt is, hogy mikor Binder és Kallós a jegyesalásra rábeszéltek, közölték vele azt is, hogy ök már 1932. év nyarán is — hasonló módon — visszaélést követtek el a jegyekkel. Ezzel bátorítást kapott a cselekmény elkövetésére.

Végül beismerte még, hogy az elfogása előtti napon gyanússá váltam előttük azáltal, hogy állandóan a terrazon tartózkodtam. Ebből ugyanis ök arra következtettek, hogy figyelem őket. Ezért Nagy Elemér barátjukat, — akit egyébként a jegyesalásba is beavattak — arra kérték fel, hogy egy pohár sör mellett üljön az asztalomhoz és figyelje meg, nem figyelem-e őket? Nagy e kérésünknek eleget is tett. Mikor kb. ½ óra múlva visszament hozzájuk, közölte velük, hogy én nem őket figyelem, hanem olvasok és egy nőt nézek a terrazonon. Erre megnyugodtak és többé nem törődtek velem.

2. Kallós János előadta, hogy 1932 július 1-től szeptember 1-éig és 1933 július 9-től augusztus 10-én történt leleplezéséig állt a Balatonalmádi Fürdő és Építő R. T. szolgálatában mint jegyellenör. 1932-ben egy Bárdos János nevű fiatalember volt a jegyellenör társa s ez, valamint Binder pénztárnok rábeszélte őt arra, hogy a fürdővendégektől ellenörzés céljából elvett jegyeket ne semmisítse meg, hanem gyűjtse össze és adja be hozzá (Binder pénztárnokhoz), ő azután majd a jegyeket ismét értékesíteni fogja. Binder mindjárt azt is megmagyarázta neki, hogy a jegyekért kapott pénz 50%-a az övé, 50%-a pedig Binderé lesz. Ő a rábeszélésre a csalásba belement, amit több-kevesebb szerencsével a fürdővad végéig folytatott. A csalás neki 1932. évben 30—35 pengőt jövedelmezett.

1933 július 14-én vagy 15-én Binder rábeszélésére — a jegyekkel való csalást újból megkezdte és a leleplezéséig folytatta. A jegyeket ugyanúgy, mint az előző évben, Binder értékesítette és az értékük kapott pénzen is úgy osztottak meg, mint 1932-ben. A csalás útján szerzett pénz 1933-ban kb. 320—340 pengőt tett ki, ennek fele lett az övé. A pénzt Balatonalmádiban, különböző mulatóhelyeken, nők társaságában elmulatta, csupán 4 pengője maradt meg belőle.

Beismerte, hogy Remete csalásairól tudott, — mert hiszen együtt esáltak — de azt tagadta, hogy

a csalások elkövetésére ő bírta volna rá. Szerinte a felbujtó Remete esetében is Binder volt.

Azt is beismerte, hogy Nagy Elemér ismerősüket ő és Remete biztatták fel arra, hogy engem figyeljen meg — a már említett célból.

3. Binder Béla eleinte konokul tagadta, hogy neki a csalások elkövetésében bármi része is volna. Később azonban beismerte, hogy 1932. és 1933. évek nyarán — leleplezése napjáig — a csalásokban részt vett oly módon, hogy Kallós, Bárdos és Remete által hozzá visszahordott jegyeket a fürdővendégeknek ismét eladta és a kapott pénzt nem a Fürdő R. T.-nak szöigálatotta be, hanem azt — a már írt arányban — elosztották. Neki az ily módon szerzett pénzből 1932-ben 70—80, míg 1933-ban 280—300 pengő jutott. A pénzt Balatonalmádiban és Siófokon elmulatta, csupán a pénztárban talált 29 pengő 12 fillér van meg belőle. A nála talált 140 pengő holszerzésére vonatkozólag kijelentette, hogy az augusztus havi 120 pengőt kitevő fizetéséből és a felesége által neki adott 20 pengőből tevődött össze.

Végül előadta, hogy véleménye szerint Nagy Elemérnek is része van a csalásban, mert több ízben látta Remete és Kallós társaságában a fővenyüfördön és a mulatóhelyeken.

4. Bárdos János, ki a leleplezés alkalmával Veszprémben katonai szöigálatot teljesített, tagadta, hogy neki a csalásban bármi része is lett volna. Azt is tagadta, hogy a többiek csalásairól tudott volna. Tagadásával szemben más adat, mint társai terhelő előadása, beszerezhető nem volt.

5. Nagy Elemér beismerte, hogy a csalásokról tudomással bírt. Több ízben jelen volt, amikor Kallós és Remete a fürdővendégektől elszedett jegyeket zsebrerakták s azt is látta, amikor a jegyeket — értékesítés végett — a pénztárnokhoz bevitték. Egy ízben a pénztárnoki fülkében is jelen volt.

Tagadta, hogy a gyanúsítottak, hallgatási díj címén, pénzt adtak neki. Előadása szerint hallgatását azzal jutalmazták, hogy a mulatóhelyeken szeszitalokat fizettek neki.

Beismerte azt is, hogy augusztus 9-én a fővenyüfördön Kallós és Remete kérésére engem megfigyeltt abból a célból, hogy én figyelem-e őket. Ezért a „szívességért“ társai egy pohár sört fizettek neki.

Tárgyi bizonyíték Nagy ellen sem volt beszerezhető, csupán a saját és társai beismerése alapján — csalásban való bűnrészesség címén — jelentette fel az örs a veszprémi kir. ügyészséghez. Ugyanide jelentette fel Bárdos Jánost is, mert a cselekmény elkövetésekor még nem teljesített katonai szöigálatot.

A többi gyanúsítottat az örs elfogta és tényvázlattal a fenti kir. ügyészségnek adta át őket.

A gyanúsítottak saját beismerésük szerint is a Fürdő R. T.-ot 1932. és 1933. években 7—800 pengővel károsították meg. Ezzel szemben a Fürdő R. T. igazgatósága a kárt mintegy 1000 pengőre becsülte.

A veszprémi kir. törvényszék által megtartott főtárgyaláson — Bárdos kivételével — gyanúsítottak, bűnösségük foka szerint, szabadságvesztés büntetést kaptak. A kiszabott büntetésekre pontosan nem emlékszem. Bárdost felmentették, mert tagadásával szemben — tárgyi bizonyíték hiányában — bűnössége megnyugtatólag nem nyert beigazolást.

vitész Békefy Sándor alezredes.

Soraink ritkulnak. A kérlelhetetlen halál ismét egy kiváló csendőrtisztet és jó bajtársat ragadott el közülünk, *Vitész Békefy Sándor* alezredes, a kecskeméti osztály parancsnoka múlt hó 14-én 10 óra körül Kecskeméten elhunyt. A halál hirtelenül, kötelességteljesítés közben, az osztályparancsnoki irodában, íróasztala mellett érte. Ott hullott ki a toll kezéből. E csapás annyira váratlanul ért valamennyiünket, hogy a haláláról érkezett első híreket mindenki kétkedéssel fogadta.

A megboldogult 1891. évben született Szentlászlón, Verőcze megyében.

A Ludovika Akadémiát végezte, ahonnan 1914. augusztus 1-én mint hadnagyot a pécsi 19. honvéd gyalogezredhez avatták fel. A háborút mint szakasz- és századparancsnok ennek az ezrednek a kötelékében küzdötte végig. Bátor és vitész katona volt. 1915. május 1-én főhadnaggyá nevezték ki. Az ellenség

előtt tanusított bátor magatartásáért több kitüntetésben részesült. Tulajdonosa volt a 3. osztályú katonai érdemkeresztnek a hadiékítménnyel és kardokkal (kétszer), az ezüst és bronz katonai érdeméremnek a kardokkal, a Károly csapatkeresztnek, a sebesülési éremnek, a háborús emlékéremnek és a 2. osztályú német vaskeresztnek.

A háború után egyideig az újjáalakult nemzeti hadseregben teljesített szolgálatot, majd 1921. év nyarán átlépett a m. kir. csendőrséghez, 1922. szeptember 1-én őrnaggyá és 1937. november 1-én alezredessé nevezték ki. A csendőrségnél *Siklóson, Mohácson, Berettyóújfaluban, Sarkadon* és *Budapest* mint szárnyparancsnok, *Zalaegerszegen* mint oktatótisz, *Kecskeméten* mint osztályparancsnok teljesített szolgálatot.

Elhunyt bajtársunk földi maradványait Kecskeméten, a Szentháromság-temető ravatalozó helyiségében ravatalozták fel és április 16-án 11 óra körül onnan helyezték örök nyugalomra a „*Hősök temetőjé*”-be.

Temetésén megjelentek a m. kir. csendőrség felügyelőjének és a belügyminisztérium VI. b. osztályának képviselőiben *Szűtsy Imre* ezredes és a bel-

ügyminisztérium VI. c. osztályának képviselőiben *vitéz Sárany Ferenc* ezredes, a pécsi IV. kerületi parancsnokság képviselőiben *Balogh Béla* alezredes, a budapesti I. kerületi parancsnokság képviselőiben *Dr. vitéz Damassy Farkas* alezredes.

A kecskeméti helyőrség tisztikara, élükön *vitéz Szotyori Nagy Gyula* tábornok gyalogsági parancsnokkal, a kecskeméti m. kir. államrendőrség tisztikara, élükön *Szabó József* dr. rendőrtanácsos, Kecskemét th. város képviselőiben *Kiss Endre* dr. polgármester, *Nyul Tóth Pál* dr. helyettes polgármester, *Harkay Béla* főjegyző, *Liszka Béla* dr. tanácsnok, *Joó Gyula* dr. református főgondnok, *Halmy Béla* pénzügyigazgató, *Mihályfy István* ügyészségi elnök, *Baky Gábor* máv. állomásfőnök, a Vitési Szék részéről *vitéz Nemes Kovács István* alezredes és *vitéz Márkus Ferenc* dr. százados és a város számos előkelősége. Bácsbodrog vármegye képviselőiben *Bajsay Ernő* dr. alispán.

Megjelent még a négy szárnyparancsnoka és az osztály területéről 142 csendőr.

A temetésen a helyőrség egy gyalog díszszázada vett részt *Kovács Elemér* százados vezetésével.

Vitéz Békefy Sándor alezredest *Hetesy Kálmán* dr. református lelkész búcsúztatta, méltatva az elhalt érdemeit. A gyászbeszéd elhangzása után, a kecskeméti 7. honvéd gyalogezred zenekara gyászinduló hangjai mellett kísért a sírhoz lovascsendőrök sora között a koporsót. A *Himnusz* hangjai mellett helyezték örök nyugalomra.

Koporsójára koszorút helyeztek a megjelent parancsnokok, vezetők, alárendeltjei és sokan mások.

Az elhaltat felesége és 2 kiskorú leánygyermeké gyászolja.

A család mély fájdalomában osztozik az egész esendőrség, aki az elhunytban egyik kiváló, nagyra-beesült és közszeretben álló tagját veszítette el.

A csendőrségi jutalmazási alap javára felajánlott jutalékok. A budapesti I. kerület állományából: *Hollós István* őrmester és *Juhász József* esendő 7 P 52 fill., *Nagy György I.* esendő 1 P 11 fill., *Tóth János* törzsrőmester 2 P 48 fill., *Fekete József* őrmester 2 P 48 fill., *Brassai Sándor* tiszthelyettes és *Tar Imre* esendő 6 P 62 fill., *Boros János* tiszthelyettes, *Biharszegi Elek* törzsrőmester, *Nagy Béla II.* próbacsendő 3 P 26 fill., *Szekely Ferenc* tiszthelyettes 1 P 01 fill., *Orhegyi Antal* próbacsendő 70 fill., *Jakus József* és *Kertész József* őrmester fejenként 1 P 21 fill., *Dersy Béla* őrmester 1 P 36 fill., *Ribai András* esendő 4 P 97 fill., *Zoltán István* törzsrőmester és *Guba Lajos* esendő 18 P 44 fill., *Török János* tiszthelyettes 70 fill., *Fekete József III.* törzsrőmester 4 P 87 fill., *Várdi József* tiszthelyettes 2 P 13 fill., *Török István* próbacsendő 2 P 03 fill., *Pálfalvi Máté* tiszthelyettes és *Bojtos János* próbacsendő 2 P 80 fill., *Fenyőes Joachim* és *Győri Péter* őrmester 35 P 24 fill., *Turi Sándor* őrmester és *Takaró József* esendő 4 P 64 fill., *Márvány István* törzsrőmester 2 P 55 fill., *Boros János* tiszthelyettes, *Biharszegi Elek* törzsrőmester és *Nagy Béla II.* esendő fejenként 1 P 98 fill., *Sándor János* esendő 2 P 48 fill., *Kohári István* törzsrőmester, *Kertész József* őrmester, *Bertók István* és *Józsa István* esendő fejenként 56 fill., *Nagy János*, *Németh Lajos* törzsrőmester és *Horváth István* őrmester fejenként 5 P. A székesfehérvári II. kerület állományából: *Mezől Mihály* tiszthelyettes, *Tölgyes István* törzsrőmester és *Csizmazia István* esendő fejenként 2 P 48 fill., *Hegedüs István* esendő 2 P 50 fill., *Horváth István IV.*, *Fülöp József I.*, *Peresztegi Antal* és *Varga István* őrmester fejenként 3 P 72 fill., *Izsáki József* törzsrőmester és *Nagy Béla* próbacsendő fejenként 1 P 36 fill., *Kertész Herman* törzsrőmester 68 fill., *Majoros József* és *Tatár József* törzsrőmester fejenként 66 fill. A szombathelyi III. kerület állományából: *Rózsa György* őrmester és *Süveges István* esendő fejenként 10 P, *Bérezes József* törzsrőmester és *Szabó Miklós* esendő fejenként 6 P 50 fill., *Papp István* tiszthelyettes és *Cser Károly* esendő fejenként 6 P 49 fill., *Horváth Lajos* törzsrőmester és *Kovács György* törzsrőmester fejenként 10 P. A pécsi IV. kerület állományából: *Szalai József* és *vitéz Kazi Antal* esendő fejenként 2 P 50 fill., *Hegyesi Sándor* törzsrőmester és *Vida József* esendő fejenként 1 P 64 fill., *Bozsó István* törzsrőmester 1 P 67 fill., *Sárga Sándor* esendő 1 P 66 fill., *Havas Pál* törzsrőmester és *Békési Mihály* próbacsendő fejenként 66 fill., *Birkás István* törzsrőmester 28 fill., *Fáczai Nándor* esendő 27 fill., *Kapos Mihály* őrmester és *Kovács János* próbacsendő fejenként 1 P 25 fill., *Szabó János* tiszthelyettes 2 P 60 fill., *Szemenkó Ferenc* törzsrőmester és *Király Mihály* esendő fejenként 2 P 50 fill. A szegedi V. kerület állományából: *Temesvári István* őrmester, *Rákosi József* esendő, *Salamon János*, *Varró József* törzsrőmester, *Pintér I.* Imre esendő, *Bősörményi J.* tiszthelyettes, *Mészáros János* próbacsendő és *Kiss István* törzsrőmester 11 P 22 fill., *Kerekes János* törzsrőmester, *Fias József* őrmester, *Szombathy*

Lajos esendő, *Bálint Lajos* esendő 22 P 26 fill., *Ferencz Mihály* próbacsendő, *Horváth Lajos* esendő és *Máriásy József* őrmester 2 P, *Király Sándor* esendő 7 P 46 fill., *Szalkai Imre* tiszthelyettes és *Sipos László* esendő 1 P 48 fill., *Szántó András* törzsrőmester és *Mátrahegyi Pál* esendő 8 P 10 fill., *Bárdos Mihály* törzsrőmester és *Ókrös Mihály* őrmester 15 P 98 fill., *Zsoldi Imre* és *Gerendi Pál* őrmester 70 fill., *Farkas István* törzsrőmester és *Horváth Ferenc* őrmester 13 P 72 fill., *Kelemen János* törzsrőmester, *Arany Lajos*, *Czukor Béla* és *Mucsi András* esendő 5 P, *Szikes András* tiszthelyettes 5 P 70 fill., *Bartalus László* törzsrőmester 1 P, *Fülöp István* tiszthelyettes, *Antal József*, *Bán Mihály*, *Bagi Balázs* őrmester, *Sallai Ferenc* és *Sipos Miklós* esendő 2 P 80 fill. A debreceni VI. kerület állományából: *Acs Lajos* törzsrőmester 4 P 83 fill., *Joó János* törzsrőmester 66 fill., *Oláh István* törzsrőmester 1 P 89 fill., *Csizma Sándor* törzsrőmester 1 P 50 fill., *Ködöböz Mihály* törzsrőmester 2 P 38 fill., *Csucs Pál* törzsrőmester 2 P 18 fill., *Fejes Imre* törzsrőmester 41 fill., *Bérezes Mihály* törzsrőmester 15 P, *Vig József I.* őrmester 84 fill., *Kovács Imre I.* esendő 2 P 38 fill., *Miklósfalvi János* esendő 4 P 17 fill., *Nagy Kálmán* őrmester 41 fill., *Bucskó Pál* próbacsendő 66 fill., *Dézi Lajos* esendő 1 P 89 fill., *Kiss Károly* próbacsendő 1 P 50 fill. A miskolci VII. kerület állományából: *Gergely Ádám* tiszthelyettes, *Kelemen Lajos* őrmester, *Hajdu István*, *Bódi Gusztáv*, *Szalai József* és *Titkos József* törzsrőmester fejenként 2 P 50 fill., *Konecz Lajos* törzsrőmester és *Molnár Kálmán* esendő fejenként 2 P, *Kádas Imre* törzsrőmester v. és *Fenyő János* őrmester fejenként 2 P 76 fill., *Nagy Árpád* őrmester és *Máté Miklós* esendő fejenként 5 P, *Szalóki Ferenc* törzsrőmester és *Szigetközi Ferenc* esendő fejenként 11 P 52 fill., *Veres József* tiszthelyettes 2 P 01 fill., *Gergely György* próbacsendő 2 P 31 fill., *D. Pócsi József* próbacsendő 18 fill., *Csala Károly* esendő 90 fill., *Homonnai János* tiszthelyettes 1 P 17 fill., *Szekely János* esendő 1 P 18 fill., *Monoki János* törzsrőmester és *Kapuvári István* őrmester fejenként 6 P 06 fill., *Hajdu István* törzsrőmester és *Kovács György* őrmester fejenként 2 P 50 fill., *Hangodi Lajos* törzsrőmester és *Homoki (Hudra) Kiss László* esendő fejenként 2 P 84 fill., *Vajas Sándor* törzsrőmester és *Nagy János II.* esendő fejenként 6 P 63 fill., *Nagy Árpád* őrmester és *Máté Miklós* esendő fejenként 2 P 37 fill., *Szabó Bálint* törzsrőmester 1 P 85 fill. és *Sallai József* esendő 1 P 86 fill. tettenérői és feljelentői jutalékban részesültek. A jutalmazott esendőrök a jutalékok felajánlották a csendőrségi jutalmazási alap javára. A felajánlott összegeket a belügyminiszter elfogadta.

Közúti baleset. A budapesti közlekedési őrs állományába tartozó *Nagy Flórián* és *Istenes Dezső* esendőröket április 18-án 7 órakor az F-Oll. rendszámú kísérő személygépkocsival a testőrség parancsnoksága Alag községbe vezényelte ki. Útközben, amint a Kossuth Lajos-térrel az Alkotmány-utcaiban mentek, az Alkotmány-utcaát keresztező Szemere-utcaán akkor halált keresztül a BX.-564. rendszámú autóbusz. Istenes esendő az autóbusz láttára fékezett, de az esőzés miatt síkossá vált úton a gépkocsit megállítani nem tudta és nekifutott az autóbusznak. Az összeütközés következtében Istenes esendő az állán és ajakán könnyebben megsérült, míg Nagy Flórián esendő agyrázkódást szenvedett. Nagy Flórián esendőt a mentők a 8. számú honvéd és közrendészeti helyőrségi kórházba szállították, Istenes esendőt pedig a helyszínen részesítették elsősegélyben. A kincstári gépkocsi nagyobb

Lendvay Zsigmond Fiai

JAPAN EZÜST
FÉMFONAL
ÉS SODRONY

Csendőrségi és katonai arany,
ezüst egyenruházati cikkek,
zsinórok gyára.

"GOLDIN"
FÉMFONAL
ÉS SODRONY

Kicsinyben eladás nincs.
Bevásárlásánál kérje a véd-
jegyünkkel ellátott árukat.

mérven megsérült és üzemképtelenné vált. A kivizsgálás folyamatban van.

Csendőrségi Közlöny 8. szám. Személyes ügyek. Miniszteri rendeletek. *Létszámjelelt vezetőik: Siménszky Elemér* alezredes, a m. kir. csendőrség szabályzatkeresztő és tanulmányi bizottságának tagja, *Oláry Sándor* alezredes, a debreceni VI. kerületi parancsnok helyettese, *Rosdy Győző* alezredes, a belügyminisztérium VI—b. osztályának előadótisztje, *Dr. Szücs István III.* alezredes, a szegedi V. kerület beosztott törzstisztje és *Radnay Győző* alezredes, szentesi osztályparancsnok, szolgálati állásuk alól való egyidejű felmentése mellett. — *Athelyeztetett: Fekete László II.* százados Nyiregyháza szarnyparancsnoki minőségben a szombathelyi III. kerülethez Szombathelyre, *Versényi Károly* százados Szekszárdról a székesfehérvári II. kerület 2. nyomozó osztályához Székesfehérvárra, *Simon Jenő II.* főhadnagy Kecske-métről oktatótiszti minőségben a székesfehérvári II. kerület gyalogtanalosztályához Tatára, *vitéz Ferenczy László* százados Gyuláról a debreceni VI. kerület 6. nyomozó osztályához Debrecenbe, *Benedek Mihály* százados Keszthelyről előadótiszti minőségben a belügyminisztérium VI—b. osztályába Budapestre. — *Tartósan vezényeltetett: Lomniczy Ferenc* őrnagy Miskolcra a szegedi V. kerülethez Szentescr, *Dr. Tegzes Ernő* főhadnagy Nyiregyháza szarnyparancsnokhelyettesi minőségben a székesfehérvári II. kerülethez Enyingre. — *Beosztott: vitéz Soós Gusztáv* alezredes előadótiszti minőségben a belügyminisztérium VI—b. osztályába Budapestre, *Nagyalásonyi Barcza Jenő* százados Szombathelyt oktatótiszti minőségben az őrsparancsnokképző iskolához Szombathelyre. — Szabályrendeletek: Köpenyek hosszának megállapítása. — Családi pótlék engedélyezése az 1912:XXXV. t.e. 8. §-a alapján. — Külföldiek Ellenőrző Országos Központi Hatóság kirendeltségei számának és működési területének újabb megállapítása. — Fegyvergyári pisztolyok és töltények kedvezményes áron való felajánlása a tisztikar részére. — A lovak és öszvérek őszli állatorvosi vizsgálata tárgyában kiadott 37.222/1937. sz. F. M. rendelet módosítása.

Meghívó. Bajtársi szeretettel és tisztelettel meghívjuk a dícsó multú Székely Hadosztály tisztjeit és legénységét, székely és erdélyi testvéreinket, valamint barátainkat családtagjaikkal együtt a Székely Hadosztály folyó év május hó 8-án tartandó emléknappára. Az emléknapp rendje: 9 órakor ünnepélyes istentisztelet: római kath. bajtársaink részére

BÚTOR- ÉS TEXTILKERESKEDELMI RT.

BUDAPEST, VI. KER., LISZT FERENC-TÉR 5. SZ.

EGY HELYEN — EGY SZÁMLÁN

teljes lakberendezések, egyes bútorok, kárpitozott bútorok, szőnyegek, kelengyék, 6-tól 24 hónapig terjedő részletfizetés.

ÁRJEGYZÉKET DÍJTALANUL KÜLDÜNK.

VÉRTES ÉS TÁRSA BARTA

C S E N D Ő R S É G I S Z A K Ü Z L E T

BUDAPEST, VII., KIRÁLY-UTCA 93. SZ.

TELEFON: 1-436-51.

Kedvező fizetési feltételek! Minőségben elsőrangú. Mintacsomagot bórmentve vételkötelezettség nélkül küldünk.

44 éve a világot uraló eredeti angol The Champion kerékpárokat havi P. 20.— és saját készítésű kitűnő Royal Star kerékpárokat 180.—P-érthavi 14.—P. részletre, **kerékpáralkatrészeket** NAGYBANI GYÁRI ÁRBAN.

LÁNG JAKAB ÉS FIA

kerékpárnyereskedés, Budapest,

VIII., József-körút 41. Képes árjegyzék ingyen. Alapítva 1869.

a Regnum Marianum templomban (Aréna-út). A szent misét dr. Folba János táb. főesperes úr mondja. *Protestáns bajtársaink részére* a Vilma királynő-út 5. sz. alatti ev. ref. iskola dísztermében. Az istentiszteletet tartja vitéz Paál Dénes táb. esperes úr. 10 órakor gyülekezés a Vilma királynő-út 5. szám alatti ev. ref. iskola dísztermében. 10 óra 15 perckor a Székely Hadosztály bajtársi gyűlése. Tárgysorozat. Ima: Elmondja: dr. Hosszú Zoltán úr, a Nemzeti Színház művésze. Elnöki megnyitó. A Székely Hadosztály dícsó multjáról előadást tart vitéz Papp Dezső ezredes úr. A Székely Hadosztály Egyesület közgyűlése. 12 órakor: Felvonulás a Hősök emlék kövéhez. „Szózat“, előadja a m. kir. államrendőrség zenekara. A volt hadosztályparancsnok megkoszorúzza a hősi emléket. Hymnus. Játssza a m. kir. államrendőrség zenekara. 12 óra 30 perckor bajtársi ebéd a Kéményseprő vendéglő külön fenntartott helyiségében. Teríték ára P 1.60. Pohárköszöntőt mond a Kormányzó Úr Öfömlétségére a legidősebb bajtárs, a Székely Hadosztály volt parancsnokára pedig dr. Primor Szaosvay József ügyvéd, író úr. *Bajtársak! Erdélyi Testvéreink!* 20 éve, hogy Erdély magasra emelt lobogója alá gyülekezünk, hogy megváltunk, megszabadítsuk Hazánkat a fenyegető veszélytől és szegénytől. Bomlott agyú emberek, o sok vért látott földön hatalomra került vörös áruló! Hazánknak hisztították meg győzelmünket. Jöjjetek! Emlékezzünk e napra a régi dícsőségről és a közelgő feltámadásról. Mindnyájukat várunk. — *A Székely Hadosztály Egyesület.*

Nyolcadik évi rendes közgyűlését a Székely Hadosztály emléknappja keretében 1938. évi május hó 8-án, vasárnap délelőtt 10 óra 15 perckor tartja meg, m. lyre tagtársainkat meghívjuk. A közgyűlés tárgysorozata: 1. Beszámoló az Egyesület működéséről. Előadja az ü. v. főtitkár. 2. Pénztáros jelentése az egyesület anyagi helyzetéről és a költségvetési előirányzat 1938. évről. 3. A számvizsgáló bizottság jelentése 1937. évről. 4. Felmentvények megadása. 5. Tisztikar, választmány és számvizsgáló bizottság lemondása. 6. Korelnök és jelölő bizottság kiküldése. 7. Tisztikar, választmány és számvizsgáló bizottság megválasztása és a választás eredményének kihirdetése. 8. Indítványok. Amennyiben a közgyűlés határozatképtelen lenne, ezen esetben a közgyűlés értekezletre alakul át, közgyűlésünket pedig a megjelent tagok számára való tekintet nélkül, május hó 13-án, péntek este 6 órakor egyesületi helyiségünkben (VIII., Rákóczi-út 13. II. 10.) fogjuk megtartani.

Örömmel tudatjuk, hogy a Székely Hadosztály díszokmánya elkészült. A színes nyomásban 44×33 cm nagyságban készült díszokmány, az integráns Magyarország vármegyéitől és a Székely Hadosztály éimerétől övezett, díszes keretben, fenkölt szavakkal emlékezik meg a Székely Hadosztály harcosáról, akinek nevére az okmány kiállított. A díszokmány ára: legénységnek 1 pengő, tisztieknek 2 pengő, nem tagoknak, legénységnek 3 pengő, tisztieknek 5 pengő. Felülfizetéseket köszönettel fogadjuk. A díszokmány szállítási költsége a megrendelőt terheli. A megrendelésnél kérjük a szállítási helyet, évet és a Székely Hadosztályban viselt rendfokozatot és beosztást közölni. A díszokmány tisztja jövedelmét a Székely Hadosztály hadimúzeumban felállítandó emlék

A két

elválaszthatatlan!

táblára, valamint inséget szenvedő bajtársaink segítésére fordítjuk.

Elnökség.

Nemesek könyve. A m. kir. belügyminisztérium 25.053/1938. II. a. számú ajánlásával a közeljövőben megjelenik dr. Gerő József m. kir. országos levéltári tisztviselőnek „A m. kir. belügyminisztérium által 1867-től 1937-ig igazolt nemesek“ e. munkája. E munka a m. kir. Országos Levéltár által hivatalosan felülvizsgált és a m. kir. belügyminisztérium által megállapított hiteles adatok alapján készült s az igazolt belföldi és külföldi nemesek és főnemesek névsorát, személyi adatait és igazolásuk ügyszámát tartalmazza; ezért megbízható és fontos forrásul szolgál a nemességüket jövőben igazolhatni óhajtó folyamodóknak is. Dr. Gerő József munkája kb. 10.000 igazolt nemes és főnemes nevét foglalja magában s így — mint hasznos segédkönyv — a hatóságoknak, az érdekelt személyeknek és családoknak, valamint a szaktudományok egyaránt szolgálatára van. (Az 1930., illetve 1933. évi Anyakönyvi Utasítás 57. §-ának rendelkezése szerint az állami anyakönyvbe csak olyan nemességet, főnemesi rangot, előnevet szabad feljegyezni, amit belügyminiszteri bizonyítvánnyal igazoltak.) A könyv ára 1938. évi július hó 1-éig előfizetve, 12 P. megjelenése után 20 P. Megrendelhető a szerzőnél a következő címen: *Dr. Gerő József, Budapest, m. kir. Országos Levéltár, I., Bécsikapu-tér 4. szám.*

Ki tud róla? *Novák József* budafoki (Kelenvölgy, Bibor-utca 5. szám alatti) lakos keresi *Frész József* vagy *János* nevű volt haretéri bajtársát, akivel 1915-ben az orosz haretéren együtt volt s együtt is kerültek fogságba. 1919. év őszén Alsóhencse (Nagydorog mellett) községben látta ismét, akkor már mint csendőrt. Ha valaki tud róla, közölje a címét.

Jenőfi István őrmestert, aki 1917—1918-ban a szerb megszállás alatt levő Pecka városkában volt őrsparancsnok, keresi *Szabó Imre* kőművesegéd Battonyáról. Kéri mindazokat, akik Jenőfi őrmester hollétéről tudomással bírnak, közöljék vele a címét.

Eladó Keszthelyen, a gróf Tisza István-utca 12/b. alatt levő 152 négyszögöles telken épült kétszobás, konyhás, minden mellékhelyiségekkel ellátott, tehermentes családi ház, jó ivóvizet tartalmazó kúttal, 100 négyszögöles kerttel, 23 darab termő gyümölcsfával. A ház 1931-ben épült és 15 évig adómentes. A vasútállomáshoz és a Balatonhoz igen közel fekszik. Nyugdíjas vagy tényleges bajtársaknak 8000 pengőért eladó. Érdeklődők bővebb felvilágosítást kaphatnak *Kovács Elek* ny. csendőr törzsőrmesternél Keszthelyen.

Gaal Vilmos szappanosmester — Törökszentmiklós —, aki a táb. csendőrségnél beosztott népfelkelő tizedes volt, kéri, hogy azok, akikkel az olasz haretéren (San Vito, Caraggia, Tagliamento) együtt teljesített szolgálatot 1918 VI—X. hó-

napban, közöljék vele címüket. Károly csapatkeresztre való igényjogosultságát akarná igazoltatni. Címe: *Törökszentmiklós.*

Eladó gyümölcsös. Erdén, a vasúti megállók közelében levő domb déli fekvésű, védett lejtőjén, 568 □-öles fiatal telepítésű fajgyümölcsös, kúttal, házhellyel és pompás kilátással a Dunára, hosszabb lejáratú, olesó részletfizetéssel, családi okok miatt átadó. Cím: *Molnár Henrik, Budapest, I., Enyed-utca 10, II. 22.*

SZEMÉLYI HIREK.

Új szakaszparancsnok: *Szénási András* pécsi IV. kerület-beli alhadnagy.

Új őrsparancsnokok: a budapesti I. kerületben: *Varga Lajos, Horváth István III.* tiszthelyettes, *Patkós Imre* és *Süveg József* törzsőrmester v.; a szombathelyi III. kerületben: *Várnagy Vendel, Varga Ferenc I., Mikos Imre* és *Gyurka József* törzsőrmester v.; a pécsi IV. kerületben: *Vágó József* törzsőrmester v.

Házasságot kötöttek: a budapesti I. kerületben: *Ujvári Mihály* törzsőrmester v. *Iker Erzsébet*tel *Vácon, Róza József* törzsőrmester *Könyves Margittal* Hódmezővásárhelyen; a székesfehérvári II. kerületben: *Pálfi József* törzsőrmester *Szilágyi Bona-Katalinnal* Győrött, *Szabó Ferenc* őrmester *Miklós Vil-mával* Mezőörsön; a szombathelyi III. kerület állományában: *Sóstai István* törzsőrmester v. *Nagy Erzsébet*tel *Nemesapátin, Tóth Imre III.* őrmester *özvegy Horváth Györgyné* született *Fodor Erzsébet*tel *Görgetegen;* a szegedi V. kerületben: *Nemes Bálnit* törzsőrmester v. *Cs. Kovács Mária*val *Szeghalmon, Bánhídi György* törzsőrmester v. *Imolya Juliannával* Hódmezővásárhelyen, *Nagy Péter* törzsőrmester *Kiss Jolánnal* *Deszken.* *Szalai Ferenc* őrmester *Soltész Gizellával* *Mező-turon;* a debreceni VI. kerületben: *Kása György* tiszthelyet-tes *Harsányi Mária*val *Dombrádon;* a miskolci VII. kerületben: *Baráth Sándor* törzsőrmester v. *Szakácsi Mária*val *Sze-rencsen* és *Simon Benedek* őrmester *Nagy Erzsébet*tel *Diós-győrben.*

Családi hírek. *Született: Domonkos László* székesfehérvári II. kerületbeli főhadnagynak *László István-Arpád* nevű fia. A budapesti I. kerületben: *Bakó Lajos* tiszthelyettesnek *Ibolya* nevű leánya, *Kiss Sándor I.* törzsőrmester v.-nak *Ibolya-Jo-lán-Róza* nevű leánya, *Nagy R. Imre* törzsőrmesternek *Kata-lin* nevű leánya; a székesfehérvári II. kerületben: *Papp Jó-zsef* tiszthelyettesnek *Erika-Zsuzsanna* nevű leánya, *Bérczes Lajos* tiszthelyettesnek *Katalin* nevű leánya, *Major Gábor* tiszthelyettesnek *Gábor* nevű fia, *Erdélyi Bálint* törzsőr-mester v.-nak *Bálint* nevű fia, *Harmati István* törzsőrmester v.-nak *Miklós* nevű fia, *Hermann Károly* törzsőrmesternek

MEGJELENT 1938. ÉVI FŐÁRJEGYZÉKÜNK
KÉRJE INGYEN ÉS BÉRMENTVE
MEGNYÍLT ÚJ FIÓKÜZLETÜNK BAROSS-TÉR 16.
A KELETI PÁLYAUDVAR INDULÁSI OLDALÁNÁL
MAUTHNER ÖDÖN MAGTERMELŐ ÉS MAGKERESKEDELMI R.-T.
BUDAPEST, VII., ROTTENBILLER-UTCA 33. SZ.

Kerékpári a kitünően bevált, legnagyobb strapát is kibíró „Turán“ gépünket gyári garanciával 12 havi részletre szállítjuk a csendőrség tagjainak.
PANNONIA, VI., HAJÓS-UTCA 15

A legnagyobb csendőrségi szolgálati könyv-, nyomtatvány-, írószer- és felszerelési cikkek raktára

PALLADIS RT.

BUDAPEST, V., GÉZA-UTCA 2.

A csendőrséget érdeklő új cikkek forgalombahozatalát külön körlevelekkel hirdetjük.

Károly nevű fia, **Polgár József** törzsrőmesternek **József-Károly** nevű fia, **Szeccsödi István** törzsrőmesternek **Katalin-Julianna** nevű leánya, **Zsengellér József** őrmesternek **Mária-Valéria** nevű leánya; a szombathelyi II. kerületben: **Németh József** XI. törzsrőmesternek **Katalin-Veronika** nevű leánya, **Póth Géza** törzsrőmesternek **Mária-Rozália** nevű leánya, **Pül József** törzsrőmesternek **Piroska-Margit** nevű leánya, **Horváth József** XI. törzsrőmesternek **Ercin-József** nevű fia, **Péter Jenő** tiszthelyettesnek **Jenő-Lajos** nevű fia, **Csaba Imre** tiszthelyettesnek **Irma** nevű leánya, **Csikvár Imre** törzsrőmester v.-nak **Erzsébet** nevű leánya, **Németh József** X. törzsrőmesternek **István** nevű fia, **Cseh János** őrmesternek **Mária-Erzsébet** nevű leánya; a pécsi IV. kerületben: **Szalai Sándor** IV. tiszthelyettesnek **Sarolla** nevű leánya, **Csertő József** törzsrőmesternek **Izabella-Ibolya-Terézia** nevű leánya, **Kertész József** II. törzsrőmester v.-nak **Mária-Valéria** nevű leánya, **Kalmár János** törzsrőmesternek **László-Tibor** nevű fia, **Szikszó Károly** törzsrőmesternek **Károly** nevű fia, **Bajnok Pál** törzsrőmesternek **Tibor-Sándor** nevű fia; a szegedi V. kerületben: **Füzesi Márton** tiszthelyettesnek **Klára-Teréz** nevű leánya, **Szalóki István** törzsrőmester v.-nak **Margit-Magdolna** nevű leánya, **Mucsi István** törzsrőmesternek **Jolán-Gizella** nevű leánya, **Karasz László** törzsrőmesternek **László** nevű fia, **Márvány József** törzsrőmesternek **Erzsébet-Sarolla** nevű leánya, **Takács Imre** őrmesternek **Eva-Berta** nevű leánya; a debreceni VI. kerületben: **Varga Demeter** törzsrőmester v.-nak **Róza** nevű leánya, **Takács István** törzsrőmesternek **Mária** nevű leánya; a miskolci VII. kerületben: **Mocsár József** törzsrőmester v.-nak **József** nevű fia, **Barta Mihály** törzsrőmester v.-nak **Gizella-Gabriella** nevű leánya, **Szikla József** törzsrőmester v.-nak **Rozália-Mária** nevű leánya, **Lénárt Mátyás** I. törzsrőmester v.-nak **József** nevű fia, **Szekeres István** törzsrőmesternek **Béla-István** nevű fia, **Széplaki Mihály** törzsrőmesternek **István-Imre** nevű fia és **Lakatos Mihály** őrmesternek **Mária-Julianna** nevű leánya. — **Meghalt: Szalagyi András** pesti I. kerületbeli tiszthelyettes felesége, született **Pákozdi Gizella** Magyaránádon, **Pongó Sándor** pesti I. kerületbeli tiszthelyettes felesége, született **Asztalos Mária** Budapesten, **Mocsár József** miskolci VII. kerületbeli törzsrőmester v.-nak **József** nevű fia **Mezőkövesden** és **Halász János** I. törzsrőmester v.-nak **Miklós-László** és **János-István** nevű ikergyermeke **Ricsén**.

Örökbe fogadás. **Jenei Péter** debreceni VI. kerületbeli alhadnagy örökbe fogadta **Hajdu Károly** és **Takács Erzsébet** bacsatelepi lakosok **Mária** nevű törvényes leányát. A gyermek neve ezentúl „**Jenei**”.

Halálozás. **Viléz Bőjte Péter** alhadnagy, marcali szakaszparancsnok április 17-én 9 órakor marcali lakásán hosszú betegeskedés után meghalt.

Újrendszerű bútorhitel!

Lakását berendezheti bútorral, szőnyeggel minden csendő **ELŐLEG NÉLKÜL** **harminc egyenlő havi részletre,** vagyis minden P 100. — után 3.33 pengő havi részletre. Egy éven belüli törlesztésnél a kamatokat visszatérítjük.

KARDOS TESTVÉREK

Budapest, VII., Wesselényi-u. 18. Kazinczy-u. mellett.

MEGBÍZHATÓ! KÉNYELMES! ELŐNYÖS!

„TAKARÉKOSSÁG”

R.-T. DEBRECEN

BEVÁSÁRLÁSI RENDSZERE

110 üzletben nyújt vásárlási lehetőséget. 1 helyen jelentős fizetési kötelezettséget, a havonta megújuló taványvásárlási joggal!

FELVILÁGOSÍTÁST, VÁSÁRLÁSI UTALVÁNYOKAT KÉSZSÉGGEL NYUJT A KÖZPONTI IRODA DEBRECEN, DEÁK FERENC-U. 6.

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk, de tizenöt gép- vagy kézírásos hasábnál hosszabbat csak előzetes megegyezés után. A közlemények fogalmazási átészololásának és ha szükséges, tartalmi módosításának, valamint a törlés és kiegészítés jogát fenntartjuk magunknak. Aki azt akarja, hogy közleményét változtatás nélkül közöljük, írja rá a kézirat oldalára piros irónnal „Szó szerinti közlését kérem! A kéziratot kérjük a papírnak csak egyik oldalára, félhasábosan, írógéppel, kettes sortávolsággal”.

Nehéz szolgálata után
kellemes meleg fürdő
testét, lelkét felüldíti!

Nincs házában vízvezeték? A megoldás:

lampart fürdőgarnitúra
(kád és kályha)

Vízvezeték nélkül! — Szerelés nélkül!
Bárhol felállítható, azonnal használható.

Részletre is
árusítjuk

Ha egy levelezőlapra nevét és állomáshelyét e hirdetésre való hivatkozással közli, díjtalanul megküldi Önnek fürdőgarnitúra prospektusát a

lampart

GYÁRTMÁNYOK ELADÁSA Kft.
BUDAPEST, VII. ERZSÉBET-KRT 19

ságra, kézírással pedig jól, olvashatóan és nem túlsűrű sorokban írni. Olvashatatlan kézírattal nem foglalkozunk. A kéziratokban semmiféle rövidítést nem szabad használni. Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megcímzett és válasz-bélyeggel ellátott borítékot mellékel. Kéziratok sorsáról szerkesztői üzenetben adunk választ. Fényképfelvételek beküldése alkalmával csatolni kell a felvétel készítőjének írásbeli nyilatkozatát, hogy a felvételek a szokásos tiszteletdíj ellenében való közléséhez hozzájárul. A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük, de tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad másutt közölni, sem pedig utánnyomatni. A nyomdai korrektúrát mi végezzük, korrektúralevonatot csak kivételes esetben adunk. Szerzőink különnyomataikat közvetlenül a Stádium-nyomda igazgatóságától (Budapest, V., Honvéd-utca 10.) szíveskedjenek megrendelni, mely azt velünk kötött szerződésének árszába szerint köteles elkészíteni. Minden hozzánk intézett levélre válaszolunk, de csak szerkesztői üzenetekben; magánleveleket akkor sem írunk, ha a beküldő válaszbélyegget mellékel. Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal alá kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Névtelen levélre nem válaszolunk. Hozzáink intézett levelet szolgálati útra nem terelünk, azok tartalma vagy beküldők kiléte felől sem kincnek sem adunk felvilágosítást. Jeligéül legcélszerűbb kisebb helység nevével vagy ötjegyű számot választani. Annak, aki jeligét nem jelöl meg, nevének kezdőbetűi és állomáshelye alatt válaszolunk. Közérdekű kérdésekre nem szerkesztői üzenetben, hanem a „Csendőrségi lexikon“-rovatban válaszolunk. Előfizetést csak a csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjaitól fogadunk el, másról nem. A csendőrség tényleges és nyugállományú legénységi egyénei az előfizetési díj felét fizetik. Legkisebb előfizetési idő: félév. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert felszólítást nem küldünk. A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.342. számú postatakarékpénztári csekk-számlájára befizetni. Címünk: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I., Bősörmenyi-út 21. szám.“

Nyiregyházi gy. tanalosztály. Az előző számunk anyaga lett volna a közlemény. Köszönjük a figyelmet, de most már nem időszerű.

Őpk., Duszok. 1. Kerékpárt utánportyázásnál lehet használni. 2. Amikor az őrsjárat útvonalhosszát és a portyázásra szükséges időt megállapították, már akkor figyelemmel kellett lenni a Szut. 245. pontjában mondottakra. Ezután állapították meg az Őn őrsének I. őrsjáratát. Nem lehet a megállapított 38:5 km-ből az öttizedet elvenni. Az, hogy a megállapított 23 óra 30 perces szolgálatot 1 órai lessel meghosszabbítják, jogos, ha a les indokolt, de maga a kikerekítés nem lehet indok.

Kaposvár. Forduljon a helyi gazdasági hivatalhoz felvilágosításért, ott teljes tájékoztatást adnak a Cserba ügyekben. Az alispáni hivatal nem kérhet 4 pengőt, legfeljebb az otlevő tisztiorvos. A nagyothallás javítására való készüléket Budapesten, „Siemens Phonophor“, VI. ker., Nagymező-utca 4. szám alatt beszerezheti.

Tavaszi. Az 1937/16. Cs. K.-ban megjelent 166.385/VI. c. 1937. számú rendelet a fehér vászonnadrág magánúton való beszerzését tiltotta, de ugyanezen Cs. K.-ban egy másik rendelet — éppen ezért — ezt a ruhadarabot tömegbeli cikkek rendszeresítette. Viselni tehát csak olyan fehér nadrágot lehet, amelyet a csendőr tömege terhére szereztek be.

ELŐLEGNÉLKÜLI RÉSZLETFIZETÉSRE

SEZLONOK TAKARÓVAL P 65-től
EBEDLŐSZÖNYEGEK P 28-tól

Fotélagynak, paplanok, vasbútorok, futászőnyegek, fehérneművázasnak, ruhanöveket. „Baross” Szőnyeg- és Kárpitosulat Budapest, VIII., Baross-utca 74. sz.
A m. kir. csendőrség tagjainak árengedmény!

Magas. Mellőzése miatt új toborzási évfolyamba került. A rangfenntartás nélküli mellőzéssel elszenvedett ranghátrányt a szolgálati évek multával nem lehet meg nem történné tekinteni. Így rendelkezik a belügyminiszter úr 52.375/eln. VI. c) 1937. számú rendeletével. Utasítás szerint megteheti, hogy rangja helyesbítését kéri, feltéve, ha nem értesítették még arról, hogy mi alapon maradt le előléptetésnél. Ezt a kerületi parancsnokságtól kell kérnie, természetesen szolgálati úton. Ami önnel történt, az a saját hibájának és az időközben megváltozott szabályoknak a találkozása miatt történt s nem ön ebben az egyedüli. Ne abból induljon ki, hogy az elkövetett hibát kicsinek méri a következményekhez, hanem ebből: hibáztam s ez már a sors dolga, hogy az így eldobott kő kinél, mikor áll meg. Ebben lehet egyik szerencsés, mint ahogy egyetlen gyufaszál miatt egész falu leég itt, másutt pedig az égő kazlat is elbírják még fojtani. Segítségét pedig csak szabályos úton és csak az előjárótól kérjen, mert ez a mód minden eredményt meghoz, amit a szabályok lehetővé tesznek. Minden más út és mód veszélyes és csak tetézheti a bajt, márpedig ha egészsége van, ha a mostani szolgálataival meg vannak elégedve, ha nincs valami nyomasztó családi vagy más gondja, hát szabad akkor ilyen sötétben látni a sorsát? Vigyázzon, mert a legtöbb szerencsétlenségnek éppen azok az indulatok az okozói, melyeket leveleiben is látunk. Mi értjük a keserűségét, de azt már nem értjük, hogy ezt nem türelemmel, hanem még nagyobb bajokkal akarja gyógyítani.

Soltvadkert. Sajnáljuk, nem segíthetünk, mert nem írta meg, mit kért a miniszter úrtól s hogy tulajdonképpen mire kér fölteni felvilágosítást. Családi viszonyait leírta, de hogy mi a fájdalma, ebből még nem tudjuk. Ismétlje meg kérését, utánajárunk.

Harangozó őrm. Miután a padlás mai állapotában használhatatlan s ez Önnek kárt jelent, szomszédja köteles elűrti, hogy az állványokat — ha feltétlen szükségesek — telken felállíthassa. Az esetleg okozott kár megtérítésére azonban igénye van a szomszédnak. Mindehhez az ügyvezett szomszédjog ad Önnek alapot, ha egyébként ez szerződésileg nem volna biztosítva. Célszerű, ha előbb a községi előjáróságot veszi igénybe, annak az útján kell felszólítani a tulajdonost. A kártokozó ágak miatt a község előjáróságánál tegyen panaszt, annak kötelessége a további károk meggátlása végett intézkedni a fák tulajdonosával szemben.

Nyugdíjas. A belügyminiszter úrnak (VI. b) oszt.) kell bejelenteni, csatolva a házassági anyakönyvi kivonatot és kérni a családi pótlék folyósítását.

Éremigénylés. A bolgár háborús emlékérem viselésére vonatkozó 1314/eln. 8. 1938. H. M. rendelet I. fej. 1. pontja szerint igényjogosultak az alapszalagos emlékéremre, akik a háborúban tényleges katonai szolgálatot teljesítettek. Az igényjogosultságot igazolni lehet elsősorban a magyar háborús emlékérem igazolványával. Önnel ez megvan, jöllehet tényleges katonai szolgálatot a háborúban nem teljesített. Ilyenek többen vannak mászol is, nemcsak nálunk. Nyilvánvalóan hiányzik az összhang, ezért illetékes helyen már dolgoznak ennek helyrehozatalán. Várjon nyugodtan, igényelni ráér.

Törökszentmiklósi őrsbeli bajtársainkat kérjük, közöljék alkalomadtán az otllakó Gaál Vilmos szappanos-mesterrel, hogy a máramarosszigeti őrsön léte alatt volt szárnyparancs-

Országos Ruházati Intézet Rt.

Budapest, V., Eötvös-tér 1 Telefon: 1-848-32, 1-404-10.

Mint a honvéd jóléti alaphoz tartozó vállalat, szállít 12 havi gh. levonás mellett: egyenruhát, polgári ruhát, fehérneműt és minden felszerelést. ● Vidéki megbízottak!

TÁMOGASD

HANGYA

SZÖVETKEZETET, MERT EZZEL

magad és családod

JÖLÉTÉT MOZDÍTODELŐ

noka, B. A. ny. ezredes, Budapesten, I., Atilla-utca 101. szám alatt lakik. Mai számunk hírei között további kérésének is eleget tettünk.

Bakony. „Eremigénylés“ jeligére adott üzenetünk önnek is szól.

Kastély. A csendőr tulajdonát képező kerékpárokat be kell jelenteni akkor is, ha azt szolgálatban használja. A rendelet szerint ugyanis csak azok a kerékpárok mentesek a bejelentési kötelezettség alól, amelyeket a fegyveres erő, a közbiztonsági szervek tartanak üzemben. Az üzembentartás fogalmát nem kell külön megmagyaráznunk. Nyilvánvaló, hogy a magánkerékpárok ide nem tartoznak. Az előbb említett kerékpárokat azért nem kell bejelenteni, mert azokat központilag nyilvántartják s ha szükséges az illetékes miniszternek ezek számáról tájékozódás, a nyilvántartó szervtől azt könnyen megkaphatja.

888. Lexikonban felelünk.

Hazáért. 1. A gyűjtőszámos ügyekhez tartozó minden ügydarab, tehát a legelső is, alszámozást kap. A ker. pság pl. a záróra meghosszabbításokat gyűjtőszám alá iktattatja. Az iktatókönyvben tehát pl. a 8-as iktatószámot ez az ügy kapja. Január 2-án Papp István kocsáros záróra-meghosszabbítást kap s erről az örsöt értesítik. Ezt az értesítést a 8-as iktatószám 1. alszáma alá fogjuk venni. 2. A kerékpár elhagyásáról 1933/47. lexikonunkban adtunk felvilágosítást. 3. és 4. kérdésére lexikonban felelünk.

Hővirág. 1. A bajbajutott biztosító társaság ügyeit a kormány ellenőrzése alatt álló Pénzügyi Központ vette át és vezeti. Ez a legkomolyabb és legmegnyugtatóbb jele annak, hogy nem ismétlődik meg — emberi számítás szerint — a baj, amely végzetes lehetett volna az ügyfelekre is, ha nem veszi át az ügyeket a Pénzügyi Központ. Természetes, hogy az igen nagy pénzügyi áldozatot kívánó rendezés az ügyfelekre is terheteket ró, az ő érdekeikről volt és van szó, ezért van az, hogy Önnek is a biztosítási összegét leszállították, valamint a havi díjak összegét felemelték. Még nagyon jól jártak az ügyfelek ezzel a „szanálás“-sal, mert egyébként, ha magárahagyja a kormány a biztosító társaságot, minden odateszhetett volna. Fizessze tovább a díjakat, ezt ajánljuk. 2. Nem szívesen foglalkozunk ezzel a kérdéssel, mert manapság ezeket a megszólításokat az emberek minden megfogható rendszer és rétegződés nélkül, össze-vissza használják. Ha tudnák az asszonyok, hogy a régi „tekintetes asszony“ megszólításnak milyen értéke volt, akkor nem futnának a „nagyságos“ után, amit ma már jóformán mindenki megkövetel. Nem érezzük magunkat illetékeseknek arra, hogy ebbe a darázs-fészekbe belenyúljunk. A józanoknak, szeré-

nyeknek nem kell tanács, másnak pedig kár a szóért. 3. Szabályozott kérdés, hogy a csendőr rendfokozatú egyének mennyi rendes szabadságot kaphatnak. Hogy ezt a csendőr tanulásra használja-e vagy másra, azt nem kérdezik. Külön iskolai tanulmányokra (polgári iskolai vizsgákra előkészület) nem kaphat szabadságot. 4. Úgy tudjuk, lesz.

B. gy. őrm. Az emlékiratot említjük legelőször, erről tudni fogja, hogy Önnek üzenünk, mert jeligét nem írt. Ügyéhez annyit mondunk: folyamatban van, előjárói intézik, nekünk nem rendeltetésünk és jogunk sines rá, hogy állást foglaljunk. Ha nem így állana az ügye, akkor se szólnánk az érdemi részéhez, mert csak Öntől hallottuk az esetet, másról nem. Ön úgy írta meg nekünk, ahogy Ön látja. Ez nem azt jelenti, hogy Ön nem írt igazat, hanem azt, hogy Ön azt az igazat írta, amelyiket Ön magában kialakított. Miután azonban ítéletre nem Ön hivatott, ezt egyoldalú megállapításnak kell elfogadnunk. Ismétljük: már ezért sem szólunk hozzá az ügyhöz.

K. I. őrm., Bihartorda. Örülünk, hogy tetszik a kép. Megérdemelte.

B. L. író, Óesöd. Szó sem lehet tévedésről. Az első gyökere még 1935 augusztus 1-ig visszanyulik.

Pető Elek ny. alhdgy., Kecskemét. Többek között ezeket olvassuk levelében: „Úgy érzem, meg kell köszönnöm a sok jót, nemeseit, támogatást, amit negyedfél évtized során előjáróimtól kaptam a csendőrségnél. Enélkül néhányszor alulmaradtam volna a megpróbáltatásokban. És köszönöm többi bajtársamnak is annyi közös küzdelmét, segítségét, megértését. Életem végéig hálával és szeretettel gondolok mindannyiunkra! — Ezt az úton adjuk tovább azoknak, akiket ezek a meleg búcsúszavak illetnek. Önnek pedig megérdemelt pihenést, jóegészséget kívánunk!

Regézi vár. A visszavárolagos felhívás csupán alakilag kifogásolható, azért csak teljesítés után kell a szárnyparancsnoksághoz elbírálás végett felterjeszteni. A távbeszélőn adott felhívást szóbelinek kell tekinteni; utólag írásban való kiadását kérni lehet ugyan, de erre csak fontos felhívás esetében van szükség. Az 1. és 4. kérdésére iekszikönválaszt kap.

A csendőr-levelezőlapok szépek, művésziek. Magunkat becsüljük meg, a magunk népszerűségét és tekintélyét emeljük, ha izléstelen cifraságok helyett a magunk levelezőlapjain üdvözljük rokonainkat és ismerőseinket.

Lévay Mihály:

A katolikus hittérítés története.

2 kötet, 1100 lap, 550 kép. Franklin Társulat kiadása.

A magyar katolikus irodalomnak valóságilag korszakalkotó eseménye az a hatalmas kétkötetes mű, amely a katolikus hittérítés történetének mindvégig lenyűgöző, szenvedésekben és diadalokban gazdag eseményeit ismerteti meg a magyar közönséggel. (Az apostoloktól kezdve, a középkori szerzeteseken át, egészen az újkori hittérítőig felvonul e két kötetben Krisztusnak az a hadserege, amely már ide s tova 2000 év óta küzd az evangélium diadaláért.) A mű egyes részei valóságilag a nagy hőskölteményekre emlékeztetnek: Szent István térítése, a középkori szerzetesek kínai missziós útjai, az indiánok térítése a felfedezések korában, Xavéri Szent Ferenc indiai és japáni önfeláldozó munkája, a jezsuita hittérítők hatalmas missziós sikerei Kínában. Végül a modern hittérítés napról-napra szakadatlanul ismétli 2000 év apostolainak önfeláldozó munkáját és gyakorolja s gyakran vérrel pecsételi meg apostoli hivatását.

Ebben a szent évben, amidőn Magyarország nagy térítőjének, Szent István királynak adott emlékeztétét ünnepli a magyarság, a nemzetközli eucharisztikus kongresszus sugárzásában, minden jó magyar katolikusnak legszebb ajándéka és emléke legyen ez a páratlanul gazdag mű a kegyelmek esztendéjéből.

ELŐLEG NÉLKÜL KEDVEZŐ RÉSZLETFIZETÉSRE

BÚTOR, SZELON, MATRAC, SZÖNYEG, PAPLAN, PÜGÖNY, ÁGYNEMŰ ÉS FEHÉRNEMŰ ANYAGOK, KÉSZ RUHÁK, KABÁTOK, SZÓVETEK NAGYVÁLASZTÉKBAN.

SZONDY-BOLT BUDAPEST, VI., SZONDY-U. 25. SZÁM.

A „Steyr-Waffenrad“ Puch „Everest“ világhíró KERÉKPÁROK csendőrségi használatra kiválóan alkalmasak 10.-, 15.-, 20.- pengős havi részletre. A védjegyzett „Everest“ tura kerékpár már P. 135.-től részletre megrendelhető.

Szigeti Károly
Budapest, V., Visegrádi-utca 12.
Kérjen díjtalan árjegyzéket!

A m. kir. csendőrség tagjainak szíves figyelmébe! MEGNYÍLT! TAVASZ LÁSZLÓ

sapkakiföltelegességek, egyenruházati és felszerelési cikkek szaküzlete

BUDAPEST, VIII., FESTETICS-UTCA 13. (A Keleti pályaudvar mellett, a Mosonyi-utcai rendőrlőparancsnoksággal szemben.) Telefon: 136-679.

KEDVEZŐ FIZETÉSI FELTÉTELEK!
DÍJTALAN ÁRJEGYZÉK!

Zúg az erdő.

(Regény.)

(19)

Írta: NYÁRY ANDOR.

- Megbízható ember!
- Egy liter pálinka a halmál is némábbá teszi.
- Intézkedj, hogy kellő időben itt legyen... A küldőnc elvitte már az idézést!
- Most ment el.
- Úgy, ne sokat kés! —
- Öt perc múlva itt leszek Szimeonnal!

XLVIII.

Mária maga elé nézett, szomorú volt, mint a halódó virág, szótlánul gubbaszkodott, mint a párját veszített kis madár, a harmadnapos izgalom ráncokat rajzolt a homlokára és két csikót festett a szeme alá. Nem szólt, nem panaszkodott, a kérdésre nem felelt. Néha összeborzadt, felugrott... Megint leült és sirt. Takács Mihály a fejét csóválta, Takács Mihályné a konyhában könnyezett. A szobában fekete árnyékok röpködtek. Olyan volt a szoba, mint egy kriptá, amelyben élő halottak laknak. Nem volt jó benyitni az ajtón.

A mindenesgyerek az ajtón hallgatódzott s úgy hallotta, mintha a szobában suttogtak volna. Megborzadt. A szellemekre gondolt és visszakullogott az istállóba. Már harmadnapja múlt, hogy nem látta Máriát.

A küldőnc keményen megdöngette a kaput.
— Itt lakik Takács Mária?
— Itt.
Takács Mihály kinyitotta a kaput.
— Az apja vagyok a lánynak.
A küldőnc végignézett az öregem:
— Idehaza van a leánya?
— A szobában van... Mit akar veled?
— Majd megmondom neki.
A küldőnc bement a szobába, nagy hangon köszönt:
— Jó napot!
Mária fölkapta tekintetét s a katona láttára összeremegett.
A katona megszólalt:
— Idézést hoztam a parancsnokságtól.
Az idézést a leány elé tette.
— Délután három órára legyél a parancsnoki irodában.
A sapka széléhez értette az ujját, aztán kifelé ment.
— Minden jót!
Mária sokáig nem mert a cédulához nyulni, mereven nézett a távozó katona után s fülében lázasan lüktetett a katona egykedvű szava:
— Délután három órára...
Mintha önmagának beszélt volna, csendesen sóhajtott:
— Mit akarnak velem!...
Kezébe vette az idéző cédulát és olvasta:
Délután három órára!...
Összeremegett. A kapuajtó csattant. A katona eltávozott.
Takács Mihály a szobába lépett:
— Mit akart veled ez a katona?
Mária rátette tenyerét a cédulára, hogy az öreg ne láthassa, aztán egykedvűen vállat vont:
— Gáspár üzent, hogy ne búsuljak, nemsokára kiszabadul.
Takács Mihály szeme fölcsillant:
— Csakugyan!...
Kifelé ment a szobából s még jóformán be sem csukta maga után az ajtót, már felhangzott öröms kiáltása:
— Anya!... Hé!... Hallod-e, anya!...
És elmondta öreg párjának az örömhírt.
Mária szívébe belehasított a fájdalom, összegyűrte az idéző cédulát, beledugta a koblébe, hogy valamiképpen az

Kaposvár:

BÚTORT Steiner és Franknál

Kedvező fizetési feltételek! **KAPOSVÁR, FŐ-UTCA 12**
A legegyszerűbb és legdiszesebb, kivitel elsőrendű minőségben. Jutányos árak.

BÚTORT, rekamiert, fotelokat megbízható minőségben és kivitelben, a legkedvezőbb fizetési feltételek mellett
KÁRPELESZ LASZLÓ bútórak-tárában
KAPOSVÁR, GRÓF TISZA ISTVÁN-Ú. 1/a.

IRÓGÉP CONTINENTAL, ERIKA képviselete.
Javítás, karbantartás, kellekek. **Töltőtollak.**
SOÓS VENCEL
KAPOSVÁR, FŐ UTCA
A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező fiz. feltételek.

ÓRÁK, ÉKSZEREK, EVŐESZKÖZÖK, AJÁNDEKTÁRGYAK MEGBÍZHATÓ MINŐSÉGBEN. — KEDVEZŐ FIZETÉSI FELTÉTELEK MELLETT.
KÓTA JÓZSEF ÓRÁS ÉS ÉKSZERÉSZNÉL
KAPOSVÁR, DEÁK-TÉR 4. SZÁM
JAVÍTÓMŰHELY

Szombathely:

Órát, ékszert

a legkedvezőbb fizetési feltételek mellett ajánl

arany, ezüst ajándéktárgyakat, evőeszközöt, a legolcsóbb árban —

DUKESZ FERENC
órás és ékszerész, Szombathely

Belsőrendű bel. és külföldi

KERÉKPÁROK-at,

ALKATRÉSZEK-et és KELLEKEK-et

PONTOS

JAVÍTÓ

ÜZRM!

a legkedvezőbb fizetési feltételek mellett árusít
KIRMER GYULA szakképzett műszerész
Szombathely, Gr. Széchenyi-ú. 2. (Premontrei-rendház)

Elismerten megbízható minőségű és kivitelű

BÚTOR- és KÁRPITOSÁRUK,

rekamiert, fotelok, paplan és gyermekkoosj

Braun Zsigmond cég

Szombathely, Erzsébet királyné-ú. 17

LEGKEDVEZŐBB FIZETÉSI FELTÉTELEK.

IRÓGÉP

(WANDERER—CONTINENTAL) ALKATRÉSZ, KELLEK, TÖLTŐTOLL, IMÁKÖNYV STB.

DUKESZ PAPIRKERESKEDÉSBEN cégt. **ZALÁN FERENC**
SZOMBATHELY FŐTÉR

A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételekkel!

öregnek kezébe ne kerüljön, szegény szomorú szíve úgy gondolta, miért rontsa el kedvüket a valósággal. És mégis! Úgy szeretett volna odarohanni édesapjához, úgy vonzotta valami, hogy utána rohanjon, hogy a keblére boruljon és elírja magát és könnyek között vallja be bűnét:

— Hazudtam! Egy szó sem igaz abból, amit az előbb mondtam. Ez az igazság, ez a cédula, amelyet a katona hozott, amelyen az áll, hogy Takács Mária délután három órára jelenjék meg a parancsnok előtt.

A cédula égette keblét s az ereiben tomboló vér észbontó egyhangúsággal zuhogta, mintha esúfolódott volna:

— Három óra... Három óra... Gáspár... Gáspár...
Tehetetlenül vergődött. Nem tudta, mit csináljon. Nem bírta tovább... Felállt... Kifelé indult... Az volt a szándéka, hogy édesapjának elmond mindent. Mikor az ajtóhoz ért, az óra kettőt ütött.

Mária megállt s az órára nézett... A nagymutató a hatoson állt, a kismutató felezte a hármat... Fél három... Leakasztotta a szegről a nagykendőt, a vállára terítette, kinézet a konyhaajtón... Megkönnyebbült... Édesapja az udvar végében beszélgetett édesanyjával.

Kilépett a tornácra, betette maga után az ajtót s lassan, lábujjhegyen kiosont az utcára és megindult a község háza felé és sietett, néha visszanezített, mint mikor édes bűnre lopózik a leány az apai házból.

XLIX.

Istrate Pável megemelte a kalapját:

— Itt vagyunk, parancsnok úr.

— Szimeon hol van?

— A folyosón várakozik.

— Hívd bel!

A kém kihajolt a folyosóra:

— Gyere bel!

Szimeon otromba alakja bebukdácsolt a szobába.

A parancsnok végignézte a legényt:

— Hova való vagy?

— Romániába.

— A magyarokat szereted?

Szimeon arca elsötétedett:

— Szeretem!...

Kezével olyan mozdulatot csinált, mint mikor a galambnak kitekerik a nyakát.

A parancsnok felkacagott és ráütött a hajcsár vállára:

— Derék gyerek vagy!... Mától kezdve az irodában teljesítesz szolgálatot...

Szimeon arca feiragyogott, a borraivalóra gondolt, amelylyel az ügyes-bajos magyarok kenegetik a román közigazgatás kerekét, hogy menjen valamire, aztán bölintott.

Istrate Pável az utcára nézett s most hirtelen elugrott az ablaktól:

— Jön a leány!

A parancsnok kinézett az ablakon, aztán a fali fülkéről szétlúszta a szőnyeget és intett a két embernek:

— Bujjatok ide!...

Istrate Pável és Szimeon a fülkébe lépett.

— Erosen figyeljetelek s amit hallotok, el ne felejtsetek.

Szimeon felé fordult:

— Megértetted?

— Meg.

A parancsnok összehúzta a függőnyt s mintha mi sem történt volna, leült íróasztala mellé és nyugodtan olvasgatta a halomba sokasodott iratesomókat.

Takács Mária lassú, ringó járással belépett az ajtón, mélyen lesütötte szemét s mint a félő kis özike, megállt mindjárt az ajtó előtt és tekintetét lassan ráemelte a parancsnokra.

— Idézést kaptam, hogy délután három órára jelentkezzek.

A parancsnok csak most nézett a leányra:

— Azért hívtattalak — mondta, megállt egy pillanatra s hogy nagyobb legyen a hatás, minden szót erősen megnyomott. — Meg akarom menteni a vőlegényed életét.

Mária ajkához kapta a parancsnok kezét, a váratlan öröm lesújtotta, némán állt, mintha kővé meredt volna.

— Mit tegyek? — kérdezte aztán halkán, mert érezte, hogy a nagy ajándékot nem adják ingyért.

— Nevezd meg az összeesküvőket.

Mária elsápadt.

A parancsnok gyorsan beszélt:

— Ha megnevezed az összeesküvőket, még ebben az órában szabadon bocsátom a vőlegényedet.

Mária ijedt szemeit a parancsnokra meresztette, kinek arca sötét volt, az iménti mosolygásnak nyoma sem látszott rajta.

Rettenetes sejtés lopódzott szívébe s a sejtés, mint a tavaszi nap lehelletére a jég, árrá vadsa a parancsnok sötét-ségén. Mint viharos éjszakákon a vakító villám, úgy gyújtott világosságot Mária lelkében az öntudatra ébredés.

A parancsnok szava csak ámitás volt, hogy szerelmes szívét lépés csalja, hogy elárulja szerelmét. Mária összeremegett s a remegés mintha elhessegette volna szívéből a reményt, fehér arcáról lehervadt a piros rózsá, bágyadt szemében elhamvadt a tűz, az élet illata elszállt s a boldog-

P é c s :

CSENDŐR

Pécsi Takarékpénztár

útján, előleg nélkül vásárolhat
66 előkelő, megbízható pécsi cégnél
6-7½ havi hitelre s havonta

csak 1x1 helyre

kell fizetnie. Központi iroda:
DUNÁNTÚLI BANK R.T.-NÁL, PÉCSETT.

MERCEDES ÍRÓGÉPEK

L E R A K Á T A. T E L E F O N : 97-33.

Elismerten megbízható szaküzlet. ALKATRÉSZEK, KELLÉKEK, JÁVÍTÁS, KARBANTARTÁS.
A csendőrség tulajainak áruengedély és kedvező fizetési feltételek.

PÉCS

D E A K - U . 2 .

KERÉKPÁROK ALKATRÉSZEK JÁVÍTÁS

állandó raktára
KISASZONDY LAJOS
műszerész
PÉCS, MÁRIA-UTCA 32. SZ.

Telefon: 22-79. • Legkedvezőbb fizetési feltételek.

Nagykanizsa:

A legjobb márkás STEYR, CSEPEL, KÜHNE

KERÉKPÁR és alkatrész

ÍRÓGÉP legolcsóbb árban, kedvező
részletfizetésre beszerezhető

SZABÓ ANTAL

sportüzletében, NAGYKANIZSA, FŐ-ÚT 5. SZ.

butor

megbízható minőségben és kivitelben a legkedvezőbb fizetési feltételek mellett.
VAJDA BÜTORCSARNOKBAN
NAGYKANIZSA
ÉRZSÉBET-TÉR (PIACTÉR)
Ügyeljünk a címre!

21

FONTOS MÁRKÁS BÜTORT
ARANY ÉKSZERÉKET,
ALPAKKA EVŐESZKÖZT,
DÍSZTÁRGYAKAT, SZEMÜVE-
GET, Vásárolhat bizalommal

SOLDOS GYULA

órás-mester, ékszerész és látászerész-mester
NAGYKANIZSA, FŐ-ÚT 8.
alatti elsőrangú szaküzletében.
A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételek. — Precíz gépekkel felszerelt kitűnő javító műhely.

ság mosolygását a halál vigyorgása váltotta fel. Kihúzta magát és ránézett a parancsnokra:

— Ez az ára vőlegényem szabadságának!

— Ez!

Mária lehunyta szemét s minden erejét megfeszítette, hogy össze ne essen:

— Akkor... nem kell a szabadsága! (Folytatjuk.)

Szolgálaton kívül

cím alatt a folyó évi hatodik számunkban hirdetett pályázatunk nyertese: Németh Sándor II. törzsörrmester — Andocs —. Dícséretet érdemelnek még a következő pályázók:

Bacsonyi Jenő thfts. (Méhkerék), Batár Antal alhdgy. (Budapest), Benedek Lajos thfts. (Kecskemét), Benedek János-éső. (Sajószentpéter), Csató József törm. (Méhkerék), Dobos György thfts. (Porcsalma), Dömötör Lajos örm. (Kapolcs), Havasi András törm. (Csurgó), Horváth István II. örm. (Ócsa), Kántor István III. törm. (Tapolca), Kemény István örm. (Bihartorda), Kovács Kálmán-éső. (Encs), Köcsöl István törm. v. (Bia), Kővágó Imre örm. (Gibakháza), Legényi Antal-éső. (Szigetmonostor), Mészáros Ferenc II. örm. (Csesznek), Nagy József III. thfts. (Szombathely), Egri Nagy József-éső. (Jánoshalma), Szabó Dénes-éső. (Perkáta), Szabó Lajos thfts. (Gálósfa), Szabó Lajos V. törm. (Budapest), Székely Sándor örm. (Alsódabas), Szűcs Balázs-éső. (Nagyttény), Varga Alajos-éső. (Rics), Vass Ferenc-éső. (Csolnok, Angusztatelep), Várnagy András thfts. (Abony).

A pályázat anyagát sorozatba foglalva és átdolgozva közzé tesszük.

Ki tud többet Lengyelországról?

Ezt a pályázatunkat a f. évi 6. számunkban hirdettük. Sok szép pályamunkát kaptunk, úgy, hogy az elsőseg kérdését a sorshúzásra kellett bízunk. Nyertes: Komoly Dezső tiszt-helyettes — Budapest —. Dícséretre érdemes munkát végeztek még a következők:

Bardócz Árpád-éső. (Budapest), Cser Károly-éső. (Karád), Farkas János II. thfts. (Budapest), Karacs Gábor-éső. (Nagydobos), László Mihály alhdgy. (Debrecen), Legényi Antal-éső. (Szigetmonostor), Nagy József III. thfts. (Szombathely), Szabó Agoston törm. (Bia), Székely Ferenc thfts. (Tatárszentgyörgy), Székely Ferenc II. örm. (Budapest), Székely Sándor örm. (Alsódabas), Tóth János III. örm. (Dombrád), Vass Ferenc-éső. (Csolnok, Angusztatelep), Várnagy András thfts. (Abony), Végső Mihály thfts. (Bácin), Virág András örm. (Kenderes).

MERCEDES IROGÉP

megbízhatósága vitán felül áll. A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételekkel.

Vezérképviselőt:

Bemutató terem:
V., Nádor-utca 15.

IROGÉP BEHOZATALI RT.
Budapest, V., Nádor-u. 24.

A nyertes pályamunkát alább közöljük:

LENGYELORSZÁG.

Területe: 388.390 négyzetkilométer, 32.132.936 lakossal. **Felvétele:** A lengyel köztársaság Közép- és Kelet-Európa kiűzőben, a Keleti-tenger és a Kárpátok között, az egykori Orosz-Lengyelország, Pomerellen, Posen vidék és Galícia területén, északon Litvánia, Lettország, keleten Szovjet-Oroszország, délkeleten Románia, délen Csehszlovákia és nyugaton Németország ellentétes érdekei közé ékelődve, valóságos ütköző-állam. **Lakossága:** 69.1% lengyel, 13.5% ukrán, 10.2% zsidó, 3.6% orosz és 3.2% német anyanyelvű. **Gazdasági élete** az országvál összehasonlítva, jóval előrehaladottabb, virágzóbb. Ipara is fejlődésben van. Útjai még tökéletlenek. Az évszázados elnyomás nagyon megérzik rajta. **Terményei:** rozs, burgonya, zab, cukorrépa, árpa, búza, len és kender. Allatenyésztői szarvasmarhát, sertést, lovat, juhot, kecskét és szárnyasokat nevelnek. Csehszlovákiát friss hússal, Németországot füstölt húsneművel látják el. Tüzelőanyagban Lengyelország egyike a világ leggazdagabb államainak. Az északkeleti részeket és a Kárpátok lengyel lejtői kiterjedt erdőségek borítják. Felső-Szilézia, Dabrowa és Krakow szénvidékein antracitot bányásznak, a Kárpátok északi lejtői kőolajban bővelkednek. Kielec környékén vasérclelőhelyei, Szilézia cink- és ólomércbányái és Wieliczka gazdag sóbányái is fontos fejlesztői az ország vegyi iparának. A kivitel fontosabb cikkei: a fa, szén, koks, sertéshús, cink, szövöttáru, tojás, cukor és kőolaj, a bevétel: gyapjú, gépek, vegyiacikkek és élelem.

Története: A lengyelek (polyákok) a népvándorlás korában telepedtek meg a Visztula, Elba, Odera és Warta folyók vidékén. A magyarokhoz hasonlóan törzsekben éltek. 840 körül a főhatalmat egy kézműves: Piaszt ragadta magához. Az ő családjából származott a keresztiséget felvett Mieciszlav. Utóda, Bátor Boleszláv, felvette a királyi címet s elfoglalta Pomerániát, Sziléziát, Krakót és Kievet. A XI. században Lengyelország nőtt nagyságban és hatalomban. A XII. században megvetette lábát a Balti-tenger partján. Lengyelország ezidőben nevezetes szerepet játszott Magyarország történetében, mert megsegítette Könyves Kálmánt Henrik német császár támadásai ellen. Lengyelországot ezután majd két századon át belső törzskodás emésztette; az ország nagyrésze idegen uralom alá került és a hódítások egyre-másra elvesztek. A tatárjárás következtében a lengyel nép is rendkívül megfogyott. 1241-ben vette nőül Boliszláv IV. Béla királyunk leányát, Kingát. 1333-ban Kázmér lépett a trónra és felvirágoztatta az országot. Nővére, Erzsébet, Károly Róbert királyunk felesége volt. Kázmér halála után 1373-ban Nagy Lajos magyar király lett Lengyelország királya is, kit leánya, Hedvig 1384–99-ig követett a trónon. Hedvig a litván fejedelemhez, Jagellóhoz ment férjhez. Jagelló utódainak uralodása alatt (1386–1572) Lengyelország tovább növekedett, erősödött. Kázmér unokája, II. Zsigmond alatt emelkedett legnagyobb fokra Lengyelország hatalma. 1573-ban II. Zsig-

Nyiregyháza:

RÁDIÓ és KERÉKPÁR

alkatrészek javítás.
Kedvező fizetési feltételek.
a **STEYR-WAFFENRAD**
körzetképviselője.
BICZÁK,
NYIREGYHÁZA, Bethlen-u. 27

A vidéki csendőrség előnyösen ismert szállítója

SÁNDOR REZSŐ

órás- és ékszerész, NYIREGYHÁZA
Elsőrendű márkás órák 5 évi jótállással, ékszerek
a csendőrség tagjainak részletre is. Választékot
portómentesen küldök. Szakszerű javítás.
Képes árjegyzék ingyen.

monddal kihalt a Jagelló-ház. Utána 1576-ban Báthory István erdélyi fejedelmet választották meg, aki 10 évig uralkodott. Alatta Lengyelország ismét visszanyerte vezető szerepét Kelet-Európában. Utódjául 1587-ben III. Zsigmondot választották. János Kázmér király alatt, 1648—1669. Károly Gusztáv svéd király már az ország felosztását tervezte s elfoglalta Varsót és Krakót. Lengyelország megtarthatta függetlenségét, de le kellett mondania Svédország javára Kelet-Poroszországról s Litvánia egy részéről. Oroszországnak is területeket kellett átengednie. Ez időszak Lengyelország hanyatlásának korszaka, amit Sobieski János (1674—1696), a törökverő király sem tudott megállítani és ez 1772-ben Lengyelország első felosztásához vezetett, Ausztria, Poroszország és Oroszország között. Lengyelországot a porosok és oroszok 1793-ban másodsor is feldarabolták. Koscziński Tádé szabadságharcát 1795-ben Maciejovice mellett leverték és Ausztria, Poroszország és Oroszország Lengyelországot immár harmadszor osztotta szét. Ezzel a lengyel állam megszűnt, I. Napoleontól szabaduláskat várták a lengyelek, aki 1807-ben megalakította ugyan a varsói nagyhercegséget, de függetlenséget nem kaptak, mert ez hamarosan orosz fennhatóság alá került. Az oroszok a későbbi kisebb-nagyobb lengyel felkeléseket is mind vérbefojtották. A világháború alatt a központi hatalmak Orosz-Lengyelország nagy részét elfoglalták és 1916-ban visszaállították a független lengyel államot. 1918 november 9-én a lengyel nemzeti tanács kikiáltotta az új Lengyelország megalakulását. Pilsudski tábornagy átvette a hatalmat és összehívta az alkotmányozó nemzetgyűlést. Lengyel csapatok szállták meg Posen vidékét és Pomerent, 1920-ban az orosz támadás a lengyeleket a Visztuláig szorította vissza, de ezek Varsó mellett győztek és az orosz bolsevik csapatokat kiűzték az országból, sőt a Litvániának ítélt Wilnót is elfoglalták. Ezért vannak még ma is Litvániával barátságatlan viszonyban, Szilézia lengyel vidékét pedig csehszlovákok szállták meg, emiatt is gyakoriak az összeütközések.

Amint ebből a nagyon szűkre szabott ismertetésből látjuk, a lengyel és magyar történelem párhuzamos vonalon haladt egy egész történelmi korszakon át. Közös királyaik, közös királyi családjaik uralkodtak mindkét nép szeretetében és nemzetiek dicsőségére. De nagyon hasonlít a lengyel történelem a magyar történelemhez a legragyogóbb korszakoktól kezdve a pártharcok és a felosztás keserű évein át, a felszabadulás és megújulás közelmúlt idejéig is. A lengyelek épúgy küzdöttek szabadságuk kivívásáért, mint a magyarok, tehát mindkét nemzet szabadságszerető és harcos nép. A török háborúk és a magyar szabadságharc idején lengyel légiók és hadvezérek harcoltak Magyarországon függetlenségének kivívásában, viszont a lengyelek szabadságharcában magyar vezérek és csapatok küzdöttek Lengyelország felszabadításáért. De nem felejtik el a lengyelek azt sem, amikor 1920-ban Magyarország segítségét nyújtott az orosz bolsevik csapatok leverésére s ezzel Lengyelország ismét nagyra és függetlenné lett. Ezek a közös kapcsolatok és tulajdonságok vonzották és vonzzák még ma is a két nemzetet egymáshoz.

Lengyelországnak a mindjobban elmélyülő barátsága Magyarországra iránt főként annak tulajdonítható, hogy mindkét nemzet antibolsevista és így közös létérdekük, hogy Szovjet-Oroszország bolsevizáló törekvéseit és erőfeszítéseit megakadályozzák. Ezért Lengyelországnak elsőrangú érdeke, hogy Magyarországgal közös határai legyenek és ilymódon az antibolsevista államokhoz közeledjék. Lengyelország a Szovjet és Csehország közé ékelve, ebben az elszigeteltségben nem érzi magát biztonságban, ezért nagyon kívánatos számára, hogy egy olyan állam szomszédságát keresse, mellyel egybéként is évszázadokon át a legjobb barátságban élt. A lengyel-

magyar határ megvalósulása reánk nézve is különös fontossággal bír politikai és gazdasági vonatkozásban egyaránt.

Lengyelország 1932-ben megnevezetelméi szerződést kötött Szovjetországgal; 1934-ben 10 évre szóló megegyezés jött létre Németországgal, Litvániával pedig a kiegyezés most van folyamatban. Csehszlovákiával még ezideig barátságatlan viszonyban van s a végleges megbékülésre kevés a kilátás, mert Szilézia lengyel vidékén igen gyakoriak az összetűzések a csehek és lengyelek között. A lengyel-magyar határ létrejöttével visszakerülne az ezeréves Hazához az erdőben és bányákban gazdag Felvidék is. Magyar részről egyelőre ez volna a legidősebb és legégetőbb kérdés.

Gazdasági szempontból tekintve, Magyarország tüzelőanyagban, textilanyagokban, papíros, petróleum, só, nyersbőr és fémekben szegény s ezen árukból behozatalra van utalva, ami a lengyel piacot nagymértékben fellendítené, viszont Lengyelországnak gépekre, búza és liszt bevitelére van szüksége.

Ki tudja?

cím alatt a folyó évi hetedik számunkban között versenyző feladat nyertese Kovács Lajos V. tiszthelyettes — Ukk —, Jó dolgozatot küldöttek be a következők is: Balogh Béla cső. (Abony), Bardócz Árpád cső. (Budapest), Bérczes János tőr. v. (Szajol), Bérczes József II. cső. (Mátaszöllös), Bokor József thts. (Gödöllő), Csapó Albert tőr. (Gölle), Komoly Dezső thts. (Budapest), Mázsári Mihály cső. (Méhkerék), Egri Nagy József cső. (Jánoshalma), Németh Sándor II. tőr. (Andocs), Székely Ferenc thts. (Tatárszentgyörgy), Székely Sándor őrm. (Alsódabas), Szinyai László őrm. (Rákóczi-falva), Vass Ferenc cső. (Csolnok—Augusztatelep), Várnagy András thts. (Abony).

Kinek sikerült mégis?

(Pályázat.)

A kiderítetlen esetek nyilvántartásába került nyomozások közül nem egyet sikerült később mégis eredményesen befejezni. Ilyen nyomozásokra hirdetünk pályázatot. A csendőrszolgálat közben sokat lát és hall. Ha szemfüles, lelkiismeretes és szorgalmas, akkor emlékezetben tartja a kiderítetlen eseteit, egyeztetni azok adatait későbbi értesüléseivel és nem nyugszik, amíg eredményt nem ér. Azt kell tehát leírni a pályázóknak, hogy egy-egy, már lezárt, reménytelennek tartott nyomozási ügyet milyen módon sikerült mégis felfrístenítenie és végülis kiderítenie.

Határidő: június 1. az eredményt a július 1-i számunkban fogjuk közölni. A legjobb pályázatot szép asztaliórával jutalmazzuk.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

MOHÁCSY LAJOS százados.

Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság, Budapest, V., Honvéd-utca 10. — Felelős: Győry Aladár igazgató.

Magyar gyártmány!

Cipők, csizmák, szíjzatok, nyergek, tölténytáskák, pisztolytáskák fényesítésére és ápolására.

ÍRÓGÉP

új és újjáépített hordozható és nagy irodai írógépek

HUNGÁRIA és RHEINMETALL

hordozható írógépek tökéletes kivitelben, messzemelő jótállással

FORBÁTH és RÉVÉSZ

Budapest, V., Bálvány-u. 26. — Tel.: 1-102-19

A m. kir. csendőrség tagjainak árendemény és kedvező fizetési feltételek

A VILÁGMÁRKÁS

STEYR WAFFENRAD ÉS PUCH KERÉKPÁROK

KÖRZETKÉPVISELŐI:

BUDAPESTI I.

csendőrkerület területén:

Albertiirsa:

 Federber Sándor STEYR
 Füredi Jakab PUCH

Balassagyarmat:

Maskovics Salamon STEYR

Budapest és környéke:

Szigeti Károly STEYR

Cegléd:

Lówy Henrik STEYR-PUCH

Dorog:

Stampf Gyula STEYR

Esztergom:

Schenkengel Antal STEYR

Kunszentmiklós:

Frommer Bertalan STEYR

Lajosmizse:

 Bencsik Pál PUCH
 Popper József STEYR

Nagykőrös:

Papp Sándor és Fia PUCH

Salgótarján:

Szántó testvérek STEYR

Soroksár:

Schwab János STEYR

Szentendre:

Lóbl Endre STEYR

Székesfehérvári II.

csendőrkerület területén:

Beled:

Özv. Baum L-né STEYR

Csorna:

Weisz Lipót STEYR-PUCH

Felsőgalla:

Supka Dezső STEYR-PUCH

Győr:

 Reichenfeld László STEYR
 Pósz Dezső fióküzlet PUCH

Kisbér:

Neuwith Béla STEYR

Komárom:

Gyalóky Kálmán STEYR

Magyaróvár:

Pósz Dezső STEYR-PUCH

Pápa:

 Goldstein Gyuláné STEYR
 Sugár Árpád és Endre PUCH

Sopron:

 Eperjessy József STEYR
 Schleiffer Richárd PUCH

Székesfehérvár:

 Szabó Géza mechanikus,
 Gyümölcs-utca 47. STEYR

Tatatóváros:

 Bauer Samu STEYR
 Borsos Ferenc PUCH

Vértesacska:

Özv. Weisz Béláné PUCH

Veszprém:

Darvas gépáruház STEYR

Szombathelyi III.

csendőrkerület területén:

Barcs:

Vágó Sándor STEYR-PUCH

Celldömök:

 Koczor Dániel STEYR
 Weber és Neumann PUCH

Kaposvár:

 Geisler János Fiai STEYR
 Székács Imre PUCH

Keszthely:

Bárd Imre STEYR-PUCH

Körmend:

 Brauer Sándor STEYR
 Novák Béla PUCH

Lenti:

 Mitzger testvérek K.F.T.
 STEYR-PUCH

Lövő:

Balics Ferencné STEYR

Marcali:

Kopáry Jenő STEYR

Nagyatád:

Bárány Károly PUCH

Nagykanizsa:

 Brandl Sándor és Fia PUCH
 Szabó Antal lészorkereskedés STEYR

Révfülöp:

Fichtner Tamás PUCH

Sárvár:

Göcze István STEYR

Szentgotthárd:

 Berke Ernő PUCH
 Szentgotthárdi Gépáruház STEYR

Szombathely:

 Kovács Ferenc STEYR
 Stolzmann Mihály PUCH

Vasvár:

Pfeiffer Ignác PUCH

Zalaegerszeg:

 Anhalczor István gépáruház
 STEYR

Zalaölvő:

 Özv. Grünbaum Gizáné PUCH
 Herczeg Sándor STEYR

PÉCSI IV.

csendőrkerület területén:

Bácsalmás:

 Csauscher Ádám STEYR
 Harton József PUCH

Baja:

 Kréneisz Géza STEYR
 Székely Leó PUCH

Bátaszék:

Thier testvérek STEYR

Decs:

Rácz János PUCH

Dombóvár:

Csonka Vendel PUCH

Dunaegyháza:

Özv. Gamsz Lipótné STEYR

Gara:

 Wildmann Kálmán és Dezső
 STEYR

Kalocsa:

 Schönewald Miklós
 STEYR-PUCH

Kecskemét:

 Ifj. Papp Sándor STEYR
 Papp Sándor és Fia PUCH

Kerekegyháza:

Gombos Jenő PUCH

Kiskunfélegyháza:

Geller Henrik PUCH-STEYR

Kiskunhalas:

Kohn Sebestyén STEYR

Kiskunmajsa:

Törtély Kornél PUCH

Mohács:

 Witt József Utóda
 STEYR-PUCH

Pécs és Baranya megye:

Hamerli József kft. STEYR-PUCH

Soltvadkert:

Kovácsik János PUCH

Tolna:

Schwendner József STEYR

SZEGEDI V.

csendőrkerület területén:

Békéscsaba:

 Iczkovits Lipót STEYR
 Rózsa Béla PUCH

Csongrád:

 Kiss János PUCH
 Regner Ferenc STEYR

Gyula:

 Choppon Samu STEYR
 Rózsa Béla PUCH

Hódmezővásárhely:

 Faragó János STEYR
 Paksi István PUCH

Kistelek:

Popper Vilmos STEYR-PUCH

Kunszentmárton:

Rosenberg Dávid STEYR

Makó:

 Kucses Károly STEYR
 Lipták István PUCH

Mindszent:

A'twer Gyula PUCH

Nagymágocs:

Domoky József STEYR

Orosháza:

Iczkovits Lipót STEYR

Szeged:

 Bruckner testvérek PUCH
 Wolf Péter STEYR-PUCH

Szentes:

 Weinberger Gábor PUCH
 Wellisch Imre STEYR

Szolnok:

 Kalmár Mór PUCH
 Sohn Izsó STEYR

Tótkomlós:

Iczkovits Lipót STEYR-PUCH

Debreceni VI.

csendőrkerület területén:

Debrecen és Hajdu megye:

 Katz Andor STEYR
 Keszler József STEYR-PUCH

Kisvárdá:

Burger Adolf STEYR

Mátészalka:

 Földes F. Vilmos STEYR
 Galvánia vill. és műsz. váll. PUCH

Nyírbátor:

Reiner Sándor STEYR

Nyíregyháza:

Biczák István STEYR

MISKOLCI VII.

csendőrkerület területén:

Eger:

Busák Imre STEYR

Gyöngyös:

 Trepper Jakab műszerezés,
 Rózsa-utca 2. STEYR

Hatvan:

Szende István STEYR

Heves:

Bessenyei Sándor és Fia STEYR

Jászárokszállás:

Neuwith Gyula STEYR

Jászberény:

Spelonyo Lajos STEYR

Mezőkövesd:

 Weizenstein József és Fia
 STEYR-PUCH

Miskolc:

 Lichtmann Árpád STEYR
 Barna Béla, hadirokkant
 STEYR WH és WD

 Huska Vilmos Utóda Szlaboda
 István SPECIÁL

Ózd:

 Guttman Sámuel
 STEYR-PUCH

Sárospatak:

 Lányi Dezső PUCH
 Spitz Pál STEYR

Sátoraljaújhely:

Grünspan Áron STEYR

 Felsőmagyarországi Műszaki
 Vállalat, cégtulajdonos dr.
 Kertész Zoltán PUCH

Szikszó:

Reinitz Zsigmond STEYR

Tiszafüred:

Kovács József STEYR